

Iván János - Kun József

Tudomány és szerelem az őserdőben

(Tudományos-fantasztikus regény)

A borítót Kun Zoltán és Kun Zsolt készítette

© Iván János - Kun József

Előszó

Furcsa előzménye és megrendítő háttere van ennek a tudományos-fantasztikus regénynek, ezért nem mulaszthatom el, hogy be ne számoljak róla olvasóimnak.

Engem a romániai kommunista rendszer 1960-ban letartóztatott, 1961-ben pedig hazug vádak alapján 25 évi kényszermunkára és vagyonelkobzásra ítélt egy olyan időszakban, amikor a koncepciós perek egész sorával juttatták börtönbe a kommunizmussal nem rokonszenvező embereket. 1964-ben, isteni szerencse folytán és a Nyugat nyomására Románia kénytelen volt szabadon bocsátani minden politikai foglyát, akit ez az embertelen rendszer a legkegyetlenebb módon állandó rettegésben tartott, s aki a megpróbáltatásokat kibírva még mindig élt.

A kiszabadulásunk előtt néhány hónappal egy 50 év körüli rabtársam állt elém a szamosújvári fegyházban, akivel már néhány napja együtt voltam egy nagy cellában, s nem tudtuk korábban egymásról, hogy földik vagyunk. Erről ő szerzett hamarabb tudomást.

- Úgy hallom, hogy nagyváradi - mondta kíváncsiskodó és meglepően derűs hangon.

- Igen, az vagyok.

Bemutakoztunk egymásnak, és elkezdődött a szokásos fegyházi beszélgetésünk:

- Mikor tartóztatták le? - kérdezte ő.

- 1960 őszén.

- Akkor ön még nagyon fiatal rab, sok váradi újságot tud nekem mondani. Mi az a három és fél év!

- Ön mióta ül?

- Tizennégy éve.

Úgy mondta ezt nevetgélve Iván János, mintha csak a fogát piszkálná meg, vagy kopaszra nyírt haján simogatna egyet. Nem látszott meg rajta a 14 év, pedig iszonyatos nehézségek között tölthette le. Én is nehéz napokat éltem át a szekuritátén és a fegyházban, de mindenki tudta, hogy a korábbi évek a mieinknél is szörnyűbbek voltak. Minden bizonnyal rendkívül szerencsés beállítottságának köszönhető Iván János, hogy ilyen mértékben sikerült konzerálnia magát - a fegyház reklámozás céljával akár haza is engedhette volna.

- Mi volt a foglalkozása? - folytatta a vallatásomat.

- Gimnáziumi tanár voltam.

- Gimnáziumi tanár?

Az arca teljesen megváltozott, korábbi derűsége eltűnt, s kereste a szavakat, de nem találta meg hirtelenében. Szemének korábbi fényessége is megváltozott, alsó sarkában már homályos foltok ültek. Megdöbbsentem, szinte elállt a lélegzetem. Már mindent tudtam, mielőtt folytathatta volna. Annál is inkább, mert Iván János hangja egyre erőtlenebbé vált, átment fokozatosan a pianisszimóba:

- Tanár úr, nem hallott véletlenül egy Iván Katalin nevű diáklányról? Megtörténhet, hogy esetleg gimnáziumba adta az édesanyja, ha volt erre lehetősége egyáltalán.

Tudtam, hogy nagy dolgokat mondok most, prófétai vigasztalásra vállalkozom. Ennek az embernek úgy hiányzik most minden szavam, mint az ószövetségi zsidó népnek vándorlása korában a manna, vagy az újszövetségének a Krisztustól kapott csodálatos hal, amelyből jól-lakhattak, kielégültek, ezért nem is kínoztam tovább, közöltem vele a válaszomat:

- Iván úr, ennek a kislánynak én voltam a magyartanára, 1960 júniusában érettségiztettük. Nyugodjék meg: sikeresen megérett. És most már biztosan tudom, hogy ez a kislány az ön gyermeke. Tudta az egész tantestület, hogy az édesapja börtönben van, és minden segítséget megadtunk neki. Sokat nélkülöztek, de túl vannak a nehézségeken.

Iván János lelkében földrengésféle megrázkódtatás játszódott le. Lehet, hogy az önvád rázta meg ennyire: a méltatlanul kapott büszkeség, hiszen a leánya megérett, s neki nincs ebben semmi érdeme; de az is lehet, hogy a romantikus regényekbe illő meglepetés. Inkább azt gondolom: mind a kettő. Egy dolgot azonban éreztem és tudtam: én ennek az embernek most óriási örömet szereztem. Én ezt az embert megszabadítottam szenvedéseinek egy részétől. Itt állt előttem ez az ember megtörten, de mégis a glória fényében, amelyet kislánya gyújtott meg, s amelyre ő akkor vált méltóvá, amikor önmagába szállt. Felrázta földrengésszerűen a gyötrő, emésztő önvád, hogy aztán helyet adjon az ellentétes irányból lávaszerűen rátörő boldogságnak, ami a kinti világból jött. A serpenyő egyensúlyba került: bánat és öröm, mulasztás és pótlás, önvád és gyönyör tartották egyensúlyban, és mindenekfölött az isteni gondviselés. Ki gondolná, hogy ekkora öröm érheti az embert a fegyházban is!

- Drága tanár úr! - mondta reszkető hangon, - beszéljen nekem a kislányomról! Milyen a külseje, a termete? Szőke? Barna? Hogy viselkedett az iskolában? Még csöppség volt, amikor otthon hagytam. Ez a kislány most fog megszületni számomra másodszor. Olyannak, amilyennek ön előadja.

- Iván úr, az ön kislánya közepes termetű és barna.

Lassan beszéltem, hogy elképzelhesse a hallottakat. Az első mondatom elhangzása után behunyta a szemét, de így sem tudta megakadályozni könnyei hullását.

Én folytattam az elkezdett leírást:

- Nem kövér és nem sovány, csinos kislány, illetve nagylány. Szemüveget visel, de jól áll neki, értelmes arcát még jobban megkomolyítja. Nincs semmi baj a kedélyállapotával, hajlamos a vidámságra is. Röviden így jellemezhetném: rendes, kiegyensúlyozott lány. Sikerült megnyugtatnom?

- Hát nyugodt nem vagyok, tanár úr, mert mindent felkavart bennem, de annyit mondhatok, hogy nagyon boldoggá tett. Hálásan köszönöm.

Iván Jancsiról még sokat tudnék beszélni. Most már csak Jancsinak nevezem, mert néhány nap múlva összetetegeződünk. Nem számoltam meg, hogy hányszor ismételtette meg velem a közölteket, csak annyit mondhatok: igen sokszor.

De váltsunk most témát:

Egy este azt mondta nekem, hogy van negyven kalandregénye, s ha egyszer kiszabadul, ezekből fog megélni, kiadatja őket. Érdekesítő valamennyi.

- Hol vannak ezek a regények, Jancsi?

- Itt, a fejemben! - mutatta az ujjával, és a homlokát veregette.

Hát ez is megbolondult, gondoltam, Lucsika kettő. (Az egyik cellatársunk ugyanis, a 22 éves bukaresti Duca M. Nicolae Lucian, akit Lucsikának becéztünk, úgy bolondult meg, hogy nem tudta elviselni a szekusok veréseit.) És én még nem vettem észre Jancsin, hogy nem normális?

Belenéztem a szemébe, hogy felfedezzem benne a Lucsikával való rokonságot, de nem fedeztem fel semmit.

Átlátta a szándékomat, és olyan jót kacagott, hogy kicsordult a könnye tőle:

- Tudom, hogy Lucsikára gondolsz, de megnyugtatlak, nem vagyok bolond. Ezt be is bizonyítom akármikor. Készíts el egy üveget az írásra, vagy jegyezd fel akárhogyan a regényeim címét, és válassz ki egyet tetszésed szerint, azt fogom elmondani. De nem úgy, hogy félórát gondolkozom rajta, hanem folyamatosan. Különben ne csinálj semmit, csak mondj 40-ig egy számot!

Ha jól emlékszem, hirtelenében a 29-es számot választottam.

- Legyen! - vágta rá. - Tudd meg, hogy érdekes témát választottál, jó kikapcsolódás lesz bejárni az Amazonas vidékét. Várj egy kicsit, szedjem össze a gondolataimat!

Ez nem tartott két percig sem, s akkor elkezdte:

„A tanácskozás a kora délutáni órákban kezdődött, és már a vége felé közeledett. Andinal professzor vezette, a Rio de Janeiró-i egyetem nagynevű rektora, akinek mindig szívügye volt a brazil őserdő titkainak megismerése, és több expedíció megszervezésében is része volt már...”

Így kezdődött ez a regény, és majdnem ilyen folyamatos tempóban folytatódott több estén át.

- Jancsikám, derék fickó vagy, ezt a regényt figyelmesen elolvastad, és sikerült visszaadnod ügyesen, szemléletesen. Nem hiszem, hogy képes volnék rá.

- Józsikám, gondolkozz már egy kicsit! Mikor olvastam volna ezt a regényt? Tizennégy évvel ezelőtt? Hát mondtam neked, hogy a 15. évemet ülöm itt! És mi van a többi 39 regénnyel? Ezeket is akkor olvastam?

Meghökkenem. Ennek az embernek igaza lehet, nem olvashatott bent könyveket. Pláne a Zöld pokolról. De még mindig voltak kételyeim:

- Jancsikám, megnézünk még egy regényt?

Nagy örömmel beleegyezett, és együttlétünk idején még két regényt mondott el esténként ugyanilyen folyamatosan. Ezeket is én választottam vaktában, detektívregények voltak.

Egy másik hasonló esettel is találkoztam a szamosújvári fegyházban. Egy fiatal cellatársam - valamilyen Miklósnak hívták - hosszú elbeszélő költeményt írt apró részletekben egy üvegre, és a szövegeket megtanulta, rögzítette. Magam is hallottam, hogy napokon át mondta folyamatosan. Sorai igen jók voltak verstani szempontból is, noha makacsul állította, hogy kint nem írt rendszeresen verseket, inkább csak kísérletezett.

Ma már teljes a meggyőződése: vannak emberek, akiket a természet rendkívüli emlékező-képességgel áldott meg. Lehet, hogy nincs is tudomásuk róla, s csak akkor fedezik fel valós önmagukat, ha az életkörülmények rákényszerítik őket képességük felhasználására. A börtön mindennél jobb kényszerítő erő az emlékező-, a gondolkodóképesség gyakorlására.

Iván Jancsi rendkívüli memóriáját legszívesebben a tudományos könyvekben is megőrzött finn népénekeselek emlékezőtehetségével hasonlítanám össze, akiket a Kalevala-szövegek gyűjtésekor fedeztek fel. A 80 éves Perttunen Arhippa ajkáról 50 runót, 4600 verset jegyzett le Elias Lönnrot. Az ugyancsak aggastyán Sissonen 80 éneket tudott 4000 verssel; a Karjalai-földnyelv leghíresebb énekesnője, Paraske Larin pedig 1152 éneket, mintegy 32 ezer verssort.

Sokkal ismertebb ezeknél Mozart esete. A Sixtusi kápolna kórusa minden nagyhéten hagyományosan előadta Allegri leghíresebb művét, a 9 szolamú Misererét, amelyet lemásolni sem volt szabad, s Mozart egyszeri hallás után lekottázta.

Egészen váratlanul jött kiszabadulásunk után elhatároztuk Iván Jánossal, hogy kidolgozzuk a brazil őserdőben játszódó regényét, és kiadjuk. Nagy viták után sem jutottunk kompromisszumra, mert én azt mondtam, hogy a cselekményt rendkívül érdekesnek tartom ugyan, de teljesen elhibázott a befejezése, mivelhogy nem szabad az indiánlányt a civilizált világba hozni, hogy cirkuszi látványosságot csináljunk belőle, ezért korábban kell befejeznünk a cselekményt. Aztán: a rendkívül érdekes cselekménynek az elhangzott formában nincs értelme, célja, regényi súlya, de ha tudományos-fantasztikus regényt csinálunk belőle, a helyzet megváltozik. Az olvasó megismeri belőle Brazília néhány jellegzetes vonását, felmérhetetlenül nagy növény- és állatvilágának egy kis részét, s azon kívül a témával kapcsolatba hozható földrajzi, történelmi, régészeti, geológiai, antropológiai stb. ismeretekhez is jut. A regényből egy-két ilyen kérdés halvány érintése nem hiányzott ugyan, cselekményének még hazafias és erkölcsi alapja is volt, de ezt is ki kellett bővíteni, s néhány helyen korrigálni is. Egyéb elképzeléseimről most nem beszélek. (Különben megbélyegzett emberekként nem is tudtuk volna sohasem kiadni írásunkat a kommunista rendszerben.)

A regényt 1964-65 táján úgy-ahogy kidolgoztuk, aztán félretettük, nem egyeztünk meg.

Három és fél évtized után egészen véletlenül megtaláltam írásunk kéziratát, kidolgoztam említett szempontjaim szerint, alapos kutatásokat végezve. Nem volt ez könnyű munka számomra, de kijelentem: Iván János nélkül ez a tudományos-fantasztikus regény sohasem született volna meg, és engem ma is elbűvöl szerzőtársam rendkívüli fantáziája.

A cselekmény stilizálása, új ruhába öltöztetése is az én munkám.

Iván János ma 88 éves, tíz évvel idősebb nálam. Miután megegyeztünk, a nyilvánosság elé lépünk közös írásunkkal. Ellentétben a legtöbb mai fantasztikus írással, nincs erkölcsromboló hatása, hanem ellenkezőleg: a kötelességtudás, a hazafias és a szerelmi érzés, a másság elfogadása a nemzetközi tudós társaság esetében vagy a bennszülött-civilizált viszonylatban példás formában mutatkozik meg benne. És az is, hogy a pénzimádat, a vadkapitalizmus halálos veszedelembé hozhatja az embereket, amire Balzac is már olyan sok esetben rámutatott.

Iván István a közös könyvünket - sajnos - sohasem vehette kezébe, mert a nyomdai munkák elkészülte előtt infarktusban meghalt.

Miskolc, 2001. augusztus hó

Kun József

1. fejezet

A tanácskozás a kora délutáni órákban kezdődött, és már a vége felé közeledett. Andinal professzor vezette, a Rio de Janeiró-i egyetem nagynevű rektora, akinek mindig szívügye volt a brazil őserdő titkainak megismerése, és több expedíció megszervezésében is része volt már. Igaz, hogy azok kisebb expedíciók voltak a mostaninál, nem öleltek fel akkora teret és távolságokat, de mindannyiszor nagy veszéllyel jártak, sok halálos áldozatot követeltek, s nem is végződtek mindig a hozzájuk fűzött reményekkel. Az eredmények a tudományos világ elismerésével jártak, a sikertelenségek a szakembereket elkeserítették.

Talán épp az a néhány sikertelen utóbbi vállalkozás készítette a brazil kormányt annak az expedíciónak az összeállítására, amely most tanácskozott, és amelyről az a hír járta, hogy az összetétele minden előzőnél szerencsésebb.

A derűlátásra az adott okot, hogy ennek az expedíciónak a legtöbb tagja nemcsak kiváló tudós, hanem gazdag tapasztalatokkal is rendelkezik. Ettől az expedíciótól többet vártak, mint akármelyik előbbtől. Ez tükröződött Andinal professzor beszédéből is:

- Bizony uraim, nagyon örülök, hogy itt láthatom önöket útra készen. Az Anakonda-expedíciót. Ennyi kiváló tudóst, jónéhány ország büszkeségét. Bering professzor urat, a kiváló földrajztudóst, az expedíció vezetőjét; Evans és Yung urakat, a geológia és az antropológia doktorait; a botanikus Johansson urat; Keller és Maurois urakat, akiknek legutóbbi közös zoológiai tanulmánya olyan nagy feltűnést keltett. Köszönjük Alvarez doktor úr részvételét az expedícióban. Az ön feladata rendkívül nehéz lesz egy olyan vidéken, ahová civilizált ember még be nem tette a lábát, vagy ha igen, nem tért többé vissza, s ahol a kutatók élete és egészsége minden pillanatban veszélyben forog. A választásunk azért esett önre, kedves Alvarez doktor úr, mert évtizedeken át foglalkozott a meleg égövi betegségek és a kígyómarások kezelésével, felbecsülhetetlen értékű tapasztalatokat szerezve ezen a téren. Ön az Amazonas vidékén is két kisebb expedíciónak volt már a tagja, és jó néhány társa életét mentette meg.

Andinal professzor rövid szünetet iktatott beszédébe, mintha gondolatait szándékoznék rendszerezni, miközben a csoport bal szélén ülő magas, vállas, fekete hajú és markáns arcú férfit nézegette.

- Boldog vagyok, hogy ön is itt van, Enyedi kapitány, hogy önt is meg tudtuk nyerni ennek az expedíciónak. Örömmel hallottuk mindannyian, hogy ön tegnap délután megérkezett repülőgépen Budapestről. Köszönetünket nyilvánítjuk kormányuknak.

A jelenlévők nagy kíváncsisággal fordították fejüket a derék kapitány felé, és arcukon a rokonszenv érzése tükröződött. Úgy 30-32 évesnek nézték ezt a derék magyar embert, pedig a harmincötöt is betöltötte már.

Andinal professzornak tetszett a rokonszenvező megnyilvánulás.

- Önre, Enyedi kapitány, szintén nagy feladat vár. Mindannyian tudjuk, hogy ön a magyar hadsereg hegyivadász tisztje, aki nemcsak katonaember, hanem sokoldalú tudományos felkészültséggel is rendelkezik, s mindezt határtalan szorgalmának és ambíciójának köszönheti. Alig van a tudományoknak a katonai tudománnyal kapcsolatba hozható ága - talán nincs is -, amelyhez ön többé-kevésbé ne értene. Eredményes közreműködését az expedíció sikeres munkájához az is megkönnyíti, hogy - gondolom, nem tévedek - ön hét-nyolc nyelvnek alapos ismerője, és roppant fogékony akár újabb nyelvek gyors elsajátítására is. Afrikai és ausztráliai kutatásai lenyűgözőek, s a róluk írt könyveket a világ minden táján elkapkodták. Önre bízunk az expedíció történetének és lefolyásának megírását, és... egyebet is rábízunk önre.

A professzor az asztalára könyökölt, és mélyen maga elé nézett, nem titkolható aggodalommal:

- Elsősorban önre és kis csoportjára vár, Enyedi kapitány, az expedíció útjának biztosítása az őserdőben. Itt minden lépésért meg kell küzdeni a természeti akadályokkal, talán még jobban, mint a sötét Afrikában. A mi őserdők nemcsak a legnagyobb a világon, hanem a legjárhatatlanabb is. A poklok pokla. A zöld pokol. Elég csak a nevét említeni bárhol a világon, hogy azonnal kettős érzés hassa át az embert: a csodálat és a félelem. Még nem volt olyan ember, aki anélkül lépett volna be ebbe a csodálatos őserdőbe, hogy meg ne döbbsen volna saját kicsiségének tudatától, erejének korlátoltságától. Még a legbátrabb is. De hiszen ez az áhítatos megdöbbenés a legszebb benne. A legfőkélyesebb. És a legfelemelőbb.

Andinal professzor ezeknél a szavaknál már nem is a teremben volt, hanem a titokzatos őserdőben. Az ő szíve már ott dobogott az Amazonas mellékfolyója táján, amelyet a térképükön fehérén hagytak, s amelyre büszke volt, hogy az is hazájának egy része, ha nem is tudják még pontosan, milyen.

Enyedi kapitány átérezte a professzor szavait, azt is, ami a szavak mögött rejtett. Nem véletlen, hogy őt is hasonló érzések és gondolatok foglalkoztatták. A hazájára gondolt. Egy sok ezer kilométer távolságra eső hazára, amely nem olyan nagy, és külsőségeiben sem olyan titokzatos, mint emez, de ugyanúgy megvannak a maga belső titkai, az emberi lelkek mélyén; titkok, amelyek munkára serkentenek, és ezek a titkok sem kevésbé érdekesek. A maga hazafiságára gondolva most úgy érezte, hogy megszerette Brazíliát, s a brazil tájakon révedezve csak most érezte igazán, hogy mennyire szereti a távoli hazát. Egy felsőbbrendű emberi érzés hatalmasodott el benne, egy sokrétű, egy mindent átfogó érzés: milyen szép az élet, és milyen szép a világ. A teremben lévők egymásra találása és kiállása egy közös ügyért. Az egész emberiség érdekében. Mintha láthatatlan sugár volna be most itt minden tudósfejet: a béke és az egymásrataltság sugara.

Enyedi kellemes baritonhangja most csendült fel először a teremben. Kissé meghatódottan, de mindenestre méltóságteljesen:

- Köszönöm a brazil kormány és a tudós urak bizalmát és figyelmét. Úgy érzem, hogy a vállalkozásunk még annál is komolyabb és veszélyesebb, mint ahogyan most elképzeljük. Hasonló vállalkozásokban már sokan elpusztultak, legutóbb az az expedíció is, amelyet Nervi olasz ezredes vezetett, s amelynek volt bátorsága mélyebben behatolni a rengetegbe, mint akármelyik más expedíciónak azelőtt.

Úttörők vagyunk. Egy olyan világnak a kutatói, ahol minden pillanatban a halál leselkedik ránk. Ki tudja, hányan és hogyan fogunk onnan visszatérni. Nem azért említem ezt, mintha a félelem hatalmasodott volna el rajtam; csupán azért, hogy a valós helyzetre rámutassak. Nem félek, de a megilletődés izgatottan szorong bennem. Talán azért, hogy a vágyamtól és akaratomtól indítva újabb lendületet adjon célkitűzésem véghezviteléhez. Hogy ne tudjak megalkudni soha.

Boldog vagyok, hogy több nemzet elismert tudósai között az emberiség közös ügyét és egyben hazám dicsőségét is szolgálhatom. Hogy hazám számos fia, többek között Kőrösi Csoma Sándor, Pápai Páriz Ferenc dicsőséges útjára léphetek én is. Mert hiszen nem én vagyok az első magyar utazó és kutató, én csak az egyik utód vagyok. Mindent elkövetek az expedíció munkájának sikeres véghezviteléhez.

Enyedi mellett egy kopaszodó, csontos, szárazképű ember ült, úgy 45-50 éves lehetett. Az ausztráliai Klinton. Bár neve elhangzott már a tanácskozás során, nem árult el semmilyen különösebb izgatottságot, s úgy eregette pipájából a füstgomolyagot, mintha nem is a brazíliai őserdőbe készülődne, hanem egy kisebb, mindennapos vadászatra. Valóban az volt: vadász. A

legnagyobb szenvedéllyel járta a világ legveszélyesebb vidékeit híres expedíciókban. Enyedi-vel is járt már nem egy alkalommal, és ez a régi barátság ültette most őket egymás mellé. Megszorította Enyedi kezét, és a fülébe súgta:

- Ha az ördög el nem visz bennünket, mi leszünk azok, akik a világ elé tárjuk a legizgatóbb rejtélyt, az ismeretlen törzsek életét, és természetesen - tette hozzá hamiskás mosollyal - a magunk számára őrizzük meg a talált értékek egy részét.

Enyedi sejtette, hogy mire céloz - régebbi kutatók rádiójelentése szerint ezek a törzsek feltételezhetően nagy értékek birtokában vannak -, de nem volt most ideje gondolkozni ezen, mert Lamberto dékán felszólalása következett:

- Uraim - mondta -, én, aki brazil állampolgár vagyok, és itt lakom Rio de Janeiróban, két éve kaptam a megbízatást, hogy részt vegyek ennek az expedíciónak a létrehozásában, amelynek a főszervezője Andinal professzor úr, a Brazil Tudományos Akadémia tagja.

Legyenek büszkék, hogy részesei egy olyan expedíciónak, amelynek kormányunk minden eddigénél a legnagyobb támogatást adta, mint ahogy mi is büszkék vagyunk mindnyájukra.

A legmodernebb technikai felszereléssel indulnak útra. Nagy szakértelemmel megépített kis hajójuk tökéletesen megfelel az igényeknek, addig hajózhatnak vele, ameddig ez az Amazonas másodrendű mellékfolyóin egyáltalán lehetséges. Kívánom, hogy a sors legyen szerencsés önökhöz, hogy végre megoldhassuk azt a nehéz felfedező munkát, amelyhez mások csak hozzákezdtek, de befejezni nem volt szerencsájük.

A tanácsterem kihalt, s az utcára lépő tudósok fejében nem a világváros fénye és zaja, hanem a brazil őserdő rejtelve settenkedett.

2. fejezet

A földrajzkönyvek ódái emelkedettséggel vallják szinte valamennyien, hogy

Rio az óceánok szépe,
Rio a városok királynője.

Ez csupán kettő a sok-sok elismerő jelző közül.

Rio de Janeiró valóban csodálatos város. Éjszaka csillogó gyémánt, nappal arany a ragyogó nap tüzeiben. Nemhiába vetélkedett a legszebb város kitüntető címéért Párizssal, Nápollyal, Velencével, valamennyi közt a legfiatalabb.

Széles öblében hajók futkároznak. Dudájuk hangja beleütözik a zegzugos hegyekbe, és játékos furcsasággal verődik vissza. Vannak, akik a visszhang városának nevezik.

Karcsú vitorlások százai úszkálnak kék vizén. A magas hegyekről már nem is látszanak vitorlásoknak: mintha fehér galambok lebegnének Rio egén - a víz az éggel összeolvad.

A kikötő előtt, de nem messze a tengerben büszke szirt emelkedik magasan a víz fölé, a híres Cukorsüveg, hogy őrt álljon a tündéri völgy felett, s elgyönyörködjék szépségében. De örködik felette is a szép Corcovado 700 méteres csúcsa, amelyre úgy tekintenek a viharos tengerről érkező fáradt hajósok, mint megváltójukra. Nemhiába helyezték ide Krisztus 30 méteres hófehér szobrát - aki idelát, megmenekült.

Villák és kertek. Trópusi virágok özöne, pálmás ligetek. Autók hosszú párhuzamos sora. Pezsgők és borok. Fényes asztaloknál régi szerencsájuk mellett újat próbáló szivaros emberek.

Rio az óceánok szépe.

Rio a városok királynője.

Rio tündéri, Rio csodálatos.

Már akinek az. De a felhőkarcolók árnyékában, rozoga földszintes házakban, pincelakásokban bánatosan meghúzódo emberek. Éhesek. Munkára vágyók. Vagy talán arra sem...

Az expedíció tagjai társasgépkocsin érkeztek a kikötőbe, ahol hatalmas tömeg várta őket. Ez nem volt meglepő, mert a napilapok és a folyóiratok már hónapok óta foglalkoztak az expedícióval, valamennyi tagját bemutatták olvasóiknak. A rádióadók az indulás pontos idejét is közölték.

Érthető tehát, ha a hatalmas világváros kikötője a szokásosnál jóval elevenebb képet mutatott, egy nyüzsgő hangyafészekre emlékeztető mozgást.

A kis csoport tagjai alig tudták átvágni magukat a megállótól a tengeröböl, s az egybegyűlt tömeg spanyol, portugál, német, francia s még ki tudja, milyen nyelven éljenezte őket. Hulltak a virágok mindenfelől. Egy forró égővi nép igazi temperamentuma nyilvánult meg ezen a ragyogó délelőttön, a barna arcok és tekintetek valósággal izzottak a verőfényben.

Fiatal spanyol nő tornászta át magát az első sorba, s vérvörös virágcsokrát kedves mosollyal nyújtotta át az éppen előtte elvonuló Enyedinek. Izgatón szép volt. Kígyózó testére úgy tapadt rá a sárga ruha, mintha nem is dísz, hanem tartozéka volna a kíváncsú idomoknak.

Klinton nem is állhatta meg szó nélkül a kedves jelenetet:

- Enyedi barátom, tudd meg, hogy ez a nő tulajdonképpen nekem szánta a virágait. Csakhogy én különös csodabogár vagyok, ezzel a pipával eleve elrontok mindent.

Kivéve szájából a pipáját, menet közben hosszasan nézegette:

- Azért ezt a pipát nem adnám oda a legszebb nőért sem.

- Miért? - csodálkozott Enyedi.

- Mert ebben még sohasem csalódtam.

Az újságírók ott rohanguáltak a kutatók mellett, hogy kihasználjanak minden hozzáférhető percet. Sokszor egészen banális kérdésekkel ostromolták őket, azt sem tudva hirtelenében, mi volna a legokosabb, amit ilyenkor kérdezni lehet, és a kapott válaszokat száguldó betűkkel vetették papírjukra:

- Mit érez, monsieur Rimet?

- Boldog vagyok.

- És ön, monsieur Klinton?

- Aludni szeretnék. Az éjjel sokat csavarogtam.

- Na ugye! - kötekedett Enyedi. - Mégis felcserélted a pipádat egy nővel!

Már karcsú hajójuk, az Anakonda felé közeledtek, amikor filmoperatőrök rohanták meg őket, miközben jól megtermett rendőrök terelték mindkét oldalon a betolakodó népet, hogy helyet teremtsenek a televízió távolabb álló munkatársainak is.

Az Anakonda vadonatúj zöld ruhában pompázott az előtérben. Bár eltörpült a kikötő óriáshajói mellett, mégis az érdeklődés középpontjában állott. Ha gondolkozni és beszélni tudna, most minden bizonnyal ő volna a legbüszkébb hajó. Mert a többi csak szokásos monoton útját járja unalmas hullámain, rá pedig változatos és izgatató tájak várnak csodálatos növény- és állatvilágukkal, ismeretlen emberekkel.

Megérkeztek a hajójukhoz. A fedélzeten barna bőrű fiatal tengerészek sorakoztak Rodrigo kapitány parancsszavára. Feszés vigyázzban üdvözölték az érkezőket, olyan mozdulatlanul, mintha gipszbe vagy bronzba öntötték volna őket.

Végre a fedélzeten voltak. Nem kis örömeikre, mert a gyalog megtett körülményes út a zsúfolt tömegben kissé elfárasztotta őket. Pedig mi ez az őserdő bozótjaihoz és liánjaihoz képest, nem beszélve egyéb nehézségekről!

A hajóra lépőket kellemes meglepetés érte. A zajos tömegben és a fotóriporterek pergőtüzében későn vették észre a hatalmas ezüstmadarat, a helikoptert, amely épp most készült leszállni az Anakonda közelébe.

A leszállás szépen sikerült, és a helikopterből a brazil kultuszminiszter lépett elő. Andinal professzor hozzá sietett, és meleg szavakkal üdvözölte.

Most peregtek csak igazán a felvevőgépek. A tömeg üdvkiáltása és tapsa is a tetőpontjára hágott. A búcsúzás legünnepélyesebb pillanata mégiscsak a miniszter felszólalása volt:

- Uraim, engedjék meg, hogy utoljára én búcsúztassam önöket! A brazil kormány elismerését fejezem ki a szép elhatározásért. Kifejezem különleges megbecsülésünket azoknak, akik nem is brazil állampolgárok, de örömmel fogadták el a meghívásunkat. Mi tudjuk, hogy milyen nehézségekkel jár ez az út, hiszen a terület, ahová készülnek, a mi területünk. Sokan vesztették életüket a zöld pokolban, s hogy önök itt vannak, azt bizonyítja: vannak még bátor, áldozatkész emberek, elszánt harcosai a tudománynak és az emberi haladásnak. Ezért a munkáért a brazil kormány hálás lesz önöknek. Reméljük, hogy a vállalkozásuk eredményesen végződik, és a tudományos világ örökre feljegyezi nevüket a halhatatlan érdemű tudósok név-

sorába. Sok szerencsét kívánok önöknek. Ne felejtsek el, hogy mi, itthon maradtak, feszült figyelemmel kísérjük minden jelentésüket, és állandó izgalommal várjuk, hogy visszatérjenek.

A miniszter kezét fogott a távozókkal, és a helikopter nemsokára a kíváncsiskodó tömeg fölé emelkedett.

Andinal professzor nem mondott beszédet, de búcsúzása nagyon kedves és kollegiális volt.

Az Anakonda felszedte horgonyát, és megkezdte útját északi irányban az Atlanti-óceánon, hogy aztán nyugatra fordulva az Amazonas vizére érkezzék. Fokozódó gyorsasággal távolodott. A parttól és a fedélzetről integetők egyre kisebbnek látták egymást.

3. fejezet

Amazonas.

Földünk leggazdagabb vizű folyója. A világ minden táján ismert és áhított vízóriás, felnőtt és gyermeki képzeletet egyaránt megmozgató titokzatos varázs. Erő és méltóság megtestesítője, egyszerre kíváncsiságot és félelmet keltő mesebeli szörnyeteg, amelyről nem tudni, hogy ellenségünk-e vagy inkább jóbarátunk.

Hordalékaitól sárgás színezetű, homályos tükör, amelybe ha belenézünk, talán még megtekinthetjük arcunkat, de mélységébe sohasem látunk. Amikor belemosolygunk, hogy kifejezzük láttára örömlünket, hasonló örömmel fogad, és nem is sejtjük, hogy mélységéből ezernyi piranha leselkedik felénk, vérünkre, húsunkra vágyakozva.

Amazonas...

Szüntelen harcban álló izmos karú mítoszbeli férfi, aki úgy tudja magáról, hogy istenektől született örökös győzelemre, s nem akar meghátrálni az Atlanti-óceán dagályai előtt. S ha mégis meghátrál, sebtében összerabolja a Csendes-óceán melletti vizeket, hogy makacsul ezeket is a győztes szemébe dobja: itt vannak, viheted! De sohasem lehetsz mellettem nyugodt, mert iszappal, hordalékkal szennyezlek be, tetszésem szerint felkavarlak!

Hatezer-kétszáz kilométerre elnyúlva hétmillió négyzetkilométernyi terület korlátlan ura, s gyermekei, a mellékfolyók remegve borulnak kebelére. Ezek közül húsnál is több azoknak a száma, amelyek nagyobbak a Dunánál, s kétszáz mellékfolyója minden időben hajózható.

Micsoda kiváltságos helyzet! Hatvan-nyolcvan kilométeres szélesség a torkolatnál, és százméteres mélység. Ezerötszáz kilométerre még mindig húszméteres mélység. Egymaga több vizet szállít, mint Európa valamennyi folyóvize.

Szemkápráztató színek a parton: minden festői vásznat felülmúló tarka madársereg, millió virág.

Amazonas...

Mindkét oldalon mocsaras őserdő, dzsungel. Határtalannak tűnő és áthatolhatatlan. Bokrok, bozótok, liánok szövedéke. Negyvenezer növényfélése, amelyből mintegy tizenkétezer csak ennek a vidéknek a sajátossága. Magasra nyújtózó fák, mintha azon versengenének, hogy melyikük éri el hamarabb az eget.

Ne nézd a magasságukat, mert megtörténhet, hogy kígyóra lépsz! Ha megsimogattad a törzsüket, ne nyúlj a szemedhez, mert könnyen megvakulhatsz! Az alattuk pompázó orchideákat se szagold óvatlanul, nehogy jaguár ugorják rád!

Amazonas...

Az őslakók menedéke. A szabadságukat védő indiánok rejtekhelye, ahol minden bokor halált jelent neked, az idegen betolakodónak. Vigyázz, hogy barátként jelentkezz, és megnyerd a bizalmukat!

Az Anakonda biztosan szelte a hatalmas folyam vizét. Rodrigo kapitány a parancsnoki hídról kémlelte a tájakat, és a kisebb-nagyobb távolságra haladó hajókat is szemügyre vette. Kávét, cukornádat, gyapotot, teát, kukoricát szállítottak. Meg rengeteg gyümölcsöt, főként szőlőt és banánt. Az Anakonda radartornya és az antennák lehajthatók voltak, de ezen a hatalmas vízen,

ahol hidak építéséről szó sem lehetett, nem volt szükséges a lehajtásuk. Az árbocok is a magasban díszlelegtek.

Az expedíció tudósai az étkező szobában ültek, már vacsoráztak. A lehetőségeket mérlegették, és szaktudásukból adtak egymásnak tájékoztatókat.

- Gyermekkoromban is mindig Brazíliába vágytam - mondta Bering. - Meg Afrikába. De főként ide. Van ebben a Brazíliában valami különlegesen szép, amit nem is tudnék meghatározni hirtelenében. Csak úgy homályosan felvetődik bennem, mint egy kérdés. S ha mindenképpen válaszolnom kellene a saját kérdésemre, körülbelül ilyesmit mondhatnék: titokzatos mélység... határtalanság... megdöbbentő erő. Valami régi, régi változatlanság. Mi, a huszadik század emberei rohanunk minduntalan, és az az érzésünk, hogy vannak változatlan dolgok, amelyek szükségszerűen vannak. Fékeznek, pihentetnek, megnyugtатnak bennünket a nagy rohanásban.

Brazília mélyében úgy élnek az emberek, mint a primitív kőkorszakban. A mocsaras őserdő olyan, mint ezelőtt ötezer évvel. Ugyanazok a törvények uralkodnak benne. Itt meghalt az idő.

Az idő különben is könnyen zavarba hoz bennünket. Nagyapáink gyermekkori élményeit nagyon távoliaknak érezzük, s úgy tűnik nekünk, hogy Kolumbusz kora szinte az időtlenségig nyúlik vissza. Minél messzibbre haladunk az idő végtelenjében, annál bizonytalanabb alattunk a talaj. Vergiliust és Homéroszt sokszor egy lapon emlegetik a könyvek, olyannyira, hogy szinte kortársaknak érezzük őket, pedig évszázadok hosszú távolsága választja el őket egymástól. Ma már ott tartunk, hogy a másodpercek legkisebb töredékeit is mérni tudjuk, és lassanként hozzászokunk ehhez a csodához, de ugyanakkor kiesnek birtokunkból a nagy időtávlatok. Olyan keveset tudunk Dél-Amerika történetéből. Mi volt itt ezelőtt ötezer, tízezer évvel?

Társai figyelmesen hallgatták az elmélkedő tudóst.

- Talán nagyon is elkalandoztam a tulajdonképpeni mondanivalómtól - mosolygott Bering. - Azt akartam érzékeltetni, hogy a brazíliai őserdőben az időtlenséget érzem. És ezt tartom a legmegkapóbbnak.

- Igen, igen! - kiáltotta Evans. - Magam is hasonlót érzek. Ha arra gondolok, hogy ezekben az őserdőkben még mindig 8-9 méteres kígyók élnek, önkéntelenül az őskorszak hullóire kell emlékezmem. A közben eltelt idő Brazíliában semmi változást sem hozott?

- A Holdat hamarabb fogjuk megismerni, mint a brazil titkot - folytatta Bering. - A ránk háruló feladatok is csak részletfeladatok, és részletigazságokat hozhatnak, ha egyáltalán sikerül megoldanunk őket. Mindenképpen furcsa, hogy sokszor a hozzánk közel álló dolgok megismerése a legnehezebb.

- Valóban érdekes, amit fejtegetnek uraim - szólott közbe Keller. - Magam is gondolkoztam már ezen. Repülőgépeink régóta járják az eget, a rakéták korszakában élünk, ugyanakkor azt sem tudtuk az utóbbi évekig, mi van a tengerek, az óceánok mélyén. Talán még ma sem tudjuk.

Yung professzor is bekapcsolódott a beszélgetésbe:

- Nemcsak az óceánok életét nem ismerjük, hanem a tengerparti közelséget sem. A francia, olasz és a görög partok mellett, nem is nagy mélységben igen nagy értékek és csodák lappanganak még mindig a Földközi-tengerben, és nem vagyunk képesek a felderítésükre. Nincs elég pénzünk hozzá. Elsüllyedt hajók és városnegyedek, talán egész városok is. Ne menjek tovább! Ki tudná megmondani, hogy Afrika és Azsia sivatagjaiba hány régi város temet-

kezett? Pedig javarészüik monumentális város volt, és feltételezhetően ma is monumentális épületeket rejtegetnek.

Mindnyájan elgondolkoztak ezen, s minthogy senki sem szólt közbe, a társalgást Yung folytatta tovább:

- Hát igen, uraim, tudományos téren sok minden megoldásra vár még. Brazília tekintélyes részének felkutatása is. A folyók mentét talán ismerik. De hogy mi van a folyók között, senki sem tudja. A magam szaktárgyában azt tartom a legérdekesebbnek, hogy az amerikai indiánokat egyesek bizonyos ázsiai fajokkal hozzák rokonságba. Észak-amerikai indián törzseket vizsgálva, Hrdlicka arra a megállapításra jutott, hogy őseik Ázsiából vándoroltak Amerikába, azon a hídszerű szárazulaton, ami a Bering-tenger táján volt valamikor, és természetesen nagyon rég elsüllyedt. Feltevését az is igazolni látszik, hogy az észak-amerikai eszkimók vonásai teljesen mongol jellegűek.

- Mi lesz a dél-amerikaiakkal? - kérdezte Enyedi. - A mongoloid jelleg azokon is kimutatható?

- Ehrenreich szerint igen - felelte Yung -, de alig észrevehetően. Szerinte már a jégkorszak előtt megvolt a kapcsolat Eurázsia és Észak-Amerika között a később eljegesedett sarkvidéken, de a bevándorló ázsiaiak közül csak elenyészően kevés jutott el Dél-Amerikáig. Ezért az ősi indián típust Dél-Amerikában kell keresnünk.

- Ehrenreich kutatásai milyen amerikai vidékekre terjedtek ki? - kérdezte ismét Enyedi.

- Ő főleg a brazíliai indián törzseket tanulmányozta, és nagyon érdekes a megállapítása. Szerinte a dél-amerikai indiánok közelebb állnak a kaukázusi népekhez, mint a mongolokhoz. Persze, véletlen egyezések is előfordulhatnak. De ki tudná ma megcáfolni vagy bebizonyítani azt, hogy a kaukázusiak ősei csakugyan eljutottak valamikor a sarki tájak irányában Amerikába.

Yung professzor felállt a helyéről, és nagyot nyújtózkodott. Nem szívesen ült sokáig egy helyben, a mozgást jobban kedvelte. Egyetemi előadásait is állva tartotta mindig, esetleg sétálgatott is.

Most, hogy társai nem álltak fel, hanem tovább vitatkoztak, illőnek tartotta, hogy újból helyet foglaljon, s ne kapcsolódjék ki a további vitákból.

Evans professzor vette át a szót:

- Ha már ennyire belemelegedtünk a dél-amerikai titkok fejtegetésébe, a Pacífida-kérdés is megérdemelné, hogy említést tegyünk róla.

- Halljuk, halljuk! - kiáltották többen, a legerősebb hangon talán Enyedi, aki hajlamos volt rá, hogy minden alkalmat megragadjon a tanulásra. A tudományos vitákat szenvedélyesen szerette.

- Milyen stádiumba jutott ez a kérdés Macmillan Brown óta? - kérdezte Evans professzortól, s a konkrét kérdésből látszott, hogy nem illetéktelen ő sem a Pacífida-kérdés megvitatásában.

- Brown 1924-ben adta ki a Csendes-óceán titkairól szóló könyvét, s bár sok minden másként tisztázódott azóta, mégis az övé a legnagyobb érdem. Ő állította először határozottan, hogy a Húsvét-szigeten valamikor fejlett műveltségű állam létezett, amelyet az óceán hullámai elnyeltek. Amikor Dumont d'Urville hajós és tudós kijelentette, hogy a Húsvét-sziget és Óceánia sok más sziklás szigete egy elsüllyedt kontinens maradványa, Brown megkezdte az adatok gyűjtését az egykori kontinens bizonyítására. Temérdek adatot gyűjtött össze, amelyek forrásul szolgáltak minden további kutatásnak.

- Melyek a legújabb eredmények?

Evans udvariasan elmosolyogta magát:

- Resteltem, hogy a saját szaktárgyamat kell magasztalnom, de a geológia hozta az első érdekesebb érveket. A geológusok azt állítják, hogy Ázsia valamikor össze volt kötve Ausztráliával, sőt Új-Zéland, továbbá Melanézia és Polinézia számos szigete is ehhez az óriási szárazulathoz tartozott.

- S a Húsvét-sziget? Az néhány ezer kilométerrel keletebbre van!

- Mexikó partjaitól az Antarktiszig óriási tengeralatti fennsík húzódik, az Albatros. Ez valamikor szárazföld volt, s a Húsvét-sziget is az emléket őrzi. Az Albatros fennsík szerkezete megegyezik az amerikai kontinens szerkezetével. Megjegyzendő, hogy a csendes-óceáni szigetek számos növény- és állatfajtája is megegyezik a kontinensével.

- Ezek szerint hatalmas híd létezett valamikor Amerika és Ausztrália között! - jegyezte meg Enyedi.

- Igen, amely elsüllyedt. Csak helyenkénti maradványai láthatók.

- S mi okozta a süllyedést?

- Lehet, hogy hatalmas földrengések. Vladimir Obrucev szovjet geológus szerint a jégkorszakot követő olvadás, ami óriási mértékben megnövelte a Csendes-óceán vizét, 10-12 ezer évvel ezelőtt.

- Tehát nem egy közelebbi katasztrófa, amit Brown a 17-18. századba helyezett?

- Geológiailag ez nem indokolt.

- S elképzelhető, hogy 12 ezer évvel ezelőtt olyan fejlett kultúra létezett a Húsvét-szigeten s általában az elsüllyedt Pacifidán, mint amilyenre a húsvét-szigeti utak, szobrok és templomok vallanak?

- Ez nehezen képzelhető el, legalábbis alapos magyarázatra szorul. Ezért legújabban Thor Heyerdahl norvég régész és etnográfus kutatásait tartják elhihetőnek. A kiváló tudós expedíciója 1955-56-ban komoly ásatásokat végzett a szigeten, tehát nem elégedtek meg a felszíni leletekkel. Kutatásaik alapján így látják a kérdést:

Több mint 2000 éve Dél-Amerika területéről emberek hajóztak át a kedvező szelek és áramlatok segítségével a Húsvét-szigetre, tehát még az inka-civilizáció előtt. Utakat, kőházakat építettek, és templomokat emeltek a Nap tiszteltére. Hatalmas méretű emberszobraikra a hosszú fül, a gyomor magasságában összekulcsolt kezek és a láb hiánya jellemzők, akár őseik amerikai szobraira. Hatszáznál több szobruk maradt fenn.

Évszázadokkal később Polinézia szigeteiről kerültek ide emberek, akiket valószínűleg a régebbi „hosszúfülűek” hoztak ide, hogy rabszolgamunkára fogják őket. Idővel az új lakók fellázadtak, és magukhoz ragadták a hatalmat. Lemészárolták a rabszolgatartókat, csak Ororoina családját hagyták életben, akiknek az utódai ma is élnek, s az egyik leszármazottjuk, Atan, ma a sziget egyik vezető személyisége. A dél-amerikai kultúrát a polinéz kultúra váltotta fel a szigeten.

- Brown szerint a templomok és óriásszobrok elkészítése, a gigantikus kövek elszállítása körülbelül annyi embert igényelt, mint az egyiptomi piramisok megépítése. Elképzelhető ez?

Evans újból elmosolyogta magát:

- Enyedi kapitány, ön csodálkozni fog. Miután Heyerdahl megbarátkozott Atannal, megkérte, hogy ismertesse nekik, hogyan dolgoztak őseik a sziklaszobrokon. Erre Atanék apró bazalt-

csákányokat szedtek elő, s tizenketten láttak hozzá a munkához. Ennyi ember van Atan családjában. Meglocsolták a kialudt Rano Raraku tűzhányó szikláit, úgy ahogy őseik szokták, mert hiszen apáról fiúra szállt a mesterség titka, s elkezdtek vésni a sziklát. A tudósok megállapították, hogy a munkaütemükkel egy év alatt hatméteres kőszobrot készíthettek volna el. Fennmaradt a szigeten egy 22 méteres szobruk is a hosszúfűlűeknek.

- Szenzációs dolog! - csodálkozott Enyedi.

- Valóban az. Atan 12 tagú családja 18 nap alatt minden különösebb nehézség nélkül emelt fel egy 20 tonnás követ egy magas emelvényre.

- Hogyan?

- Nagyon egyszerűen. Mindössze néhány száz kisebb követ használtak, amelyeket egyikőjük nagyon ügyesen gyömöszölt a szobor feje és melle alá, miközben a többi 11 két hosszú rúddal emelte a szobrot feljebb és feljebb.

- Zseniális! - csapta össze a kezeit Enyedi. - Ezeknek az embereknek a fényképét a világ minden lapjában meg kellene jelentetni. Minden elismerést megérdemelnek. De mondja, professzor úr: elképzelhető, hogy Brazíliában olyasmit találhatnánk, ami a Pacifida-kérdés kutatóinak is segítségére lehetne?

- Feltétlen. A növény- és állattan, az etnográfia, a régészet, a művészettörténet értékes adatokat szolgáltathat.

A társalgás még sokáig folyt, és így volt ez úgyszólván minden este. Volt mit mondani Brazíliáról, és volt mit találgatni róla. Az ismert és a feltételezett valóság furcsa keveredéséből tevődött össze mindig a beszéd, s nehéz lett volna eldönteni, hogy melyik az érdekesebb rész benne. Az ismeretlen, amelynek elérésére vágyunk, mindig jobban izgatja az embert, de Brazíliában a már ismert dolgok is mesébe illően érdekesek.

Teltek a napok, s a hajó utasai búcsút mondtak a városoknak, később az Amazonasnak is. Obidosban töltöttek két napot, de Manaust már nem érintették, mert jóval előtte az Amazonas legnagyobb mellékfolyóján, a Madeirán folytatták útjukat. Háromszáz kilométert hajózhattak ezen is, hogy aztán teljesen dél felé törjenek egy másodrendű mellékfolyón.

4. fejezet

Az Anakonda ott kötött ki, ahol annak idején az az olasz expedíció, amely rádiójelentésében közölte, hogy a parttól nem messze kisebb indián törzsre bukkant; olyan indiánokra, akik már találkoztak civilizált emberekkel, és nem veszélyesek.

Az Anakonda-expedíció legközelebbi terve az volt, hogy kapcsolatot teremtsen a partmenti törzsszel, és tíz embert toborozzon a csomagok szállítására és az expedíció megerősítésére. A három vadászra, Enyedire, Klintonra és Rimet-re várt ez a feladat, s a legénység tíz tagja kísérte el őket.

Kellőképpen felkészültek a találkozásra: ajándékokkal, csecsebecsékkel, ingyencségekkel keltek útra.

Óvatosan haladtak az őserdőben, egy alig észrevehető nyomon. Úgy kétórai járás után őrésre bukkantak. Négy indián lépett elibük, s az egyik megszólította őket, de beszédéből nem értettek semmit.

Erre egy másik indián szólalt meg tört spanyol nyelven:

- Kik vagytok, és mit kerestek itt?

Rimet és Enyedi szinte egyszerre válaszolt:

- Egy expedíció tagjai vagyunk, és békés szándékkal keressük a főnökötöket.

Az indiánok egymásra néztek, aztán kutató tekintettel vizsgálták az érkezőket.

- Ha békés a szándékotok, miért jöttetek fegyverrel, miért nem jöttetek csupasz kézzel?

Rimet előre lépett, és barátságos mosollyal közeledett az indiánokhoz, akik néhány méterre voltak tőle, de az egyik intett, hogy álljon meg, ne közeledjen feléjük, így adja meg a választ.

Rimet teljesítette az óhaját.

- A hajónk a part mellett áll, s mi csak kis része vagyunk az expedíciónak. Abba a völgybe igyekszünk, amelyet ti a halál völgyének neveztek. Tudósok vagyunk, és meg akarjuk ismerni az ott élő törzseket. Hallottunk róluk. Azt mondják, hogy nagyon vadak, nem olyanok, mint ti vagytok. Szeretnénk megbarátkozni velük, és ehhez kérjük a segítségeteket. Vezess a főnökhöz, hogy tanácsot kérjünk tőle! Megháláljuk a segítséget.

Az indiánok tanácskozni kezdtek, tekintetük nem árult el lelkesedést. Hamar döntöttek:

- Ne gondoljátok, hogy nem láttunk benneteket. Láttuk a hajókat is. Az erdőben mindenütt őrök vannak, ne próbáljátok használni a fegyvereiteket! Kövessetek minket!

Megindultak. Bár ők mentek elől, figyelmük nagyon feszült volt, nyilaik is készenlétben álltak.

Alig mehettek néhány száz métert, egy tisztás tárult elibük kunyhókkal, emberekkel.

Az indián megállást parancsolt, és egyik társát a főnökhöz menesztette. Az ott állt a sátra előtt díszes öltözetben, harcosaitól körülvéve. Meghallgatta a hozzája érkezőt, és utasításokkal küldte vissza.

Az indián átadta a főnök üzenetét a felettesének, az pedig a következőket tolmácsolta:

- A főnök azt üzeni, hogy tegyétek le a fegyvert, úgy közeledjete.

Az expedíció tagjait meglepte a barátságtalan fogadtatás, amelyre ennél a törzsnél egyáltalán nem számítottak.

Rimet habozni látszott, s németül beszélt társaihoz:

- Na, mit szólnak hozzá az urak? Nem vagyunk bolondok, hogy ilyen kérést teljesítsünk!

- Semmi esetre sem! - válaszolta Klinton, nem is a szokásos nyugodtsággal.

- Nem hagyjuk magunkat kelepcebe csalni! - türelmetlenkedett Enyedi.

Rimet az indiánok felé fordult, s a legnagyobb határozottsággal a következőket hozta tudomásukra:

- Mondjátok meg a főnököknek, hogy csak a kölcsönös tiszteletadás formájában vagyunk hajlandók tanácskozni veletek! A fegyvereink nagyon erősek, gyorstüzelőink is vannak, amelyek percek alatt kiirthatnának benneteket. De mi nem is gondolunk ilyesmire. Kizárólag tudományos céljaink vannak, és a fegyverek csak a biztonságunkat szolgálják. Segítségüket kérjük az említett vidék embereinek, állatainak, növényeinek megismeréséhez, és mi megháláljuk a szívességeket.

A csomagokra mutatott, amelyeket nemcsak a közeli, hanem a távol álló indiánok is szügyre vettek, s a bizalmuk mintha növekedett volna.

A futár ismét útnak indult, meghozva kisvártatva a végleges választ: a főnök hajlandó fogadni az expedíciót.

Félkörben helyezkedett el a törzs, középen utat engedve az érkezőknek. Az arcokon merev feszültség és kíváncsiság látszott. Ahogy a főnök tekintete megengedett, feloldódott a merevség a körülállók tekintetében is.

A főnök közvetlen közelében egy rendkívül izmos fiatal harcos állt teljes fegyverzetben. Értelmes embernek látszott, az első pillanatban is megnyerő volt. A főnök ránézett, és egyetlen szóval hozott valamit a tudomására:

- Maszama! - mondta.

Mindjárt kitudódott, hogy ez az ifjú harcos neve, s Maszama nagyon jól tudja, mit kell tennie. Ő vezette a beszélgetést.

Mély hangjában sok volt a vonzóerő:

- Adjátok ide az ajándékokat!

Milyen meglepő, hogy tört spanyol nyelven beszélt ő is.

Enyedi kioldotta az egyik zsákot, és színes sztaniolpapírba csomagolt cukorkákat meg csokoládét vett elő, az egyik csokoládéba bele is harapott, bizonyítva ehetőségét, nehogy bizalmatlanságot keltsen a törzs tagjaiban. A főnök elé egy kisebb zsákkal rakott az édességekből, a többi pedig az embereknek osztogatta.

Az indiánok nagy élvezettel szopogatták az édességet, különösen a gyermekek és a nők árultak el nagy meglegedettséget. Mintha egyszerre kicserélték volna őket. Kiütközött belőlük az ember, vad vonásaikból máris sokat levetkőztek.

Maszama újabb felszólítással fordult az érkezőkhöz:

- Mondjátok el ismét, hogy miért jöttetek! Ha nincs ellenséges szándékotok, a barátaink lesztek.

Rimet most már zavartalanul és bővebben is kifejtette szándékukat:

- Úgy tudjuk, hogy ti vagytok a környéken a legbékésebb indiánok. Odébb, a halál völgyében már fejszugarítók és emberevők élnek. Fel akarjuk keresni őket, hogy megbarátkozzunk velük is. Ha megismerjük az életüket és a szokásaikat, sokat fogunk majd mesélni róluk odahaza. Nekünk is vannak gyermekeink, akik állandóan kérdeznak minket: „Milyenek az indiánok? Beszélni tudnak? Gyermeik vannak? Szeretik a csokoládét?” Amit esztek, az csokoládé meg cukor, így hívják nálunk. Az asszonyaink meg a gyermekeink küldték.

Amit eddig mondott, láthatóan tetszett az indiánoknak. Ez fel is bátorította Rimet-et, gondolatai könnyen rendeződtek:

- Nem szép, hogy még mindig vannak emberevő indiánok. Ezek akármikor rátok törhetnek, megölhetnek benneteket. Szeretnénk meggyőzni őket, hogy mondjanak le rossz szokásaikról. Legyenek ők is békés emberek, ne támadjanak meg senkit, elégedjenek meg a halakkal, madarakkal, az erdő vadállataival és gyümölcseivel. Mi nem fogjuk bántani őket sem, de ha kell, megmutatjuk a hatalmunkat és az erőnket.

Maszama megkérdezte:

- Miért jöttetek hozzánk? Miben kértek tőlünk segítséget?

- Tíz erős emberre van szükségünk, hogy a csomagokat vigyék, és tanácsal lássanak el bennünket. Ti ismeritek az őserdőt, nagy segítségünkre lehettek.

Maszama elkomolyodott, és a főnökére nézett meg az öregekre. Tudomásukra hozta a hallottakat.

Azok nem helyeselték a tervet. Arról beszéltek, hogy jártak már arra fehér emberek kisebb-nagyobb csoportban, de mind odavesztek. Elnyelte őket az őserdő.

Hogy a nyomott hangulatot feloldják, ismét ajándékokat osztogattak.

- Maszama - mondta Rimet -, már mondtuk, hogy mi semmitől sem félünk, a fegyvereink legyőzhetetlenek. Ne féljete ti se! Mi megvédünk benneteket. Élelmünk is van bőven, s annyi vadat lövünk, hogy enni sem győzitek. Haza is hozhattok belőle kedvetek szerint. Ha sikeresen visszatérünk a segítségetekkel, nagyon sok ajándékot kaptok tőlünk. Majd meglátjátok, mi minden van a hajónkon, ha velünk jösztek. Van egy varázslónk is, aki meg tud gyógyítani sokféle betegséget. Mi is az ő tanítványai vagyunk.

Az indiánok tekintetében még mindig a félelem, a legjobb esetben is csak az ingadozás, a határozatlanság látszott. Maszama a következőket mondta válaszában:

- Én látom, hogy ti erős és bátor emberek vagytok, de mi félünk elkísérni benneteket oda, ahonnan még senki sem tért vissza.

Most Enyedi vette át a szót:

- De hát mi az, amitől ennyire féltek?

- Uram, te még nem jártál ott, nem tudod, mi van arra.

- Hát közületek járt már valaki ott? - vallatta Enyedi.

- Nem... Mi nem jártunk ott. De a mi vénjeink és más törzsek vénjei is sokat meséltek nekünk arról a világról, ami ott van.

Most már nem kellett nógatni, magától beszélt Maszama:

- Ott, bent az erdő mélyén nemcsak gyönyörű virágok és források vannak, hanem veszélyes állatok is. Olyan kigyók, amelyeneket mi még sohasem láttunk. Egyetlen ütéssel megölik a

jaguárt meg a pumát, és a kígyók barátaik ezeknek az embereknek. És a vénék még azt mondják, hogy aki a területükre lép, azt elevenen megnyúzzák, meg is eszik.

Az indiánok valósággal megrázkódtak a félelemtől. Látszott rajtuk, hogy amit Maszama mond, az számukra mind igazság, és nagyon sokszor hallottak már róla.

- Itt valamit tenni kell! - mondta Enyedi.

Klinton, aki már a fűben ült - megfélelkezve a kölcsönös tiszteletadásról -, csak úgy hanyagul vette kezébe a fegyvert, miközben bal kezével a tisztás szélén álló óriási fára mutatott, amelynek szélső ágán egy színes tukánmadár tollászkodott. Ki sem véve szájából a pipát, hirtelen a vállához kapta modern messzelátós fegyverét, gyorstüzelő vadászpuskáját, s egy pillanat alatt a célpont felé lőtt. A madár élettelenül zuhant a földre a szélén álló indiánok elé. Újabb lövések következtek s a fa ága, amelyen az előbb a madár ült, darabkáiban fröccsent szét. Gyönyörű sorozat volt. Klinton robbanó golyói a lábvastagságú ágot valósággal kettévágták. Lehullott az is.

Rimet, látva az indiánok csodálkozását, igyekezett kihasználni a hatásos jelentet:

- Látjátok, hogy közülünk egy ember is mire képes. De mi sokan vagyunk, és mind így lövünk. Nem félünk sem a kígyóktól, sem a jaguároktól. Még az óriásindiánoktól sem, akik csak a ti képzelődéseitekben élnek. És ha vannak is ott ilyen emberek, azok is csak indiánok, mint ti vagytok. Ahogy szóba álltunk veletek, velük is úgy fogunk beszélgetni. És kérdezem én: - szólt a bámuló indiánokhoz - van-e olyan varázsló itt, az őserdőben, aki tíznapi járóföldre lévő társaival tudna beszélgetni?

Az indiánok válasz nélkül figyelték a mosolygó Rimet-et, aki utolsó szavainál egy kis zöld színben játszó, műanyagból készült rádióadót vett elő bőrzsákjából, maga elé tette, egy kicsit babrálgatta, aztán belebeszélt, és választ kapott.

Az indiánok előrehajoltak, és tágra nyílt szemmel figyelték, fülelték a dobozból jövő válaszokat.

Rimet tovább mesterkedett:

- Most pedig hallgassátok meg, hogy hozza el a parancsomra ez a varázsláda messzi földről a mi zenénket!

Az adóvevő gombjait csavarva elkapott egy adóállomást, amely dzsesszmuzsikát közvetített, és szinte élvezte a látványt: az indiánok arca felderült, sokan felnevettek a ritmusos zene hallatára.

Enyedi kapitányt is magával ragadta a jó hangulat, amit nehezen sikerült megteremteniük. Benyúlt a bőrtárisznyájába, kivette foszforos golyóit, megtöltötte fegyverét, s kinyomta csövét a szürkületbe:

- Ide figyeljete! Most megmutatom, hogy mi a tűz urai is vagyunk. Látjátok ott azokat a tollakat a törzsfőnök házán? Oda nézzetek!

Az indiánok mind abba az irányba néztek.

Elhangzott az első, a második... a tizedik lövés. A látvány gyönyörű volt. A foszforos golyók, zöldes-sárgás tűzcsóvákat hagyva maguk után, egyenként semmisítették meg a kirakott tollakat.

Maszama felugrott. Izgatott szeme végigfutott a vadászokon, és remegő hangon a következőket mondta:

- Uram, én még ilyet sohasem láttam. Most már elhiszem, hogy nagy erők birtokában vagytok, és ott, ahonnan jöttetek, a ti népeteknek nagy varázslói voltatok. Mit kívántok tőlünk?

Rimet válaszolt:

- Már mondtam, hogy tíz teherhordó embert. Hozzák el nyilaikat, egyebet nem kérünk. Mi ellátjuk őket élelemmel és liánvágó késekkel, hogy utunkon könnyítsenek. A megígért ajándékokat pedig megkapjátok.

Maszama a mellére ütött:

- A tietek vagytok! Veletek megyek!

Majd a többi felé fordult, és megkérdezte őket:

- Ki jön még velem?

A körülötte lévő fiatalok mind felugrottak. Lehetek vagy negyvenen.

- Maszama, veled megyünk!

Rimet a társaira nézett, majd az indiánokra, tekintete végül Maszamán pihent meg. Az indián vállára tette a kezét:

- Maszama, te leszel a tíztagú csoport főnöke. Ahogy látom, eddig is te parancsoltál nekik. Most válaszd ki közülük a legügyesebbeket, aztán indulunk a hajó felé, ahol a társaink várnak, varázslótársaink.

A törzsfőnök nem ellenkezett. Ő már elég idős volt, beteges is. A törzs tulajdonképpen feje és legkiválóbb vitéze Maszama volt.

Az izgalom határtalanná fokozódott. Ott nyüzsgött körülöttük az egész falu.

Enyedi szétszította a gyerekeknek a még náluk lévő élelmiszereket, s bár esteledett már, megindultak a hajó felé. Az indiánok meglepő biztonsággal vezették őket.

Az Anakondán lévők izgalommal várták a vadászokat, hiszen a vállalkozásuktól függött az expedíció útjának további sikere.

Bering a fedélzet szélén állott, és boldogan fogadta a visszatérőket:

- Tudtam, hogy sikeres lesz az útjuk, hiszen önök nagyszerű emberek. Úgy látom, hogy jól megválogatták az embereiket.

- Ez itt az elején a parancsnokuk, Maszama. Ő a törzs legvitézebb harcosa.

Az indiánok félve és csodálkozva vonultak fel a hajó fedélzetére, de Maszama nyugodt és határozott viselkedése bátorítólag hatott rájuk. Hamar megbarátkoztak.

5. fejezet

Már öt hét telt el a búcsúzástól.

Az expedíció, sok veszélyt legyőzve, nagy erőfeszítéssel haladt az őserdőben. Enyedi és Klinton az élen, gyorstüzelő fegyverük állandóan készenlétben. Nagy óvatossággal haladtak az indiánok által vágott utakon, egyetlen reccsenés, levélzörej sem kerülte el a figyelmüket.

Helyenként az volt az érzésük, hogy a természet áttörhetetlen falat rakott le elübük, s nagyon meg kellett küzdeniük Maszama indiánjainak, hogy utat törjenek rajta. Izzadt testükön jól látszott a megfeszült izom, amint a nemes acélból készült liánkésekkel erőteljes csapásaikat mérték a buja trópusi növényzetre. Egy-egy makacsabb lián csak többszöri csapásukra vált ketté.

A vadászok sokat használták fegyverüket. Cirkuszi látványossággal lőtték szét a feljűk repülő kígyófejet, ha az óriáshüllő jól álcázott rejtekhelyéről támadta meg őket. Lőtték a kisebb fajta mérgeskígyókat is, amelyek hol a fák kérgéből, hol a levelek mögül tűntek elő, hogy gyorsan ölő mérgüket fecskendezzék a betolakodókba.

Majmok ugráltak mindenfelé, madarak ezrei kíváncsiskodtak.

Maurois professzor, aki nemcsak zoológus volt, hanem ornitológus is, a kolibrik láttára egyik ámulatból a másikba esett. A múzeumok állattárában sok nemét és faját látta már a pazar színű kolibri-madaraknak, számos faj tudományos leírását is jól ismerte, de most, valódi környezetükben, természetes otthonukban olyan hatással voltak rá ezek a minden színben csillogó fürgé madarak, hogy képzeletét fölülmúlták.

A napsugárkolibrit szebbnek találta a szivárványnál. Élénkzöld háta úgy csillogott a verőfényben, mintha most festették volna. Evezőtollai csak addig látszottak szürkésfeketének, amíg más szögbe fordította őket, hogy aztán ibolyaszínű fémfényben ragyogjanak. A külső kormánytollai fehérek, a középsők acélkékek voltak.

Zöld volt a háta egy másik kolibrinak is, de mégis annyira különbözött az előbbitől, nemcsak a színezés, hanem az alkat tekintetében is, hogy azt a látszatot keltette a szemlélőben: ez már egy másik iskolából került ki, más elgondolású festő műve. Mert ez a hát olajzöld volt, a rajzolata pedig a hal pénzeire emlékeztető. A hasa fehér, apró zöld pettyekkel. A feji részen, közvetlenül a szem mögött körte alakú barnáslilas folt, apró fehér pettyekkel. Szárnyának töve hol barna, hol sötétzöld. S hogy még gyönyörködtetőbb legyen a látvány, a farktollakat pávagalambra emlékeztetően festette ki az alkotója.

De még ezzel sem mondtunk el mindent róla. Csőrének tövétől kedves kék bóbíta emelkedett a levegőbe, mintha a brazil égtől kölcsönözte volna. Ezért is nevezik kékbóbítás kolibrinak.

- Nézzék, uraim! - magyarázta Maurois - ez a kardhordó kolibri. A csőre nem véletlenül hosszabb a testénél. Azt a célt szolgálja, hogy a csöves virágokban rejtőző rovarokat a forrt szírom legmélyéből is kikaparhassa. Mert ez a kolibrik legkedveltebb eledele: a tápanyagokban igen gazdag rovar. Enélkül el is pusztulnának.

Maurois professzor most az ajkához emelte az ujját, és püsszegő hangon csendre intette a mellette haladó kollégáját, Kellert:

- Az istenért, álljon meg, és ne mozduljon! Egy szót se!

A legnagyobb tiszteletadás a legkisebb madárnak szólt, a törpekolibrinak. Akkora volt, mint a dongóméh. Egyik virágról a másikra szállt, szárnyait fölötte rezegettetve. Finom hegyes csőr-

vel ugyanúgy piszkálta ki a bogarakat a kisebb virágokból, mint a hosszúcsőrű kardhordó kolibri. De mintha mézet is szívott volna, vékony kis csőre nektártól fénylett.

És mennyi színben ragyogott ez a csöppnyi madárka is. Maurois képtelen volt levenni a tekintetét róla, s amikor elrepült tőlük ez a pillangónak is beillő kis tünemény, a nagy tudós így kiáltott fel elragadtatásában:

- Ha csak erre a napra születtem volna, akkor is érdemes lett volna megszületnem!

Keller professzor, bár nem volt hivatásos ornitológus, a tukánmadarakat tanulmányozta. Ezek annyira elterjedt, közönséges madarak a trópusi Amerikában, akár a papagájok. A professzornak különösen a hatalmas csőrük tetszett, amely egészen groteszkké tette a megjelenésüket.

Arra kérte Enyedit, hogy lőjön le egy-két tukánmadarat, szeretné alaposabban áttanulmányozni őket.

Azt tapasztalta, hogy a tukán feltűnően nagy csőre igen könnyű. Csontozatát finom gerendahálózat alkotja, s a közbeeső apró üregekben levegő helyezkedik el. Innen a könnyűségük. A csontgerendák elhelyezkedése pedig olyan, hogy minden oldalról ellenálljon a nyomásnak.

Figyelmet érdemelt a tukánok hosszú rojtos nyelve és a testüket borító élénk színű tollazat is. Piros, fekete, kék és sárga színben díszeltek.

A tudósok nem győzték eléggé csodálni a paradicsommadarakat. Hosszú, fátyolos tolluk olyan megjelenést kölcsönzött nekik, mintha udvari bálra készülődtek volna.

Keller és Maurois kezében sokat pergett a keskeny szalagú felvevőkészülék. Megörökítették a különleges madarak életmódját, viselkedését.

Csak azt sajnálták, hogy mindenre olyan kevés idejük jut. Hiába nógatta őket Enyedi, hogy ne maradozzanak el állandóan, hiszen lesz még idő a fényképezésre, a tudósok nem tudtak eltelni a tudományos szépségekkel: mindent kisgyermekes tehetetlenséggel azonnal, egyszerre szerettek volna megörökíteni.

Maurois professzornak a fényképezés mellett egy másik szenvedélye is volt: magnetofon-szalagra vette a madarak énekét, és olyan meglepő felfedezéshez jutott, ami az expedíció minden tagját szinte ámulatba ejtette. Kétszeresére, négyszeresére, sőt harmincszorosára lassította a felvételeket, ami nyilvánvalóvá tette, hogy a madarak nemcsak zseniális énekesek, hanem zseniális zeneszerzők is. Mert nemcsak bizonyos hangközöket énekelnek ki tökéletesen, például tercet, kvintet, oktávokat, de képesek jól megszerkesztett melódiákat is kiénekelni, amelyek már nem is madárra, hanem tudatos emberi komponálásra emlékeztetnek. S mindebből alig hall valamit az emberi fül.

Maurois bebizonyította, hogy az emberi fül számára mindössze két hangból álló pergetés sokkalta bonyolultabb a valóságban, mert hajlításokat, ékesítő mellékhangokat is tartalmaz. A madarak virtuózok, korlátlan és felülmúlhatatlan mesterei hangszerüknek. Aztán jeleik is vannak, amelyeket csak ők értenek meg.

- Induljunk, uraim! Indulhatunk!

Enyedi buzdításai voltak ismét, akit ugyanúgy érdekelt a felfedezés, mint bárkit közülük, de akinek egyébbel is törődnie kellett, nemcsak a tudománnyal, többek között azzal is, hogy körülbelül mennyit haladjanak naponként, és milyen helyen üssenek táborát éjszakára.

- Uraim, megígérem önöknek, hogy időt biztosítok a jegyzetelésre és a részletbeszámolókra, amire nekem is szükségem van, hiszen az expedíció történetének és lefolyásának a megírása az én feladatom.

- Helyes, helyes! - hagyta helyben Bering -, Enyedi kapitány időbeosztását tiszteletben kell tartanunk.

Johansson professzor, a botanikus, a növények különleges fajtáit határozta meg és gyűjtötte össze. Amikor kezébe vett egy-egy pompázó trópusi virágot, szinte megbódult az illatától. Megvizsgálta a csésze- és szíromleveleit, a porzókat és a termőt, a szárát és a gyökeret, a virág környezetét, s még ki tudja, mi mindent, és újabb feljegyzésekkel gazdagította eddigi ismereteit.

Fullasztó volt a hőség és a pára. Mintha súlyokkal terhelték volna az emberek mellét, vállát, kellemetlenül nehézé vált a légzés. Különösen akkor, ha mocsaras vidéken kellett elhaladniuk.

Annál meglepőbb volt az indiánok szívós kitartása. Könnyen cipelték a nehezebb terheket is, nem feledkezve meg az óvatosságról, amit a kényesebb műszerek szállítása igényelt, s ami természetesen fokozottabb igénybevételt követelt.

Az indiánok felváltva vitték a csomagokat, és a nyiluk állandóan készenlétben volt. Feltűnően keveset szóltak egymáshoz, mintha nem akarnák figyelmüket több irányba szétszórni. A vénék meséje az óriásindiánokról minden bizonnyal foglalkoztatta őket. Ez járatlan terület volt, és bizonyos félelmet keltett bennük is, akik különben is hozzászórtak, hogy a dzsungelben a legbátrabb embernek is mindig félnie kell, nehogy elbizakodottságának vagy óvatlanságának áldozata legyen. Mindamellettt bátornak érezték magukat, ha fegyverük a kezükben volt, s most, hogy a fehérék csodafegyvereit is maguk mellett látták, bátorságuk fokozódott.

Manao, az egyik tapasztaltabb indián, az idősebbek közül való, váratlanul előreugrott, hogy visszacibálja a bokrok közt haladó Enyedit.

- Maparane! - kiáltotta izgatottan, és toporzékolt. Ez részben ösztönszerű megnyilvánulás volt nála, de volt benne tudatos óvatosságra intés is, ami a közeledőknek szólt. Ne menjen tovább senki, ha kedves az élete.

Manao a levegőbe szagolt, és minden egyébről megfeledkezve az előttük álló sűrű bokor felé tartott. A tekintete félelmetes volt. Kiütközött belőle trópusi fajtájának minden vadsága. Orrcimpája remegett az idegességtől, tekintete valósággal szikrát vetett. Megfeszítette a nyilát, és úgy lépett a bokorba hangtalanul.

Csak indián társai tudták, hogy mi történt vele. Azok letették terhüket, és máris a nyomában voltak. Köztük volt Maszama is, nyilát a pattanásig megfeszítve.

Manao olyan zajtalanul haladt a nedves trópusi talajon, mintha bársonyra lépett volna. Aztán megállt, és villámgyorsan kilőtte a nyilát, s már abban a pillanatban győztes örömkiaáltásra fakadt.

- Maparane! Maparane! - ismételte, és rávetette magát a már fején talált mérgeskígyóra, liánvágó késével a testét összekaszabolta.

Toporzékolt örömében a többi indián is. Már látták, hogy túl vannak minden veszélyen, Manao a kígyót egymagában elintézte.

A kígyó még vonaglott, hosszú izmos teste a fa ágához hasonlított. Méregfogait dühödtén kimeresztette, de már nem jelenthetett veszélyt. Az emberek körülfogták és tanulmányozni kezdték, minden egyébről megfeledkezve.

Enyedi megragadta Manao kezét, és szeretettel magához ölelte a bátor és leleményes indiánt:

- Köszönöm, Manao, hogy megmentetted az életemet.

Magyarul mondta ezt. Bár annyi nyelvet ismert, már az indiánok nyelvét is egy kissé, a nehéz pillanatokban inkább anyanyelvén buggyant ki belőle a szó. Így volt ez igazán átélt, így volt természetes.

A zöld pokolnak ez a része minden bizonnyal most hallott először magyar mondatot. Most hallott Manao is. De tekintete elárulta, hogy mindent megértett belőle. Így kötött barátságot az őserdőben két kiváló férfi. Két távoleső nemzet fia. Elszántak. Önfeláldozók. Emberek.

De az őserdőben meghatódni sem lehet nyugodtan. Elég egy óvatlan pillanat, hogy az ember újból halálos veszedelembbe keveredjék. Az expedíció hátsó soraiból örületes kiáltás hallatszott. Azok köréből, akik felfigyeltek a kígyóviadalra, de még nem érkezhettek oda, s épp oda irányuló figyelmüknek köszönhatték az újabb csapást.

Maszama legfiatalabb indiánja ordította el magát, akire hatalmas Anakonda kígyó tekeredett.

A látvány rettenetes volt. A mintegy 6-7 méteres óriáshüllő egy fa ágáról vetette magát az indiánra, kihasználva azt a pillanatot, amikor az a támadó állásba helyezkedő Manaora nézett. Izmos testével átkarolta az indián lábát, mellét, és fejét visszahajtván áldozata szemébe nézett. A gyűrű szemlátomást szűkült, s az indián vergődő teste kétségbeejtően tehetetlenkedett. A lábai összeszorultak a combjára nehezedő rettenetes öleléstől, s csak alsó végtagjai és bal keze mozoghattak már. Aztán azok sem többé. Az óriáskígyó gyorsan győzött, s a közbelépők már csak bosszújukat tölthették ki rajta.

Az indián utolsó szavában Maszama nevét kiáltotta.

Most ott álltak körülötte. Egykori szép barna testét kékes-lilás foltok csúfították, pontosan kimutatva a szorítások helyét.

Orrán és száján még folyt a vér.

Rimet levette előtte a kalapját, és fájdalmában megkönnyezte:

- Úgy érzem, hogy ennek a derék fiatalembernek az elvesztése elsősorban az én lelken szárad, mert az expedíció védelmezése hátsó irányból az én feladatom. Hiába lőttem rá a gyilkos bestiára, s találtam el, már késő volt. Amíg az ember megkerüli az összevissza nőtt bokrokat, hogy lövőhelyzetbe kerüljön, végzetes másodperceket veszít.

Bering, az expedíció vezetője elrendelte, hogy az indiánt temessék el.

A dzsungel óriásfáinak húsos leveleiből nagy cseppekben hullott a víz. Könnyek voltak. A röpködő madarak százai még jobban eltakarták a fák által amúgy is láthatatlanná vált eget, s a kis embercsoportra gyászfátyolt borítottak. Sírtak a madarak is. Csak a majmok makogták, szokásos groteszk mozdulataikat abba sem hagyva: úgy kell nektek, miért jöttetek ide megzavarni a békés nyugalmit!

Az indiánok sokszor összedugták ezután a fejüket, az őserdő gonosz szellemeitől tartva. Vajon nem bújtak-e meg a levelekben, bokrokban, a fák kérgében! A rikácsoló madarakban!

Ahogy napról napra beljebb hatoltak az őserdőben, az expedíció tagjai is most érezték igazán, hogy mennyire igaza volt Andinal professzornak: még nem volt olyan ember, aki anélkül lépett volna be ebbe a csodálatos őserdőbe, hogy meg ne döbbsen volna kicsiségének tudatától.

Ez az őserdő olyan végtelen, mint az óceánok, vagy a csillagos ég. Felfoghatatlan a mélysége és a magassága is. Mi van az Amazonas mélyén? És meddig érnek a fák, ha lombjuk fölött egy újabb lombréteg következik?

A három vadásznak bőven volt alkalma megküzdeni az őserdő fenevadaival, amelyek vérszomjasan leselkedtek mindenütt, és nemegyszer támadták meg őket.

Hatalmas vadkant lőttek, amelynek különösen az indiánok örvendeztek. A fárasztó út nagy energiavesztéssel járt, pótlásáról gondoskodni kellett. Erre a legalkalmasabb a hús volt. Az erdő gyümölcsei csak kiegészítették a kalóriadús ételt.

Roppant sűrű erdőszakaszon vágták át magukat, s annál nagyobb volt a meglepetésük, amikor egy gyönyörű tisztásra bukkantak. Közepén kis patak csörgedezett, s az őzek, amelyek csak az imént szürcsölhették üdítő vizét, gyors ugrásokkal tűntek el a tisztás túlsó részén. A lombok pillanatok alatt nyelték el őket.

Ez volt a legszebb tisztás, amellyel eddig találkoztak, ezernyi tarka virággal telehintve. Úgy látszik, a növények színei versenyre keltek a madarakkal. Csak legyen, aki eldöntse, hogy az elsőség melyiküket illeti meg.

A csodálkozás Rimet arcán jelentkezett először, ezen a kedves, mindig mosolyra kész arcon:

- Nézze, Enyedi kapitány, milyen gyönyörű hely a pihenésre! Itt még egy darab kék eget is láthatunk végre!

- Igen - hagyta helyben Enyedi -, úgy látszik, hiába fogtak össze az örökzöld fák, nem sikerült végképp és mindenütt elzárniuk a földtől a napot.

Elhatározták, hogy két-három napos pihenőt tartanak a különlegesen szép helyen. Itt nemcsak a színek pompáztak gyönyörködtetően, hanem az illatok is. Persze a maguk módján: az orr, a légzőutak és az agy által észrevehetően.

Az idegek szemmel láthatóan megnyugodtak, s az indiánok tudták, mi szükséges a jól kiérdemelt pihenéshez. Gyors kezekkel oldották meg a csomagokat, s a vékony, de rendkívül erős ponyvából csakhamar sátrakat varázsoltak. Kifeszítették a függőágyakat is, hogy kinek-kinek alkalma legyen választani az ágy és a sátor között. A fullasztó hőségben a függőágy kellemesebb. De hátha fájni fognak hajnalban az őserdő klímájához hozzá nem szokott idegenek!

A tisztás most már valóságos kis falu képét mutatta a szokásos otthoni teendőkkal. Soha ilyen jóleső nem volt még a mosdás. A pórusok könnyen szabadultak a rájuk rakódott piszoktól, izzadmánytól, és mohón szívták magukba a most már hozzájuk férhető levegőt. A trópusi légszomj fojtogató érzése fokozatosan megszűnt. Fellángoltak a tábortüzek, s az elejtett kisebb-nagyobb vadak a fazékban főttek vagy a rudakon sisteregtek. Kíváncsabbak voltak a legfinomabb konzerveknél, amelyekre már többnyire beleuntak.

Maszama indiánjai a vacsora elkészültével úgy marcangolták a húst, mintha napok óta semmit sem ettek volna. Nem csoda. A nagy csomagokat nekik kellett hurcolniuk, s az izgalmak is sokat kivettek erejükből. A szikrázó tűz fénye úgy fürdött meg sötét szemükben, mint ők a patakban az imént, önfeledten lubickolva.

Az indiánok jutalomképpen félórás zenei műsort élvezhettek, majd felhangzott Bering professzor sátrából az expedíció hívójele. Rio de Janeiro feszült figyelemmel hallgatta a beszámolót, és szétsugározta azt a világ minden tájára.

A tudósok jegyzeteiket készítették. Mindenkinél megvolt a maga tevékenysége, s csak egyben egyeztek meg mindannyian: hol az egyik, hol a másik kezükkel csaptak le a kegyetlen moszkítókra, hol mind a kettővel. Mert ha száz keze lett volna mindenkinél, az őserdőben az sem elég. Itt éjjel-nappal csípi valami az embert. Nappal a piumok, éjjel a moszkítók teszik elviselhetetlenné az életet. És nem maradnak el tőlük a házilégnyag nagyságú zöldes-lilás szúnyogok sem, a morosocák.

Az expedíció napi tevékenysége véget ért. Kijelölték az éjszakai őrseget, és mindenki nyugovóra tért.

6. fejezet

Éjfélig Rimet teljesített őrszolgálatot. Segítőtársai Maszama és három indiánja. Éjfélről Enyedi és Klinton vette át a szolgálatot, s őket is három indián segítette az éjszaka át-
virrasztásában.

Nem történt semmi különösebb az éj folyamán.

Már beköszöntött a hajnal, s megjelentek a nap első sugarai az őserdő fölött, amikor mint egy adott jelre, a két vadász egyszerre megtorpant. Az őrségben lévő indiánok is felfigyeltek, s megmarkolták nyilaikat. Mintha féltek volna. Amit most hallottak, teljesen ismeretlen dolog volt számukra.

Az őserdő belsejéből elbűvölő zenét hozott a hajnali szellő. De micsoda zenét! Nem egy folyamatos melódiát, hanem ezer meg ezer finom hangszer összecsengését, ami mennyei zsongássá olvadt. Volt ebben a zenében csengés, kongás, pengés, talán harangzúgás is, csak olyasmi nem volt, amit teljes pontossággal meg lehetne határozni. Talán mégis a zsongáshoz állt legközelebb.

Enyedi kapitány és az acélidegzetű Klinton mozdulni sem tudott a helyéről, s az indiánok is tanácstalanul és érthetetlenül egy helyben álltak. Igen, most már határozottan látszott, hogy félnek is.

- Mi ez a zene? - kérdezte tőlük Enyedi.

Azok csak a vállukat vonogatták, válaszolni nem tudtak.

Pim, pam! Bim, bum! - olykor ilyesmit lehetett kivenni a különleges zenéből, ha úgy hozta a szellő, aztán megint beleolvadtak a csodálatos zsongásba a nehezen megkülönböztetett hangok, s a zsongás mindegyre erősödött, és hangjára a tábor megelevenedett. Már senki sem aludt. A tudós társaság tagjai a szemüket dörzsölték, és értelmetlenül figyeltek. Az ébredő indiánok ugyanúgy viselkedtek, mint szolgálatot teljesítő társaik. Féltek.

Klinton már tudta, mivel kell megmagyarázni a félelmüket:

- Az őserdő szellemeire gondolnak! - mondta.

Az indiánok a legvérengzőbb vadtól, a legmérgesebb kígyótól sem félnek annyira, mint az őserdő gonosz szellemeitől. Azok mindenütt ott vannak, hogy megkeserítsék az életüket. Ha a tudósok lemezéről hallanák ezt a zenét, minden bizonnyal tetszenék nekik, de így, amikor ezek a fehér varázslók sem tudják minek vélni a dolgot, csupán babonás fantáziájukra vannak utalva. Az pedig korlátlanul csapong.

A legnyugodtabbnak Yung professzor látszott. A zsongás irányába fordította a fejét, és így nyilatkozott:

- Az őserdő himnusza ez. Csodálatos dolog.

S mint ahogy Beethoven szimfóniáit szokás hallgatni, elrévedezett. A szem ilyenkor semmit sem lát, csak érez. Bár vannak, akik azt állítják, hogy a szem így, érezve lát csak igazán sokat.

- Emberek nem lehetnek! - suttogta Keller. - A széles világon sincs ennyi hangszer!

- A brazil titok! De hányadik már? - kérdezte Bering. - Én mégiscsak azt mondom, hogy emberek. Fejlett kultúrájú indiánok. Ki tudja, milyen hangszereik vannak? Az emberi leleményességnek nincsenek határai.

- Madarak lesznek!

- Lemezről halljuk! Valamilyen expedíció!

Enyedi és Klinton, akik többnyire mozdulatlanul álltak, egyszerre ugrottak előre, és megmarkolva fegyverüket, a dzsungel sűrűjébe rohantak.

Nehezen vergődtek át a bozótokon. Klinton észre sem vette, hogy a ruháját szétszaggatta. Enyedi mit sem törődött vele, hogy megsebzett kezéből folyik a vér.

A bokrok és a fák ritkulni kezdtek, és megjelent fölöttük ismét az ég. Óriási tisztás előtt álltak, s a zöld fű között, ameddig a szemük ellátott, gyönyörű fehér virágokat észleltek, amelyek hármásával, négyesével helyezkedtek el száraikon.

- Lehetetlenség! - csodálkozott Enyedi.

- Nem, mi nem látunk és nem hallunk jól! - tette hozzá Klinton.

Enyedi lehajolt a virágokhoz, és megbabonázottan figyelte azt, amiben sehogy sem akart hinni. Ezek a virágok erős pattanással nyitják ki szirmaikat a nap sugaraire, és nagyságuk szerint különböző hangokat hallatnak.

A kinyílt virágok után bódító illat úszott a levegőben.

Ilyen zenét még senki sem hallott soha.

Enyedi letépett egy virágot, aztán egy másikat, az ötödiket és a tizediket, és egy megmagyarázhatatlan tűztől átfűtve már egy ölrevalót szorított a kebelére. Bódító illatukat szomjasan szívta magába, annyira, hogy már meg is szédült tőle. Aztán megfordult, és azon az úton, ahol jött, visszarohant az expedícióhoz. Klinton utol sem érte.

Szétoztotta a virágokat társainak, és megbabonázva kiáltotta:

- Zenélő virágok!

Azok értelmetlenül bámultak rá.

- Zenélő virágok, ahogy mondom! Érzik, micsoda illatuk van?

Csak ismételt magyarázat után értették meg, miről van szó. De senki sem akart hinni Enyedinek.

- Úgy van, ahogy mondja! - erősítette Klinton.

És elindultak mindnyájan a virágok felé.

A botanikus Johansson letérdelt a virágok közé, és könnyezve mondta:

- Maurois kollégám, ön azt mondta a törpe kolibri láttára, hogy egyetlen szép napért is érdemes megszületni. Én pedig azt mondom: ha csak erre a percre születtem volna, akkor is áldanám a sorsot, hogy megszülettem.

Csak a nagy emberek tudnak az apró dolgokban ilyen felmagasztosult nagyságban megjelenni. A megdicsőülése ez a tudományos főnek.

Michelangelo a vésőjét szerette így, Paganini a hegedűjét. Oscar Wilde egész nap egyetlen mondatával viaskodott, helyesebben a mondat egyik vesszejével: kitegye? ne tegye ki? Végül úgy maradt a mondat, ahogy az előző napon leírta.

Johansson kezébe vett egy virágot, és átszellemülten boncolgatta. Nem is boncolgatta: babusgatta, imádkozott hozzá.

Alighogy visszaérkeztek a sátraikhoz, Bering már ott ült a rádióadója mellett. Jelentette a fantasztikus felfedezést.

Rio de Janeiro lázas izgalommal fogadta a hírt. Abban egyeztek meg, hogy Bering a következő reggelen helyszíni közvetítést ad a virágmező közepéről.

7. fejezet

Ennyi izgalommal még sohasem feküdtek le.

Most is Rimet csoportja őrködött éjfélig.

Az indián őrök a tábor körüli tüzeket élesztgették. Zsírosan sisteregtek, nagy lánggal égtek a gallyak, s az indiánok arcát pirosra világították.

A békák százai brekegtek, ezer tücsök cirpelt. Olykor áttört egy-egy nagyobb vad ordítása is az éjszakában.

Rimet lassú léptekkel kerülte meg a tábort, és gondolatban már a reggeli napsütésben járt, fülében a virágok zenéje zengett. Időnként türelmetlenül nézte karórájának világító számlapját, és szerette volna gyorsabb járásra serkenteni az óra mutatóját.

Nehezen telt a szolgálati idő.

Mikor belépett éjfélkor Klinton és Enyedi sátrába, azok egyszerre ébredtek, és ösztönösen fegyverüket ragadták meg.

- Nyugodtan urak, nyugodtan! - csillapította őket a francia vadász. - Nincs semmi ok az izgalomra.

Enyedi megdörzsölte álmos szemét, nagyokat ásítva közben, Klinton a pipáját keresgélte.

Felköltötték a hozzájuk beosztott indiánokat, és átvették a szolgálatot.

Szokásuknak megfelelően azonnal körülsétálták a tábort. Megmosolyogták Beringet, aki összezsugorodva aludt függőágyában, és nem egy expedíciós főnökhöz illő hortyogással bosszantotta szomszédját, Alvarez doktort, akit már többször is felébresztett, és arra kényszerített végül, hogy egy altatóval próbálja alvásra serkenteni magát.

Rimet, mintha jólneveltségét akarta volna igazolni, néhány perc leforgása után elaludt. Az a néhány moszkító sem zavarta meg a nyugalomát, amelynek sikerült a kifeszített hálón bejutnia hozzá.

Enyedi megveregette egy indián őrszem vállát, és éles szemmel kémlelt a sötétbe boruló fák felé, majd Klintonhoz fordult:

- Ezt az őserdőt sokszor átrepülték már anélkül, hogy különösebb észlelésekhez jutottak volna. Ugyanaz a zöld tenger mindenütt, legfeljebb itt-ott színfoltokkal. Hogy mi van a lombok alatt, azt senkinek sem sikerült fentről kivennie.

- Mindamellet szívesen átrepülném egyszer - tette hozzá Klinton -, hogy hatalmas méretét így is érzékeljem.

Enyedi kapitány más irányba terelte a szót:

- Mondd, Klinton: gyávának tartasz te engem?

- Hogy jutott ez a kérdés épp most eszedbe? Neked, aki sem az afrikai, sem az ausztráliai őserdőben ki sem ejtetted azt a szót, hogy gyáva. Még akkor sem féltél, mikor az oroszán majdnem leszedte hátulról a nadrágodat. Nem lehetett messzebb tíz méternél tőled, amikor észrevetted. Emlékszem, nyugodtan végignéztél rajta, mintha időmilliomos volnál; még azt hittem, szembe akarod köpni, de csak aztán céloztál rá.

- Ne viccelj, Klinton! Nincs rózsás hangulatom. Hasonló helyzetben te is megijedtél volna. Tudod, úgy érzem, mintha két napja ismeretlen emberi szemek figyelnének bennünket, az expedíció minden megmozdulását.

- Na tessék! Honnan ez az érzés? Talán észleltél valamit?

- Semmit! De valahogy létezik az az ismeretlen hatodik érzék, ami mindig figyelmeztetett, ha a dzsungelben emberi lény settenkedett a közelemben. Emlékszel az afrikai bennszülöttekre? Akkor sem akartál hinni nekem.

Klinton elnevette magát:

- Mondd, Enyedi: te milyen embernek ismersz engem?

- Már úgy érted, hogy gyávának? Azt hiszem, a legkevésbé téged lehetne vádolni ilyesmivel. Ha csak egy acélidegzetű ember van a világon, akkor az te vagy.

- Nem is az idegeimre panaszkodom. Be kell vallanom, furcsa előérzetem van nekem is. Ahogy mondani szokás: valami lappang a levegőben.

Enyedi hozzátette:

- Eddig még semmi jelét nem láttuk, hogy a környéken bennszülöttek élnének. Mégis lehetetlennek tartom, hogy egy ilyen földi paradicsomban ne lennének emberek. Ez a két tisztás csodálatos. Feltételezhető, hogy újabb tisztások is vannak a közelben.

- Jobb lesz, ha nem izgatjuk magunkat feleslegesen, Enyedi barátom! Aminek jönnie kell, azt úgysem kerülhetjük el. Tudod, mire gondoltam most?

- Hogy a pipádat meg kellene tömnöd? Látom, hogy alig van már dohány benne.

- Na nem! Úgy látszik, megjött a vicces kedved!... Egészen másra gondoltam én. Kár, hogy nem lehet közvetíteni az éter hullámain az illatot is! A zenélő virágok rég bezárták kelyhüket, de tudd meg, hogy azt a bódító illatot még mindig az orromban érzem. Sokfelé jártunk már, de ehhez hasonlót nem érzékelünk sehol.

Enyedi szívesen beszélt a virágokról:

- Képzem, milyen hatása lesz a közvetítésnek Rio de Janeiróban. Magam is türelmetlenül várom a hajnalt.

Távolról üvöltés hallatszott, amelyre mindketten felfigyeltek.

- Jaguár lesz, Klinton!

- Jaguár? Tudomásom szerint az nem üvölt, hanem nyávogásszerű hangot hallat.

- Az igaz. De üvölt is.

Most jóval közelebből tompa morgást észleltek.

Enyedi kapitány úgy tett, mint aki nem hajlandó tréfának felfogni a dolgot. Egy tapodtat sem ment tovább, hanem egy fa mögé húzódott, hogy a tűz fényéből kikerüljön. Intett Klintonnak is, hogy húzódjék mellé.

- Ugye mondtam, hogy jaguárok tanyáznak erre!

- Megint a jaguárok! - türelmetlenkedett Klinton. - Csak most tisztáztuk, hogy a jaguárok nyávognak és üvöltenek. De amit most hallottunk, az tompa morgás volt.

- Nyugodj meg, Klinton! És arra kérlek, vedd nagyon komolyan, amit mondok. A közelünkben jaguárok vannak!

A tisztás szélén lévő bokrokból apró gömbölyű fények csillogtak feléjük párosával. Egyre szaporodó fények. Már nem kellett bizonyítani, hogy vadállatok. Ha nem jaguárok, legfeljebb pumák lehetnek.

Enyedi odasúgta Klintonnak:

- Ezek pillanatokon belül megtámadnak bennünket, és nem vehetjük fel ketten sikeresen a harcot. Riasztó lövést kellene leadnunk, hogy felébresszük a társainkat. Lehet, hogy nincs is elég golyó nálunk.

- A sátrunkba kellene osonnunk - indítványozta Klinton -, nehogy csakugyan golyó nélkül maradjunk végül. Alig nyolc-tíz méterre van a sátor.

Csak most vették észre, hogy jóval odébb indián társaik is a fák mögé kuporodtak, minduntalan a mozgó fénypontok felé mutogatva. Nyilaikat készenlétben tartották.

Enyediék megcéloztak egy-egy tűzszeret, és egymás után sütötték el fegyverüket.

A tisztás széléről ordítás hallatszott, s nem volt kétséges, hogy indiánok ordítása, akik nyilakkal és betanított jaguárokkal támadtak a mit sem sejtő expedícióra.

Az első lövések elhangzása utána a tábor talpon állott, s az őserdőt a fegyverek ropogása tette félelmetessé.

Maszama és indiánjai szokásos csatakiáltásukkal szálltak szembe a támadókkal, és villámgyorsan lőtték ki nyilvesszőiket. De sem a támadó ellenséget, sem a rájuk rohanó állati tömegeket nem tudták feltartóztatni. A sorsuk csakhamar megpecsételődött. Vagy a nyilak pergőtüzében, vagy a jaguárok hegyes karmai közt lelték halálukat.

A fehérek sem tarthatták sokáig magukat. Hiába lőtték halomra a támadókat, emberben és állatban szörnyű pusztítást végezve, újabb és újabb támadó hullámok zúdultak rájuk egymás után, és egyre inkább tehetetleneknek bizonyultak. Annyi idejük sem volt, hogy megtudhassák, kik azok, akik már elestek soraikban, vagy kiket hurcolnak a vérszomjas jaguárok a sátraktól egyre tovább. Rimet buzdító kiáltása harsant fel az egyik tűz közeléből, aztán végképp elcsendesedett az is.

Klinton és Enyedi gyors rohanással a sátrukig jutottak, de már nem tudták golyóval ellátni magukat, mert a sátorra hatalmas élő teher zuhant, egy magasról elugró jaguár, s az összeomló sátor ponyvája a két vadászt maga alá temette.

Ez a véletlen mentette meg az életüket.

Hogy pontosabban mi történt velük és társaikkal, azon csak jóval később gondolkozhattak, eszméletük visszanyerése után.

* * *

Enyedi úgy érezte, hogy minden tagja sajog a fájdalomtól, amikor eszméletét visszanyerte. Fülében még ott zúgott az éjszaka borzalmas káosza, és egyelőre nem volt képes a történetek összefüggő átgondolására. Csak részletképek jelentek meg előtte.

Meg akart mozdulni, de érezte, hogy tehetetlen. Összekötözték.

Alighogy kinyitotta a szemét, egy fiatal indiánt látott maga előtt. Végigmérte az alakját, és megállapította, hogy ilyen szép emberpéldányt talán sohasem látott. Rendkívül magas testét mintha előírászerűen mintázták volna. Bár mindenütt feszült rajta az izom, korántsem lehetett volna izomkolosszusnak nevezni, mert izmai arányosak voltak a testrészek hosszúságával s a test egészével is. A bőre talán világosabb volt a megszokottnál, amiből arra lehetett

következtetni, hogy ezek az indiánok többnyire az őserdő mélyén élnek, s viszonylag keveset süti őket a nap.

Enyedinek a tolipáng-indiánok jutottak eszébe, akikről sokat olvasott, és úgy tudta, hogy az antropológusok a világ legszebb emberei közé sorolták őket. Az asszonyaik is feltűnően szépek.

Az indián Enyedi szemébe nézett, s a nagy vadász meglepetésére nem árult el kegyetlenséget. Egyetlen kézlegyintésére hárman is a közelébe ugrottak, akiknek észrevehetően azt az utasítást adta, hogy szabadítsák meg Enyedit a köteleitől.

A távolban kisebb-nagyobb csoportokban indiánok álltak, mindegyik mellett egy-egy kötélben tartott koromfekete jaguár, ami a tudományos könyvek szerint jóval ritkább a foltos jaguárnál. Az állatok elnyúltak a fűben, vagy gazdájukhoz dörzsölődve nagyokat ásítottak, félelmetes szájukat és vérengző fogukat mutogatva.

Most már kirajzolódott Enyedi tudatában az összefüggő kép. Úgy kezdődött minden, hogy ezek az indiánok nyilakkal és jaguárokkal támadták meg őket. Aztán borzalmas harc alakult ki köztük, ami az indiánok győzelmével végződött. Az expedíció tagjai elpusztultak.

Csak Klintonra nem emlékezett Enyedi. Mi történhetett vele azután, hogy a sátorba berohantak? Elpusztult volna ő is? A tudat, hogy egyedül maradt meg az expedícióból, kimondhatatlan fájdalommal gyötörte testét-lelkét.

Az indián, miután még egyszer végigmérte Enyedit, saját magára mutatott, és mélyen zengő hangon ezt mondta:

- Juma.

A bemutatkozás nagyon meglepte Enyedit, ilyesmire igazán nem számíthatott. Mindamellet nem táplált magában semmi derűlátást, hiszen a váratlan tragédia körülményei inkább azt látszottak igazolni, hogy rendkívül kemény, vad törzsszel kell számolnia.

Az első megnyugtató érzése az volt Enyedinek - ha ilyesmiről egyáltalán beszélni lehet -, hogy a szemben lévő bokrok megnyíltak, és indiánoktól kísérve régi harcostársát, Klintont látta feléjük közeledni.

- Hála Istennek! - motyogta önmagában.

Klinton arcán eleven seb húzódott végig, s a nyakát is meglehetősen nagy daganat csúfította.

Miután együtt voltak, előttük is, mögöttük is indiánok sorakoztak, és Juma parancsára mindannyian a megszabott irányba indultak el.

Klinton és Enyedi tekintete csak most találkozhatott kitartóbban. Eszükbe sem jutott, hogy üdvözlőljék egymást, annyira a hatása alatt voltak még mindig a történeteknek.

Enyedi higgadtabbnak látszott, mint aki tudja, hogy most minden szellemi képességüket igénybe kell venniük, ha meg akarják tartani az életüket; bár minden az indiánokon múlik, nem rajtuk. Hátha van egy szalmaszál, amibe kapaszkodni lehet! Ha igen, ezt a szalmaszálat kell megtalálniuk.

Klinton keserű száját az értelmetlen bosszúvágy tolta félre:

- Csak a fegyverem volna itt, akkor meglátnám, hogy kísérték ezen az úton!

Enyedi még ebben a nehéz helyzetben is a kutató vadász volt. Csupa szem és fül, akinek a figyelme kiterjedt az útra, a jaguárookra és az indiánokra. Jól megjegyezte, hogy a sűrű bokrok között milyen füttyjelekkel és csettintéssel tájékoztatják egymást az indiánok hollétükről. Lehetséges, hogy rövidített úton haladtak, mert az aljnövényzet itt nem volt letaposva.

Holtfáradtan érkeztek az indiánfaluba.

Gyermekek, nők és öregek siettek feléjük kiabálva, örvendezve, tágra nyílt szemekkel kíváncsiskodva.

Az indiánfalu nagyon érdekes volt. A kisebb-nagyobb fa- vagy vesszőházak nem a földön épültek, hanem a fák vastagabb alsóágain, s a háztól házhoz vezető függőutakat levagdosott gallyak és liánok tartották össze, olyan biztonságosan, hogy szaladni is lehetett rajtuk. Az utakat puha levelek borították sokszorosan, s a szélükön korlátok voltak. Térszerű kiképzések tették lehetővé nagyobb csoportok befogadását is, s néhány ház előtt egy-egy kiugró volt.

A törzs zöme most mégis lent helyezkedett el, a tűz körül.

Amikor ideértek, megnyílt előttük a kör, és újra megjelent a harcosok fiatal főnöke, Juma, aki meghajolt a nagyfőnök előtt, és élénk beszélgetésbe kezdett vele.

Enyedi kapitány a tikkasztó trópusi melegben is azt érezte, hogy a hideg fut végig rajta, mert az ő sorsuknak minden bizonnyal ezzel a beszélgetéssel kell eldőlnie. A vének is közbeszóltak valamennyien, s a beszélgetés végeztével Ipura, a nagyfőnök, gondolkodni kezdett.

Ezek voltak a nehéz gladiátori percek. Ipura akár egy ujjmozdulattal elrendelhetette volna a kivégzésüket.

A törzsfőnök távozásra lendítette a kezét, s a foglyok kissé megnyugodtak.

Juma után kellett haladniuk, több indián kíséretében.

Enyedi fanyar mosollyal szólalt meg:

- Gyere Klinton, menjünk! Ha szerencsénk van, egyelőre nem lesz belőlünk töltött káposzta.

Klinton már ismerte a jellegzetesebb magyar ételeket, Enyedi sokat beszélt róluk.

- Lehet, hogy nem lesz belőlünk töltött káposzta - mondta -, de garantálom, hogy ezek az indiánok még az ükunokáiknak is mutogatni fogják Enyedi kapitány fejét, amely valami varázslatos lötytyben megaszalódva ott fog majd lógni a nagyfőnök háza előtt.

- S mellette az ausztráliai Klintoné - tette hozzá Enyedi -, esetleg valamivel feljebb, de mindenesetre pipa nélkül.

A pipa hallatára Klinton méregbe jött, és dühösen maga elé köpött:

- Pfuj! Legalább azt hagyták volna meg nekem!

Egy falépcsőhöz értek, amely a házakhoz vezetett fel. Most már közelebbről is láthatták, hogy gigantikus fák ágaira épült az egész falu, s utcák ágaztak szét jobbra is, balra is benne.

Az úton egy indiánlánnyal találkoztak, akit Juma barátságosan üdvözölt, és megállt, hogy beszélgessen vele. A lány elbűvölő szépsége még Klintonra is olyan hatással volt, hogy egyszerre megváltoztatta rossz szokását: talán életében először kiköpés nélkül nyelt egy nagyot.

Juma többször is használta beszédében ezt a szót: Riri. Nem volt nehéz kitalálni, hogy ez a lány neve.

Az indiánlány a közepesnél magasabb volt, és sűrű fekete haja mindkét vállát eltakarta. Ez a haj már nem is feketén csillogott, hanem kékesen. A sárgásszürke arc bőrére különlegesen hatott, fehérebb színűnek tűntette fel azt.

A szeme sötétbarna volt, szemének fehérje kissé sárgás, ami egész arcát még érdekesebbé tette.

Nyakát színes és illatos magvakból készült lánc díszítette, karját apró kagylókból összefűzött karkötő.

Riri nem volt teljesen meztelen, mint ahogy törzse sem volt az. Alsó testét rövid levélkötény takarta, díszes tollakkal teleaggatva. Ugyanúgy fedve volt a melle is, de felületesen, anélkül, hogy kecses formája elrejtőzött volna.

Feltűnően szép volt testének tökéletes arányossága. Ezzel az alakkal akármelyik szépségversenyen első díjat nyerhetett volna.

Értelmesnek látszott, s mint minden nő a világon, kíváncsi természetűnek is. Aprólékosan végignézte a két idegen férfit, s olyan arcot vágott, mintha ezt kérdezte volna önmagától: ezek miért nem olyanok, mint mi? És miért van ruha rajtuk? Nincs melegük?

Juma parancsot adott az indulásra, és nemsokára egy ház előtt állította meg foglyait. A ház bejáratát egy sokszínű növényyszálból készült függönyszerűség takarta el, amelyet félretolt, és befelé mutatott.

A függöny összezsapódott, és magukra maradtak a körülbelül négy méter hosszú, de jóval keskenyebb helyiségben. A végében illatos füvet fedeztek fel, a fekvőhelyüket. Erejüket veszítve mindjárt végigdőltek, s rövid idő múlva a kimerültség álma lett úrrá rajtuk.

8. fejezet

Enyedi kapitány arra ébredt, hogy valaki a vállára teszi a kezét, és költögeti. Juma hajolt feléje, egy agyagedényre mutogatva, amelyben étel volt. Az edény mögött nagy leveleken gyümölcsök.

Magukra maradva, mohón nekiestek az ételnek, megettek mindent.

Klinton ülő helyzetében a falnak dőlt, és keserves sóhajtásra fakadt, ami szokatlan volt nála, s minden bizonnyal a nagy fáradtság és a sérülése készítette rá:

- Úgy látom, elég soványnak találtak bennünket, s fel fognak hizlalni előbb.

A gondolataiba merült Enyedi nem is hallotta, mit mond.

- Enyedi barátom! - fordult feléje ismét. - Mondd, mi történt velünk, mert én még gondolkozni sem tudok!

Enyedi a tenyerébe hajtotta a fejét, és hullámos fekete haját turkálta mindkét kezével. Úgy érezte, hogy jól jött ez a kérdés, maga is tisztázni akarta a történeteket.

- Biztosak lehetünk benne, hogy ezek az indiánok már napokkal ezelőtt felfedeztek bennünket, hiszen őrszemeik vannak mindenütt. Követték minden megmozdulásunkat, és a legalkalmasabb pillanatot választották ki a megtámadásunkra. Micsoda leleményesség! Micsoda koncepció egy ilyen primitív törzsnél! Nekik úgyszólván nem is kellett volna harcolniuk, elvégeztek a vadállatok mindent.

- Ezek az indiánok kölyökkoruktól idomították a jaguárokat arra a harci módra, amelyet az expedíció a saját bőrén tapasztalhatott.

- Ahogy mondd, Klinton. A borzalmas fenevadak az indián harcosok csatakiáltására rettenetes dühbe jöttek, és hamar széttépték az expedíciót. Csak most emlékszem a hatalmas ütésre, amely eszméletlenül terített a földre. Valószínű, hogy egy jaguár ugrott a sátrunkra, s az szerencsénkre ránk dőlt, maga alá temetett bennünket.

- Én úgy képzelem - magyarázta Klinton -, hogy az ütések akkor kaphattuk, amikor a sátor már ránk rogyott. Különben összemarcangoltak volna bennünket a vadállatok.

- Az is lehetséges! - hagyta helyben Enyedi. - A jaguár, miután a sátorponyva eltakart bennünket, a vaktában lövöldöző társaink felé rohant. Esetleg több jaguár is. Olyan váratlanul érthette őket ez az oldalról jövő támadás, hogy hiábavaló volt minden védekezésük.

- Azt hiszed, valamit is tehettünk volna?

- Nem, nem gondolok ilyesmire! - felelte Enyedi - Ahhoz többen kellett volna lennünk, és természetesen több fegyverre lett volna szükségünk. A tragédia úgyszólván pillanatok alatt történt, és nekünk is pillanatok alatt kellett volna győztesként kikerülnünk a harcból. De erre nem voltunk sem felkészülve, sem felfegyverkezve.

- A társaink sem voltak igazi katonák - folytatta Klinton -, ők elsősorban tudósok voltak.

- Szegények! - sajnálkozott Enyedi - Az élő virágok zenéje nekik már csak halotti gyászzene volt. A kiszámíthatatlan sors akarta, hogy a sátorponyva megvédjen bennünket.

- Miért nem ölték meg minket is ott helyben? - folytatta Klinton. - Egy szempillantás alatt megtehették volna.

- Azt csak ők tudhatják. Különben is akármikor megtehetik.

Klinton felállt, és gondolkozva sétált a keskeny helyiségben:

- Nem vagyok szentimentális ember, de megszakad a szívem, ha visszaemlékezem a társainkra. Rimet... kedves és szellemes volt, mint minden francia.

- És kitűnő vadász! - tette hozzá Enyedi. - Milyen diplomatikusan vezette a tárgyalást Maszamáék törzsével!

- Bering... sorolta Klinton. - Gyermekkorától kezdve Brazíliába vágyott, hogy megsejtsen valamit a brazil titokból. Most sikerült neki. Milyen igaza volt, mikor azt mondta, hogy a Holdat hamarabb fogjuk megismerni, mint a brazil titkot.

Emlékezetükbe idézték az expedíció minden kisebb-nagyobb eseményét és szereplőjét.

Voltak pillanatok, amikor nem érezték magukat szerencsésebbnek azoknál, akik a szörnyű támadásban elpusztultak. Máskor meg - be sem vallották egymásnak - hálát adtak a sorsnak, hogy kivételezettjei voltak.

Klinton idegesen felugrott, és a kijáráthoz ment, ahol két indián nézett vele farkasszemet.

Enyedi kapitány leintette:

- Klinton, nehogy belépünk köss! Jól tudom, hogy a gyakran szinte sértő nyugalmad mögött vad lázongás lakozik benned. Ne is gondold a menekülésre! Ez most teljesen lehetetlen. Ha ki is jutnánk valahogyan ebből az indián faluból - ami már maga is elképzelhetetlen -, Juma harcosai vagy széttépnének, vagy visszahoznának bennünket, hogy aztán a törzs örömmámorban bosszút álljon rajtunk.

A függöny szétnyílt, a kis lakásba Juma és Riri lépett be. Juma intett nekik, hogy üljenek le, ők pedig állva maradtak. Gyümölcsöt és vizet hoztak, és olyan összefüggő beszéddel közölték ezt velük, mintha ők is jól beszélnék már az indián nyelvet.

Enyedi nagy figyelemmel követte a szavak kiejtését, és elhatározta, hogy a lehető leggyorsabban megtanulja az indián törzs nyelvét, ha egyáltalán alkalma lesz rá. Utazásai során már több bennszülött nyelvet is elsajátított úgy-ahogy, hiszen meglehetősen kevés a szóbőségük.

Amikor megismételte Juma szavait, az indián fiúban és lányban nagy hatást váltott ki vele.

Juma és Riri ezután napjában többször is ellátogattak a foglyokhoz, és meglelégedéssel vették tudomásul, hogy a napok teltevel már megindulhatott egy kezdetleges beszélgetés is köztük.

Enyedi megnyerte az indiánok bizalmát, s a beszélgetések folytán a helyzetük fokozatosan javult.

Amíg Klinton összeszorított kezekkel, mint egy rács közé zárt fenevad mászkált fel és alá a kis helyiségben, Enyedi kapitány megtörhetetlen akarattal ismételte az indián nyelv szavait.

9. fejezet

Bár egyhangúan, a fogság napjai mégis rohamosan teltek. A leleményes Enyedi minden reggel újabb jelt húzott a ház oldalára egy gyümölcsmag kemény héjával, hogy számon tartsa a napokat. Ma sem felejtette el:

- A negyvenhetedik, Klinton!

De társa nem felelt. A sarokban ült, hátát a falnak támasztva, s behunyt szemmel fontolgatta a menekülés lehetőségét.

Enyedinek eszébe sem jutott ilyesmi. Minden akarata a kitűzött cél felé irányult: megtanulni az indiánok nyelvét. Már elég folyamatosan beszélte ezt a nyelvet, és meggyőződött róla, hogy nap nap után közelebb férközött indiánjai szívéhez. Juma és Riri sokszor hosszabb időt töltött a társaságában.

Megtudta tőlük, hogy a törzs főnöke, Ipura, mindkettőjük apja, Juma és Riri tehát testvérek.

A beszélgetések idején Enyedi el is felejtette némelykor, hogy fogoly. Kíváncsian nézegette az indiánlányt, aki az érdeklődését nagy fekete tekintetével viszonzta.

Arra kérték minduntalan Enyedit, hogy meséljen nekik.

Lehetséges, hogy ezek az indiánok még nem láttak fehér embert. Enyedi kitalált számukra egy mesét. Hogy ő az istenek fia, és azért jött ide, hogy szerencsét hozzon a törzs népének a vadászatban és a más törzsek elleni harcban.

Beszélt nekik arról a világról, ahonnan jött, arra törekedve, hogy ízelítőt adjon a fehérek fejlett civilizációjáról. Ez meglehetősen nehéznek bizonyult, de figyelmesen hallgatták, és kérdéseket intéztek hozzá.

Mindenen csodálkoztak. Láthatóan meg voltak győződve róla, hogy Enyedi az istenek küldöttje, de Klintonban mintha kételyeik lettek volna.

Riri egyszer a barátnőjét is magával hozta. Sokféle gyümölcsből és parazsan sült halból állítottak össze reggelit a fogságban kuksolóknak.

Riri leült Enyedi mellé, és semmi fontosságot nem tulajdonítva a sarokban ülő Klintonnak, így biztatta:

- Egyél, barátom! És beszélj nekem azokról az emberekről, ahonnan jöttél!

Behallatszott kintről a bögőmajmok keserves ordítása, és mindenféle ricsaj, az őserdő mindennapi hangja.

Enyedi szemügyre vette a lány csinos alakját, s a tekintetük találkozott. Kinyújtotta a kezét, és Riri kékesen fénylő fekete haját megsimogatta.

- Köszönöm, Riri, hogy olyan jó vagy, amilyen szép. Az istenek szeretnek téged. Ha akarsz, tovább mesélek neked arról a világról, ahonnan jöttem. Tudod, ott nincsenek ilyen nagy fák, de sokkal nagyobb madarak vannak, amelyek magasan, magasan repülnek, és mégsem tudnak olyan szépen énekelni, mint a ti madaraitok. Azok csak búgnak. Így ni!

A repülőgép hangját utánozta.

Enyedi mondatainak egy részét még magyarul mondta és mutogatva, de Riri már ki tudta hámozni belőlük a lényegét.

- Azok a madarak nem a fán alusznak, hanem nagy házakban. Sokkal, de sokkal nagyobb házakban, mint a tietek.

- Tolluk van? - kérdezte Riri, és a saját dísz tollaira mutatott.

- Van bizony! - erősítette Enyedi, nehogy érdektelenné válják a meséje.

Így folyt ez némelykor órákon át.

Amikor belépett Juma, nem is csodálkozott az együttlétükön. Annyit láthatott csupán, hogy Riri nagyon jól érzi magát az Enyedi társaságában.

Juma örömmel újságolta, hogy sikerült meggyőznie apját, a nagyfőnököt:

- Tudja, hogy nem az ellenségünk vagy, hanem a barátunk, és azért jöttél, hogy szerencsét hozz nekünk. Mától kezdve szabadon járkhatsz velem a faluban.

Enyedire villámcsapásként hatottak a szavak. Mindjárt tudta, hogy a szerencséjét barátságos és jóindulatú magatartásának köszönheti.

Klintonra nézett, úgy kérdezte Jumát:

- És ő?

- Ő még itt marad! Rajta még nem tudok segíteni.

Klinton megértette a párbeszédet, hiszen elég sok indián szót ismert már ő is. Olyan morgást rendezett dühében, hogy még Enyedi is megijedt tőle:

- Légy nyugton, Klinton! Az a fontos, hogy idáig is eljutottunk. A többi majd kialakul. Jól jegyezd meg, hogy a mi fegyverünk a barátság és a szép szó, amelyek engem már igazoltak. Megnyerni egyelőre a Juma és a Riri barátságát! - ez a mi első feladatunk. Aztán megnyerni általuk az egész törzset.

Riri Enyedihez simult, most először, s épp Juma jelenlétében, és örült az Enyedi örömének.

A kapitány Jumához fordult:

- Köszönöm neked, az indián harcosok egyik főnökének, hogy segítettél rajtam, és hogy a barátomnak nevezhetlek.

Élve az imént kapott joggal, arra kérte Jumát, hogy vezesse őt végig a falun, hadd ismerkedjék meg a környezetével, a törzs életével.

Juma teljesítette a kérést, és hármasan indultak el a kívánt sétára.

Enyedi megállapíthatta, hogy az indiánok többnyire a földön tartózkodnak nappal, s inkább éjszakára vonulnak a házaikba, amelyek hatalmas madárfészeknek tűnnek a fák ágain. Lépcsőfokszerűen bevágott dőlt fákon járnak a házaikhoz.

A házak nem egyformák. Vannak kisebbek és nagyobbak, egyszerűbbek és díszesebbek közöttük, s minden bizonnyal a kiváltságosok házai azok, amelyek mind a méret, mind a pompázó dísz tekintetében kiemelkednek a többi közül, mint például az is, amely előtt most álltak meg.

Enyedi megdöbbenéssel nézte ezt a házat. Távolról nem láthatta, mert sűrű ágak takarták el abból az irányból.

- Fejvadászok! - mondta rekedt hangon, és alig volt ereje, hogy végignézze a bejárat fölé kifüggesztett emberi fejeket. Indiánfejek voltak.

Juma észrevette az Enyedi arcán hirtelen végbemenő változást, és úgy gondolta, hogy magyarázatával a segítségére siethet, amikor büszke hangon a következőket mondta:

- Ezek Ipura ellenségei voltak, akiket a nagyfőnök harcokban semmisített meg. A fejüket Ukaja főzte ki, a törzs varázslója, hogy a nagyfőnök erejét hirdessék az embereknek.

Enyedi kapitány összeszedte magát, bár nagy megerőltetésbe került, hogy zavarát ilyen rövid idő alatt elkendőzze:

- Értem, Juma, értem! Ti valóban kiváló harcosok vagytok, sokszor győztetek már, s a főnökötök nagy úr. Ha akarod, menjünk most tovább!

Juma kiengesztelődöttnek látszott, és határozott léptekkel vezette Enyedit, arcán a győztesnek kijáró megelégedettséggel.

Több tekintélyesebb ház elhagyása után - valószínűleg a vénekéi voltak - újabb kiemelkedő s pompájában a nagy főnökével vetekedő ház következett, amelynek egyelőre a hátsó részét látták.

- Ez az én házam! - büszkélkedett Juma, amikor elibe értek. - És lásd ott fent Juma győzelmének bizonyítékait!

Büszkén veregette a mellét.

Enyedi felnézett a tarka madártollakkal ékesített házra, és életének legborzalmasabb perceit élte át. Térdei megroggyantak, végtagjaiból kiment az erő, egész teste remegni kezdett. A ház bejárata fölött, ugyanúgy, mint az imént, a levágott és kipreparált fejek egész sorát látta rudakon. Az összeaszalódott, de a formájukat mégis megtartó fejek között, amelyek a hajuknál fogva lógtak a hosszú rudakon, felismerte a francia Rimet fejét, aztán a többiét. Evans... Bering... Maurois... Alvarez doktor fejét. A másik rúdon az indián kísérek fejei.

Nem volt nehéz kitalálni, hogy akik hiányoztak innen, azokat a jaguárok annyira szétmarcangolták, hogy már Ukaja nagyvarázsló sem tudta összerakni őket.

Enyedi kapitány szemét könnyek homályosították el, és ezen a jótékony fátyolon keresztül el kellett homályosulnia a borzalmas látványnak is. Minden erejét összeszedte, hogy túltegye magát a látottakon. A homály segítségére jött, hogy visszanyerje lelki egyensúlyát és önuralmát, amelyet ha most elveszít, tragikus következményekkel kellene számolnia, esetleg életének elvesztésével is.

Nem tudott szólni, csak Juma büszke magyarázatát hallgatta, amellyel mintegy igazolni akarta magát az indián Enyedi előtt:

- Barátom, mi csak a legyőzöttek fejét tesszük ki, hogy az ellenségeinket megfélemlítsük. Te megmenekültél, mert az istenek fia vagy, és azok megmentettek téged és a társadat a mi vadállatainktól, amelyek elől még senki sem menekült meg. Ezért tisztelünk mi titeket.

Enyedi összeszedte magát, és diplomatikusan válaszolt:

- Én előre tudtam a sorsukat, mint ahogy azt is tudtam, hogy az őserdő nagy harcosával, Jumával fogunk találkozni itt. Nekik biztosan nagy bűneik voltak az istenek előtt.

Nehezen ejtette ki ezeket a szavakat, de belátta, hogy ebben a helyzetben másként nem lehet. Itt csak az indiánok gondolkozása szerint védheti a maga és a társa életét. Ez pedig kötelesség.

Riri, mintha megsejtette volna, hogy Enyedit minél hamarabb ki kell szabadítani kinos helyzetéből, megfogta a férfi kezét, és figyelmét a Juma házával szemben lévő indiánházra irányította.

- Ez az én házam! - mondta.

A hangja kedves volt, és boldogságot árult el. A képzelődő Enyedi ilyesmit olvasott ki belőle:

Szeretném, ha tetszenék neked a házam, barátom. Azóta az enyém, amióta felcseperedtem. Itt szőttem az első álmaimat, amelyek semmiben sem különböztek az utána következőktől, mert mindvégig álmok maradtak, s nem szennyezte be őket a trópusi sár. Ez az a küszöb, amelyen annyiszor átléptettem valakit, akiről azt sem tudtam, hogy ki, s aki valójában sohasem lépett át rajta. Pedig hallottam a suhogását az éjszakai csendben, és erős karjának ölelését most is magamon érzem. Lehet, hogy te voltál, barátom. Csak nem tudtam, honnan érkezel, miféle szellők hoztak. A kis ablaknál álltam éjszaka, arcom a sárgás hold bearanyozta. Kitartottam a holdra, hátha látni akarja valaki. Valaki, akinek tetszik, s aki mindig csak az én arcomat akarja látni. Barátom, nálatok is így ciripelnek éjszaka a tücskök? És a békák ilyen szenvedélyesen hangversenyeznek? Mi lenne, ha egyszer együtt hallgatnánk ezt a zenét, ha egyszer csakugyan besurrannál hozzám! Egy holdvilágos éjjel. Egy fullasztóan meleg trópusi éjszakában.

Riri persze nem tudott ilyen költőien fogalmazni. Enyedi ábrándozása volt ez az őserdő mélyén egy szép indiánlány mellett, aki életének legborzalmasabb perceit, ha nem is kitörölni, de némileg talán feledtetni tudta.

Ez volt az első valódi rádöbbenése Enyedinek arra, hogy az indiánlány már a szívébe vésődött.

A Riri háza hasonlított az átlagos indiánházhoz, de lényegesen többet fejezett ki annál. Annyival többet, amennyivel sokoldalúbb és bonyolultabb a férfinél a nő. Eltorzított emberfejek itt nem fenyegetőztek, de az indián nők férfiasságát szemléltetően bizonyították az anakondafejek és a tetőgerendán összecsavarodott boa, amelyet olyan ügyesen készített ki valaki, mintha most is élne, és támadásra készülne.

A lány azonnal észrevette a kapitány arcán átfutó változást, és gyors magyarázatba kezdett:

- Látod, ezeket a kígyókat én vadásztam a Juma segítségével!

A kapitány csodálattal nézett végig rajta:

- Mivel vadásztad?

A lány néhány gyors ugrással eltűnt a ház hátsó részét záró színes hánccsfüggöny mögött, és hosszú, körülbelül két és fél méteres hegyes lándzsával tért vissza, amelyet átnyújtott Enyedinek.

- Ezzel!

A lándzsa fekete volt és fényes csiszolású, a felső vég tűhegyes. Enyedi végigszántott ujjjaival a markolatán, amely a közepénél alább volt, egymáson keresztülfutó kígyókat ábrázolt, és kiszaladt száján egy szó:

- Arany!

A lándzsa markolata aranyból volt.

Hogy meggyőződjék rugalmasságáról, alsó végét a földre támasztotta, és hajlítgatni kezdte. A lándzsa keménysége mellett meglepő rugalmasságot árult el.

- Miből csináljátok ezeket?

A kérdésre Juma adta meg a választ:

- A folyó partján van egy fa, amelynek a gyökerei hosszú egyenes szálaban a vízbe nyúlnak. Azokból csináltuk őket. De nagyon nehezen. Sokat kell dörzsölni a fát éles kődarabokkal, hogy jó legyen. Ezt itt - a markolatra mutatott - az öregek csinálják abból a sárga dologból.

- Abból a sárga dologból sok van?

- Sok! - felelte Juma teljesen közömbösen. - Az öregek jobban tudják.

Riri félretolta a színes függönyt, minekfolytán a szoba hátsó része teljesen áttekinthetővé vált.

A szemben lévő falat - s ahogy közelebb lépett Enyedi, láthatta, hogy az oldalfalakat is - leírhatatlan szépségű lepkék ezrei, talán tízezrei borították. Milliós színekombinációban, csodás szépségű mintákban díszeltek. Mintha a világ valamennyi szivárványa ezekre a falakra költözött volna.

Enyedi csak állt, és átszellemülten nézte a természet megannyi csodáját. Nem is lehetett másra gondolni, mint amit Maurois a törpe kolibri, Johansson pedig a zenélő virágok láttára mondott: ha csak erre a percre születtem volna, akkor is érdemes lett volna megszületnem.

Riri házában először a természet mindenre elszánt lányát ismerte meg Enyedi, aki, ha kell, kígyókat és vadállatokat pusztít, s minden bizonnyal a legkeményebb harcokban is megállná a helyét. A pillangógyűjtemény azonban Ririről, a nőről adott hiteles képet, az esztétikai szépségek megszállottjáról. Nemcsak a pillangók és a lepkék összeszedése, hanem a kiállításuk is a szép után sóvárgó női lélek bizonyítékai voltak.

A modern emberek zöme inkább a dolgok egészét és összefüggését, no meg a hasznosságát látja, és képtelen az apró szépségek kimeríthetetlen gazdagságához lehajolni. A kéknefelejcsét például tömeges előfordulásában szemléli és érzékeli, de nem vesz fáradságot egyetlen nefelejcs alapos áttanulmányozására. Pedig mennyi ismeretlen szépség rejlik benne.

Riri a sok ezer pillangó közül csupán egy-kettőre tette rá a kezét, de ámulatba ejtette Enyedit az ösztönszerű meglátásával. A pillangók nagyon szépek voltak, de ezek a legszebbek talán. Ám Riri szemei nemcsak a színeket látták: ujjai a vonalak finom apró rajzát is követni tudták a levegőben. Így született valamikor a népművészet a virágok és a bogarak utolérhetetlenül szép és megszámlálhatatlan változatú mintájából. A részlet szépségek észrevételével.

Enyedi kapitány gyöngéden megszorította a levegőben úszkáló ujjakat, és együtt örült Ririvel a szép látványnak. Íme, a brazil titok újabb és újabb feltárulása! Hol van az a tudós fő, amely azt állíthatná, hogy ennek a csodálatos gyűjteménynek csak a kis töredékéről is tudomása volna! Mennyi ismeretlen lepke! Ó, ha megvolnának a fényképezőgépek, micsoda színes felvételeket lehetne készíteni erről a gyűjteményről! Hogy csodálkoznék rajta a világ!

- Riri, honnan ez a rengeteg lepke? - kérdezte kíváncsian a lánytól, és átölelte.

- Még gyermekkoromban kezdtem gyűjteni őket. Én meg Juma. Meg Ipura, az apám. Mindenki gyűjtötte nekem a faluban.

S most ő simult gyöngéden Enyedihez. Örült, hogy a lepkéi tetszettek neki.

Jártukban-keltükben a falu népe közé keveredtek. Minthogy a nyelvüket már ismerte, Enyedi megállapíthatta, hogy nem nézik őt ellenséges szemmel. S mindezt két jóbarátjának, Jumának és Ririnek köszönheti.

A törzs vénjeivel találták szemben magukat. Nyakukban különböző jelvények függtek füzérekben, a győzelem jelképei.

Enyedi meghajolt Ipura előtt, és a törzs nyelvén mondta:

- Nagyfőnök Ipura! Engem az istenek atyja küldött hozzátok. Amint láhattad, ő védett meg engem és a barátomat a vérengző vadaktól, harcosaid nyilaitól és lándzsáitól. Te büszke lehetsz a fiadra, Jumára, a törzs egyik kiváló harcosára, hogy felfedezte bennem a jóbarátot. Én azért jöttem, hogy a segítségekre legyek, és hogy szerencsét hozzak az egész törzsre.

Újra meghajolt a nagyfőnök előtt, közben figyelte a szavai nyomán kiváltott hatást. Tudta, hogy életveszélyes játékba fogott, hiszen a vénak akármikor bizonyítékokat követelhetnek tőle, de elhatározta, hogy nem hátrál meg soha. Őt nem akármilyen fából faragták. Azért volt elismert nagy vadász, hogy ne ismerjen legyőzhetetlen akadályokat.

A vénak kíváncsian néztek rá, és szemük nem árult el ellenséges tekintetet. De volt köztük egy ráncos arcú, ellenszenves kinézésű ember, aki összehúzta a szemöldökét, egymáshoz préselte az ajkát, mintha ezt akarná mondani: én nem hiszek neked! Téged nem az istenek küldtek ide!

Ez a vénember Ukaja volt, a törzs nagy varázslója.

Ipura nagyfőnök válaszolt Enyedi szavaira:

- Te idegen vagy az őserdőben, és társaddal együtt az istenek keze mentett meg a haláltól. Juma sokat beszélt rólad, és azt mondta, hogy a barátunk vagy. Hogy igazán így van-e, azt majd meg fogja mondani Ukaja, a törzs varázslója, akinek sok mindent megsgúgnak az istenek.

A séta véget ért, és Enyedi visszatért Klintonhoz.

Szótlanul lépett a házba, és lehangolt volt. Barátja jól sejtette, hogy valami rendkívüli dolog történhetett vele; odalépett hozzá, megragadta két kezével a vállát, és idegesen rázni kezdte:

- Kapitány mi történt? Mi van veled?

Enyedi fájdalmas hangon szólalt meg:

- Bering... Evans... Alvarez doktor... A víg kedélyű Rimet... Itt vannak velünk. Itt van Maszama is néhány indiánjával.

- Itt vannak? - kiáltott fel Klinton. - Az lehetetlen! Hiszen a szememmel láttam, hogy a fenevadak felkoncolták őket!

- Itt vannak, Klinton, ha mondom! Fejük ott lóg a Juma háza fölött, mint győzelmi trófea.

- Te láttad őket?

- Sajnos, igen. És ez a látvány sohasem megy ki a fejemből. A tudomány emberei eljutottak a zöld pokolba, de az életükkel fizettek érte. Sohasem beszélhetnek arról, ami itt van.

Klinton dühösen szorította ököibe a kezét:

- A gazemberek! És te még a nyelvüket is megtanultad! Jumát barátodnak mondtad, Ririre pedig úgy néztél, mint egy istennőre! Ha ott lettem volna, a saját kezemmel fojtok meg néhányat közülük, mindenekelőtt Jumát!

Izgatottan járt fel s alá a kis házban:

- Az életünket semmi esetre sem szabad ingyen odaadnunk nekik! Az volna a legokosabb és a legemberibb, ha legközelebb, mikor bejönnek hozzánk, egyszerűen megfojtanánk őket. Aztán végezzenek ki bennünket! Innen úgysem szabadulunk!

Enyedi leült a fekvőhelyére, és mikor megszólalt, hangján még érezhető volt a mély fájdalom. Mégis uralkodni tudott magán, s amit mondott, józan gondolkodását tükrözte:

- Klinton! Jó hogy nem voltál ott! Lehet, hogy már a mi fejünk is ott lógna a többi között, mert te nem tudtál volna uralkodni magadon. Mindig nyugodt ember voltál, idegesítően nyugodt, de mióta fogságba kerültünk, a nyugodtságod cserben hagyott. Nekünk, akiket a különös véletlen egyelőre megmentett, hideg és nyugodt fejjel kell megítélnünk a helyzetet. Igen, a társaink úttörők voltak, a tudományok hősei. De gondolkozz csak: az eddigi expedíciókban hányan vesztek már oda! Ki sem mondhatom, mennyire fáj a szívem az elvesztésüket. Szinte

minden percben előttem vannak a kedves arcok, amelyekkel olyan rövid idő alatt is annyira megbarátkoztunk. Milyen remekül összeállított expedíció volt ez, nagy ígérete egy tudományos sikernek. És mégis, szélesebb látókörből kell megvizsgálnunk a dolgot, az indiánok szemszögéből is.

- Persze! Az ő szemszögükből! - ordította Klinton. - Mindenkinek a saját szemszögéből kell megítélnie a helyzetet, a saját érdekének megfelelően!

- Nem éppen, Klinton! Itt egy vad törzzsel állunk szemben, amely a nyugalmat és a biztonságát látta veszélyeztetve, és azért csapott le olyan kegyetlenül ránk. Ők ezer veszély közt élnek; primitív, vad emberek, akiket a kígyók és a vadállatok minden pillanatban megtámadhatnak. Ha beáll az esős évszak, a villámok ezrei cikáznak a fejük felett. Idegen törzsek támadásának vannak kitéve. Csoda-e, ha semmiben és senkiben sem bíznak? Próbáljuk az ő gondolkodásuk szerint megítélni a helyzetet! Ha meg akarjuk menteni az életünket, egyelőre alkalmazkodnunk kell hozzájuk.

Klinton szenvedélyesen kitört:

- Lehet, hogy csak színlelt a barátságuk, s nekünk is a halált szánták. Odaadjuk bárányként a fejünket?

- Én azt hiszem, Klinton, hogy ezek az indiánok nem is olyan vadak, mint amilyennek elképzeltük őket. Viszonylag szép házaik és gyönyörű tárgyaik vannak. Engem barátságosan kezelnek, s veled is megbarátkoznak majd. De neked is úgy kell viselkedned, hogy megnyerjed a bizalmukat, mert nekünk most ez az egyedüli fegyverünk. Ha életben hagynak bennünket, a továbbiakban majd meglátjuk, mi lesz. Sok reményem nekem sincs, de csodák történhetnek velünk. Nekünk férfiasan ki kell tartanunk, és intelligens módon kell szembe szállnunk minden veszéllyel. Lesznek ellenségeink. Úgy látom, egy már van is. Ukaja, a varázsló. A nagyfőnök már ki is jelentette: az istenek majd megsúgják Ukajának, hogy mi jóbarátok vagyunk-e vagy ellenségek. Már előre látom, hogy az istenek mit fognak súgni neki. Meg vagyok győződve róla, hogy Ukaja a mi fejünket is szeretné kifüggeszteni a többi mellé. Most minden fegyelmezetségünkre és leleményességünkre szükség van, hogy a varázsló támadásait ki tudjuk védeni.

Klinton még mindig nem engesztelődött:

- Csak itt volna a gyorstüzelő fegyverem, olyan szépet súgnék a nagyvarázsló fülébe egy robbanógolyóval, hogy a feje cafatokban repülne szét!

- Csillapodj, Klinton, és igyekezz meggyőzni magad, nehogy elrontsd, amit én eddig nagy nyugalommal és céltudatosan felépítettem! Hidd el, hogy ez az egyedüli lehetőség a megmenekülésünkre.

A vitájuk véget ért, a kis házba csend költözött. Csak az indiánok monoton éneke hallatszott be, különös primitív hangszer kíséretében.

10. fejezet

Amióta Enyedi kint tartózkodhatott a faluban, Klinton helyzete is sokat változott. Bőségesebb és változatosabb táplálékot kapott, elviselhetőbbé váltak rabságának napjai. Már az a tudat is sokat könnyített rajta, hogy Enyedi viszonylag szabad; józan gondolkodás szerint ennek csak az lehet a következménye, hogy rövidesen ő is hasonló helyzetbe kerül.

Riri egyre kedvesebb volt Enyedihez, és bizonyos mértékig Klinton irányában is feloldódott.

Egy reggel több indián lánnyal állított be a házba, sokféle gyümölcsöt, halat és vadhúst hozva, és mosolyogva egy korsószerű edényt nyújtott át Enyedinek:

- Barátom, hoztam neked valamit. Tudod, ezt csak a férfiak isszák.

Enyedi kíváncsian vette át a korsót, s mielőtt ivott volna belőle, megszagolta.

Riri kinevette:

- Igyál, barátom, ne félj!

Nem kellett még egyszer biztatni őt. Enyedi megkóstolta az italt, és kellemes ízűnek találta. Most eszmélt rá, hogy cukornád-pálinkával kínálta a lány. Alaposan leöblítette vele a torkát, aztán átnyújtotta az edényt a kíváncsiskodó Klintonnak is:

- Igyál, barátom, te is! Talán könnyebben viseljük majd el, ha holnap, holnapután a varázsló különleges konzerváló műveletét hajtja végre rajtunk!

Klinton bizalmatlanul emelte szájához az edényt, de kellemesen csalódott az italban. Ízlett neki is. Megtörölte keze fejével a száját, s a fogsága óta talán most jelent meg először arcán a mosoly.

- Mehetsz a művésznőddel, kapitány! Tudom, hogy úgysem látlak estig. Most már van mit ennem-innom, hamarabb eltelik majd a nap.

Egyedi megfogta a Riri kezét, és már kint is voltak az ébredő falu utcáján, ahol Jumával és néhány harcostársával találkoztak.

- Hová mentek? - kérdezte a kapitány.

- Vadászni - válaszolták.

Riri szembefordult Enyedivel, és megkérdezte tőle:

- Megyünk mi is, barátom?

- Megyünk! - lelkesedett a vadász. - Legalább meglátom, milyen ügyesek vagytok.

- Ez csak olyan kicsi vadászat lesz - magyarázta Riri. - Majd meglátod, mikor sokan megyünk!

A kis csoport leereszkedett a fákra épített faluból, és nem is kellett sokat menniük, hogy egy-egy kisebb vadra bukkanjanak, hiszen a dzsungel közepén voltak mindenütt.

Egyedi megcsodálhatta az indiánok ügyességét. Olyan hajlékonyan mozogtak a dzsungel fái és bokrai között, akár a jaguárok.

Nem tudta elképzelni, hogyan történhetett, hogy a két-három társával eltűnt Juma alig egy fél-óra múlva hatalmas vaddisznóval tért vissza, hiszen a disznó elszánt és óvatos állat, nemcsak leteríteni, de felfedezni is nehéz. Micsoda lándzsadobások lehettek azok, amelyek ezt a nagy állatot leterítették!

Elgyönyörködhetett Riri fantasztikus ügyességében is. Ha kilőtte nyílát a fölöttük tartózkodó vagy akár repülő madarakra, azok úgyszólván minden alkalommal a nyílvevesszőtől átszúrva zuhantak lábai elé.

A vadászat csakugyan rövid lélegzetű volt, de eredményes. Az indiánok hajlékony liánnal kötötték össze a vaddisznó elülső és hátsó lábait, a kötés alá vastag faágat dugtak, s a vállukra vetve hozták haza a súlyos vadat.

Sok apróállatot ejtettek.

De hogy tudtak visszatalálni ebben az összevisszaságban? Enyedi arra gondolt, hogy képtelen volna rá. Minden egyformán zöld volt, s a liánok egyforma kuszáltsággal kötöttek össze mindent. Helyenként az volt az érzése Enyedinek, hogy ilyen sűrű őserdőben még sohasem járt.

A táborban nagy rivalgással fogadták őket. Az indiánok a tábortűz körül ölték, középen Ipura és a vénék. Tiapát ünnepelték, a legerősebb ifjú harcost, aki nemrég győzte le ellenfelét. Nem birkózásban, hanem verekedésben.

Az indiánok a szabályos, lovagias birkózást nem ismerték. Amikor ügyességüket igazolták a törzs népe előtt a hagyományos viadalokon, korlátozás nélküli vad verekedésbe kezdtek, amelyhez hozzátartozott a birkózás, az ütés és a rúgás, no meg a harapás is. A küzdelem addig tartott, amíg az egyik fél kimerült, vagy az ütésektől eszméletlenül terült el a földön. A győztest mindig vad kiáltásokkal ünnepelték.

A szórakozás céljából rendezett viadalokon tehát nemcsak a harcoló felek vadsága ütközött ki, hanem az egész törzsé is.

Enyedi kapitány azt remélte, hogy egy-két viadalnak még ő is szemtanúja lehet. Annál nagyobb volt a meglepetése, mikor Ukaja varázsló felemelkedett a vénék közül, és gyűlöletes tekintettel feléje közeledett.

- Te azt mondtad, hogy az istenek fia vagy. Ha ez igaz, akkor erősebb vagy Tiapánál.

A tömeghez fordult:

- Győzze le Tiapát! Akkor elhisszük, amit mondott!

Ismét Enyedihez szólt:

- Ha nem győzöd le, a fejedet odatesszük a többi közé!

Az indiánoknak tetszett a varázsló kijelentése. Számukra a vad verekedés volt a legszebb szórakozás. Hát még ha olyan kilátásokkal kecsegtetett, mint ez is!

Csak Juma és Riri volt lehangolt a törzsben. Ők megértették, hogy a varázsló mindenáron Enyedi elvesztését akarja. Semmit sem tehettek az érdekében, csak abban reménykedtek, hogy Enyedi valóban az istenek fia, s akkor győzelmesen kerül ki a küzdelemből.

Riri egyre idegesebbnek látszott. Szemében a rémület tükröződött. Nő volt. Hátha Tiapa győz mégis! Nem, nem akarta, hogy a kedvesét elveszítse.

Enyedi tekintete találkozott a varázsló gúnyos tekintetével. Tudta, hogy Ukaja a hatalmát és a tekintélyét félti tőle. Az összecsapás Tiapával elkerülhetetlen, az indiánok pillanatok alatt gondolkodnak és cselekednek. Lerántotta magáról az inget, és a hatalmas indiánlegény felé kiáltotta:

- Kezdhetjük, Tiapa!

Mindössze egy-két perc alatt zajlott le az egész előkészület. Csak most érkeztek a vadászatról, kissé fáradtan, de jókedvűen, s máris a halállal kellett szembenéznie Enyedinek. Ukaja jól választotta ki a pillanatot, az indiánokat izgalomba hozták az előző viadalok.

Az ellenfelek lépésnyi távolságra helyezkedtek el, előrehajoltak, egymás szemébe néztek, leengedett kezekkel kerülgették egymást.

Enyedi csak látszólag volt nyugodt, belsejében vulkánok háborogtak. Érezte, hogy csupán az erejére támaszkodva nem győzheti le ellenfelét. Legalább időt hagytak volna, hogy a küzdelmet átgondolja! Esetleg kitalálhatott volna valamit. Hátha visszautasította volna a varázsló parancsát. Vajon Juma és Riri nem állíthatták volna az ő oldalára az indiánok táborát? Micsoda badarság! - vetette el a gondolatot. Az indiánok hagyományos életmódjukat élik, amelyben a vezetőknek megvan a különleges hatalmuk. Ukaját babonás hiedellel veszik körül, s amíg ez a hiedelem meg nem rendül alapjában, addig az indiánokra nincs mit számítani. Igen, a babonás hiedelemen kellene felülkerekednie újabb babonával. De hogyan?

Ez a „hogyan” még nem rajzolódott ki előtte, de Enyedi kapitány valahogy mégis bízott magában. Szemei összeszűkültek, minden idegszállával az ellenfél mozdulatait figyelte, aki majdnem egy fejjel magasabb volt nála. De súlyosabb és izmosabb is.

Tiapa sem volt nyugodt. Ő mindig a nyers erejében bízott. Azt is tudta magáról, hogy gyorsabb, mint akármelyik indián harcos. De mi lesz, ha ez a fehér ember csakugyan varázsló? Ha valóban az istenek fia? Úgy érezte, hogy ez az ember más, nem olyan, mint indián társai, akiktől sohasem félt.

Az indiánok semmitől sem félnek úgy, mint a babonáktól. Hátha Enyedinek segítenek a szellemek, s akkor emberfeletti ereje lesz?...

Így gondolkozott Tiapa.

Juma legyőzhetetlennek tartotta Tiapát, s eddig minden viadalában mellette állt. Most nem bánta volna, ha mindkettejük megmenekülésével végződik a harc.

Riri lelke mentes volt minden alkudozástól. A nők nagyon okosan tudnak gondolkodni, ha bajba kerülnek, és ravaszul a részletekbe látnak. Tiapa gyermekkori játszótársa és egyik kedveltje volt Ririnek. Talán halványabb szerelmi szálak is szövődtek az irányában, nem is olyan sokkal Enyedi ideérkezése előtt. Ha Tiapa győz, Enyedi elveszett. De nem vész el Tiapa, ha Enyedi kerekedik felül. Nem, nem ezért kell győznie Enyedinek, hanem azért, mert szereti őt. A barátjának semmilyen körülmények közt sem szabad elpusztulnia!

Kis keze ökölbe szorult, és tekintetét egy pillanatra sem tudta volna levenni a két férfiről.

A tömeg nagy része Tiapát biztatta, a másik része Enyedin gúnyolódott, akit mindenképpen elveszettnek hitt.

Ukaja varázsló égő szemekkel figyelte a viadal lefolyását. Nagy meglepetést érzett. Végre leszámolhat a tekintélyét veszélyeztető idegennel.

A tömeg tüzeshangú biztatása ingerültté tette Tiapát. Nagy kiáltással ugrott Enyedire, de az villámgyorsan balra hajolt. Tiapa jobb kezével utána kapott, keze végigsiklott Enyedi nedves hátán.

Az indián első merészebb vállalkozása tehát nem sikerült.

Helyüket megcserélve most megint egymás szemébe néztek, hajlongva, ki-kilépve, és mindegyik a másik támadását várta. Mintha arra alapoznának, hogy ki lesz az, aki az első végzetes hibát elköveti.

Az eddig csak védekező kapitány időnként támadásra szánta rá magát, de ő sem tudott boldogulni az okosan védekező ellenféllel. Egyszer csak hideg mosoly vonult végig az arcán, s ez azt jelentette, hogy valami eszébe jutott. Valami, amit a katonai főiskolán tanult, ahol éveken át nemcsak a legjobb birkózó, hanem az egyik legjobb ökölvívó is volt. Tudta már, mit kell tennie.

Hagyta, hogy a kiugró indián feléje suhanjon, akkor elkapta minden erejével az alsókarját, és felrántotta a levegőbe. Az indián karja hátracsavarodott, s érezni lehetett vállcsontjának ropogását. Tiapa felkiáltott fájdalomában, és a térdére esett.

A tömeg felordított, de még mindig nem látta elveszettnek az emberét. Persze senki sem ismerte fel Enyedi védekezésében a dzsiudzsicu fogást, amit a katonai főiskolán tanult.

Tiapa újra talpon volt, s vérben forgó szemekkel kereste ellenfelét. A fogait vicsorgatta, és vad dühvel készült eltaposni őt. Hatalmas mellkasa zihált a megszívott levegőtől, s egy hörgő kiáltást hallatva, mint a párduc dobta el magát a földtől, hogy súlyos testével letiporja ellenfelét.

Enyedi kapitány látta, hogy az indián elvesztette józan esztét, s most már csak a dühe lelkesíti. Elérkezettnek látta a döntő pillanatot. Nem tért ki a feléje repülő indián elől, hanem teljes testsúlyával az irányába lendült, s egy hatalmas horogütést mért az állára. Tiapa állcsontja megroppant, a feje felcsapódott, kezei ernyedten csúsztak végig Enyedi csuromvizes testén. Eszméletlenül terült el a győztes lábai előtt.

Ebben az ütésben egy életéért küzdő ember minden ereje benne volt. Enyedi karja egészen a vállcsontig sajgott a fájdalomtól. Megérte.

Az ember sohasem tudhatja, mikor veheti hasznát az iskolában tanultaknak.

A nehezen lélegző kapitány végigmérte a poros földön elterülő ellenfelét, és magyar nyelven jegyezte meg:

- Tiapa barátom, te el sem tudod képzelni, hogy milyen szabályos knock out volt ez!

A tömeg moraja csenddé fagyott.

Ukaja nagyvársló szeme üveges tekintettel meredt az eszméletlen Tiapára.

Juma hol Tiapát, hol Enyedit nézte, és elégedett volt.

Riri a mellére szorította a kezét, és a fellélegzése elárulta, hogy megnyugodott.

Enyedi lehajolt, és arccal felfelé fordította a legyőzött indiánt, akinek a szájából enyhén szivárgott a vér.

- Vízet hozzatok! - kiáltotta a tömeg felé.

Addig mosta az indián arcát és mellkasát, amíg magához tért.

- Állj lábra, Tiapa! - biztatta. - És ne félj!

Az indián csodálkozva nézett a feléje hajló férfi arcába; nem értette, hogy miért barátságos az.

Enyedi megölelte a feltápáskodott férfit, és kedvesen szólt hozzá:

- Tiapa, jóbarátok leszünk! Ne haragudj, hogy legyőztelek! Te ezután is az őserdő legvitézesebb ifjú harcosa leszel. Csakhogy engem nem győzhetsz le, mert én varázsló vagyok, az istenek fia. Legyőzhetetlen. A ti varázslótok kívánta ezt a harcot, pedig az volna szép, ha ő, mint varázsló, egy másik varázslóval mérné össze az erejét. Akkor megtudnátok, hogy a harcosok istene segíti-e őt!

Ukaja szemébe nézett, amelyből kiolvashatta a határtalan gyűlöletet.

Enyedinek ki kellett használnia a keservesen megszerzett győzelmet, ezért csorbította a varázsló tekintélyét a törzs emberei előtt. Az indiánok félelemmel figyelték őt, és a varázslóba vetett hitük bizonyos mértékben megingott.

Újra magához ölelte a legyőzött indiánt:

- Tiapa, megismétlem, amit mondtam neked: mátol kezdve szétválaszthatatlan jóbarátok leszünk!

- Jóbarátok! - mondta az indián is. - Te legyőztél engem, mert az istenek fia vagy, és a kezeden ott van az ő erejük. De senki más nem tud legyőzni engem!

- Senki! - hagyta rá Enyedi. - Mondtam már, hogy továbbra is te leszel az őserdő legvitézesebb harcosa.

Tiapa szeme barátságosan csillogott. Ezeknek a szemeknek csak hinni lehetett.

A tömeg hangulata gyorsan változott. Mindenkinek tetszett ez az összebarátkozás. Tiapa erejét régóta ismerték, az Enyedi erejéről csak most győződtek meg. Tudták, hogy ez csak javára lehet a törzsnek.

Klintonhoz felhallatszott az indiánok ordítása. Jól sejtette, hogy Enyedi bajba keveredett. Amikor maga előtt látta végre a barátját, aggodalommal kérdezte tőle?

- Mondd, mi történt veled?

- Mi történt? Legyőztem a legvitézesebb indián harcost, Tiapát, aki aztán a jóbarátom lett. De szereztem magamnak egy sokkal nagyobb ellenséget.

- Ki az?

- Ukaja, a nagyvarázsló, aki talán már meg is keverte a csodálatos lötyöt, hogy kipreparálja benne a fejünket.

- De hát eddig is az ellenségünk volt!

- Most még inkább az lett!

11. fejezet

Enyedi szerencsés győzelme után Ipura nagyfőnök megengedte, hogy Klinton is szabadon járjálhasson a faluban. A határozat tudomásulvételekor a két vadász egymás nyakába borult örömeiben.

A derék kapitány mindamellett nagyon nyugtalan volt, nem tudott örülni zavartalanul a győzelmének. A levegőben érezte a döntő harc szelét. Ukaja nem fog belenyugodni a megaláztatásába, és minden bizonnal újabb fondorlattal készíti majd elő a végzetes csapást ellenük. Ezt kiolvasta a varázsló szeméből már akkor, mikor győzedelmeskedett Tiapa felett.

Ez a nyugtalan érzés hatotta át Enyedit akkor is, amikor Jumával és Ririvel Klintonért ment, hogy megmutassák neki a falut.

Klinton olyan kíváncsi volt mindenre, mint egy gyermek. Jobbra-balra tekingetve követte Enyedit és a két indiánt. Teleszívta magát levegővel, amit oly régóta nélkülözött, és szemügyre vett minden házat és minden embert, amerre elhaladtak.

A kapitány hátrafordult barátjához, és franciául mondta:

- Klinton, most olyasmit fogsz látni, ami könnyen kihozhat a sodrodból, de gondolj arra, hogy már nem tudunk segíteni a megtörténteken, és egy meggondolatlan kitörésed az életünkbe kerülhet.

- Tudom, mire gondolsz - felelte az ausztráliai -, megígérem, hogy uralkodni fogok magamon.

Enyedinek sem volt könnyű a kísérteties ház előtt elhaladnia, útítársainak szomorú sorsa még akkor is szívfájdalommal töltötte el, ha nem kellett megcsónkított tetemeiket szemlélnie. Hogyne féltette volna Klintont, akinek a nehéz próbán most kellett először átesnie.

Az ausztráliai vadász keménykötésű ember volt, az afrikai és más expedíciókban elég sok kegyetlenséggel találkozott már, mégis kővé meredten állt meg a Juma háza előtt, és amúgy is izzadt testén most már csorogni kezdett a víz.

Nem szólt semmit, csak nézte a szinte ökölnyire összezsugorított fejeket, amelyeken az arcvonások még felfedezhetők voltak, és fogai közt sorolgatta társai nevét.

Enyedi belékarolt Klintonba, és továbbvezette őt.

- Ne foglalkozz a gondolattal! Nézd inkább ezt a csodálatos falut, amely a levegőben lóg! Hogy is tudták ilyen ügyesen megépíteni az ezeréves fák ágai közt! Nemcsak az esős évszak kiszámíthatatlan vizeitől védi meg őket ez a magasság, hanem a vadállatoktól is. Nézd, a dús levelű lombozat milyen szelíden árnyékolja az egész falut!

Az utakat szegélyező korlátokon kisebb fajta majmok ugrándoztak odébb, valószínűleg ételmaradék után kutatva. Ezek már mindennapos vendégei voltak az indián falunak, amolyan félszelíd majmok.

Klinton hagyta félrevezetni magát, hol Enyedit hallgatta, hol a majmokra figyelt, de szorongatott érzése egy pillanatra sem engedett fel.

Nagyobb ház látszott az útkanyarulatnál, amely már eddig is feltűnt Enyedinek, mert lándzsás indiánok őrizték. Csak most jutott eszébe, hogy megkérdezze Riritől:

- Mondd, miért őrzik ezt a házat? Azt hiszem, ez az egyetlen, amelyet őriznek.

Riri csodálkozva nézett rá:

- Te nem tudod, miért? Ide hozták Juma harcosai a vének parancsára azokat a nagy zsákokat, amelyeket ott találtak, ahol legyőzték a veletek jött fehér embereket.

Enyedi és Klinton összenéztek:

- A fegyvereink, Enyedi!

- És a műszereink meg a tudományos feljegyzéseink!

- A pipám, kapitány!

Az indiánlány tovább folytatta:

- Ukaja azt mondta, hogy azokban a zsákokban gonosz szellemek vannak, amelyeket azért hoztak magukkal a fehér emberek, hogy megrontsák vele a törzset.

- Ukaja mondta?

- Ukaja. Azért őrzik a házat, nehogy kiengedje valaki a rossz szellemeket.

Hiába faggatták a lányt, hogy mondjon még valamit a zsákok tartalmáról, az semmi egyebet nem tudott. Bár az is elképzelhető, hogy nem is akart egyebet locsogni róluk. Különösen most, Juma előtt.

- Csak még egyszer látnám a kezemben a fegyveremet! - suttogta izgatottan Klinton.

Miután Ipura főnök magához kérte Jumát, hármasban maradtak.

Riri megfogta Enyedi kezét, és maga után húzva a férfit, ezt mondta neki:

- Gyere, barátom, menjünk fürödni! Elviszlek titeket a sárga vízhez. Meglátod, milyen szép ott. Én mindig ott szoktam fürödni.

- A sárga vízhez? - kérdezte Enyedi. - Az miért sárga?

- Mert sárga port hoz magával a földből. Ahonnan ered.

- Biztosan iszapos víz lesz! - jegyezte meg Klinton, s nagy érdeklődéssel figyelte az ügyesen bevéssett lépcsőt, amelyen most ereszkedtek le.

A törzsbeliek szokásos reggeli tevékenységüket végezték. A tüzet élesztgették, amelyen egyesek már megsütötték a halat vagy a vadtyúkot. Késüket élesítették a kövön. Pipáltak. Kisebb vadászatra készültek, vagy már onnan tértek vissza. Az asszonyok az agyagedényeket öblögették a kis patakban, amely a település alatt kanyargott az őserdőbe.

Kíváncsian figyelték Klinton, aki most jelent meg először a falujukban.

Riri kivezette őket a faluból egy eléggé kitaposott útra. Aztán szaladni kezdett kacagva, ugrándozva, vissza-visszanézve.

Ma különösen kedves volt, és nagyon szép is.

A vadászok gyönyörködve nézték karcsúságát, és megállapították, hogy a szépsége tökéletes. Nyurga alakja olyan szabályos volt, mintha szobrászok öntötték volna. Izmai egy cseppet sem nyomták el finom nőies vonásait. Riri hajlékony volt, mint a nád.

Kemény keblei lázongón tolták szét a leplezésükre szánt hancsrostokat és tollakat, és izgatóan kikandikáltak a nap felé. Pihegő játékuk életet tükrözött, forróságot sejtett.

Levelekből és folyondárokból készült ágyékköténye meglehetősen rövid volt, keveset takart el szép combjaiból. A bal oldalon leoldható volt, akárcsak az említett hancsrostos tollak a felsőtesten, amelyeket hátul kötött meg.

Formás arcából sötét szemek tüzeltek a szembenállókra. Némelykor összehunyorította hol az egyiket, hol a másikat, olyan kihívóan, mintha az európai lányoktól tanulta volna.

Az ajka szabályos, piros, oldalt kis gödrökkel, az orra nem éppen kicsi.

Kékesfekete haja gömbölyű vállaihoz simult, erősen fénylett a napsütésben.

Kacagó arcát szabályos gyöngyfogai is szépítették.

Most történt először, hogy Riri még Klinton is kizökkentette szokásos mogorvaságából bájos mozdulataival.

- Gyönyörű lány! - mondta. - Ezt megcsodálnák nemcsak Rio de Janeiróban, hanem még Párizsban is!

Riri felszökött egy sziklás csúcsra, ahonnan csak a feje látszott, testét egy szélesen terpeszkedő bokor eltakarta. Villámgyors mozdulattal leoldotta kötényt és a mellét védő háncresteket, és fejest ugrott a vízbe.

A vadászok már-már azt hitték, hogy valami baja történhetett, olyan sokáig volt a víz alatt, aztán jó húsz méterrel odébb látták felbukkanni. Kacagott, lubickolt a vízben.

- Látod, most utána ugorhatnál! - biztatta társát Klinton. - Azt hiszem, nem sértődnek meg, ha úszkálás közben kiemelnéd egyszer-kétszer a vízből.

- Ruhástól nem ugorhatom utána! Meztelenül meg nem akarom! - tiltakozott Enyedi.

- Miért nem? Nálatok nincsenek nudista strandok?

- De igen! Csakhogy mégsem akarom! Sőt azt is megteesszük majd, hogy félrefordulunk, amikor kijön a vízből!

Klinton most kacagta el magát először az őserdőben. Hahotára fakadt:

- Enyedi barátom, te ennyire szerelmes vagy? Megértelek, mondjuk. De akkor is, valamivel katonásabban kellene felfognod a szerelmet, különösen itt, az őserdőben!

Hátat fordítottak tehát, időt adva a lánynak az öltözésre.

Aztán visszafordult Enyedi a lány felé, és cuppanós csókot mért a homlokára meg a vállára, csak úgy jókedvében. Ezzel akarta kárpótolni magát.

Riri csiklandósan ficáncolt a karjai közt, de nem védekezett különösképpen a csókok ellen. Ahogy szabadabbá lett, az árnyékról a napos helyre ugrott. A teste sárga volt, mintha bearanyozták volna. Ahogy forgolódott az erős napsütésben, szemkápráztató fényességben ezer kis fényforrás vetődött vissza róla.

A két vadász csak most eszmélt rá a jelenségre. Egyszerre kiáltották:

- Arany!

Klinton esztét veszítve rohant a vízhez, és a széléhez érve, belemarkolt a sárga iszapba. Nézte, dörzsölte, ujjai közt hullatta vissza a vízbe.

Hogy még jobban meggyőzze magát a látottakról, újra belemarkolt mindkét kezével, és rohant vele Enyedi felé:

- Kapitány! Nézd, arany! Porarany, amelyet a víz hoz magával a föld mélyéből. Micsoda gazdagság lehet itt a közelünkben!

Csodálkozva nézték az aranyzemcséket.

Csak az indiánlány volt közömbös. Őt nem érdekelte az arany. Nem is értette, miért lelkesednek ezek a fehérek annyira. Enyedi, aki csak az imént szorította forrón magához, most miért nem érte lelkesedik? Mit láthatnak a sárga iszapban, ami annyira tetszik nekik? Bár gondolkodóba ejtette a különös viselkedés, még mindig boldog volt. Örült, hogy együtt lehet Enyedivel, akit már annyira szeret, és aki nem halt meg tegnap a kemény harcpróbán, amikor hajszálon függött az élete.

Enyedi most ismét Ririre szegezte tekintetét. A szikrázó szemcsék még érdekesebbé tették a lányt: mintha karácsonyfák fényszórói gyúltak volna ki rajta.

Nő és arany! Ez a két fogalom villant fel benne, és felvetette magának a kérdést: vajon melyik az értékeesebb? A választ is megadta, amikor nagyot dobbant a szíve. Olyan nagyot, mint soha még az őserdőben. De máshol sem, soha. Másodszor döbbsent rá, hogy ezt a lányt szereti. Ezt a távoli, soha meg nem álmodott lányt, aki üde, mint a csillogó harmat, és akit gonosz szemek még nem érintettek. Aki születésileg jó, és akit a legnagyobb vétség volna most megfontolatlanul beszennyezni. Akihez másképp, csakis egy felsőbbrendű szándékkal kellene valahogyan jogot formálni.

Miközben Klinton az aranyport nézegette, és azt mérlegelte, hogyan lehetne az esetleg talált aranyrögökkel kijutni innen, Enyedi tudta, hogy ennek az aranynak már nem lehet semmi jelentősége az ő számára.

Klinton mindenről megfélemedezett. Újra a vízparthoz rohant, és örült szenvedéllyel turkált az iszapban. Aztán a száraz porban turkált. Megteremttem az utat ide! Civilizációt hozok! És fantasztikusan meggazdagszom! - ilyen gondolatokkal foglalkozott.

Nem látta már, hogy mi történik a közelében.

Enyedi az aranytól csillogó lány vállára tette a kezét, végigsimogatta formás karját, és szerelmesen nézett a szemébe:

- Milyen boldog vagy te, Riri, hogy nem tudod, mi ez a csillogó valami rajtad! Nem tudod, mi az arany! És boldogok lesztek itt mindannyian, amíg egy magát civilizáltnak nevező népség el nem jut ide, hogy embertelenül rabsorsba döntsön benneteket!

A lány mindebből nem sokat értett. Úgy tekintett Enyedire, mint egy felsőbbrendű lényre. Nagyon boldog volt, mert a tekintetéből kiolvasta, hogy ez az ember szereti őt. Mint egy kis macska, úgy dörzsölődött a markáns, széparcú férfihez.

Elindultak visszafelé.

Klinton észrevette a távozásukat, ijedten rohant utánuk, de időközben még vissza-visszanézett. Szétszórta maga körül a dédelgetett aranyport, és csillogását figyelte az ágak közt behatoló napfényben.

12. fejezet

Hajnalodott.

Enyedi felöltözve várta Ririt. A lány azt ígérte neki tegnap, hogy ma újabb sétára viszi. De kikötötte, hogy kora reggel induljanak el, még a nap felkelte előtt.

A hajnali szürkületben meglebbent a bejárat háncsfüggönye, és belépett rajta Riri. Friss volt és rugalmas, mint mindig. Halkan köszöntötte a rá várakozó Enyedit, és a sarokban alvó Klinton felé mutatva ezt suttogta:

- Halkan, nehogy felébresszük! Mondtam, hogy most csak mi ketten megyünk.

Már kint jártak az utcán. Riri, szokása szerint, most is az Enyedi kezét fogta, úgy vezette maga mögött. Mintha járnai tanítaná. Mintha az őserdő leveleitől is féltene a jól megtermett férfit.

Riri házánál álltak meg. A lány félretolta a sok színben játszó háncsfüggönyt, és hátraszólt:

- Siessünk, mert nem akarom, hogy elkéssünk onnan, ahová vinni akarlak!

Enyedi végignézett a házban, ahol már járt, s elképzelte a lányt, amint lehunytt szemekkel végignyúlva fekszik a jaguárbőrön, róla álmodozva. A férfiak mindig róluk álmodozva képzelik el az óhajtott nőt.

Riri elővett egy égetett cserépedényt, amely valami piros festékkel volt kifestve, és a férfi felé nyújtotta, miközben kezét belemártva lábait és karjait kente be vele, biztatván a férfit, hogy ugyanazt tegye:

- Kend be te is a lábadat meg a karodat! Ukaja készítette füvekből meg nem tudom, miből. Azt mondja, hogy a kígyók nem támadják meg az embert, ha ezzel keni be magát. Én még nem próbáltam, mert most adott először ilyet.

Enyedi kapitány belemártotta kezét a tejszerű zöldesfehér folyadékba, és bekente magát, ahogy Riri tette.

Aztán elindultak.

A törzs faluja jól elmaradt mögöttük, amikor Riri megállt, és a következőket mondta:

- Barátom, most egy nagy tisztásra megyünk. Gyönyörű zenélő virágok lesznek ott, amelyek csak reggel hallatják zenéjüket, amikor a nap felkel.

Enyedi azt sem tudta, hová legyen örömeben:

- A zenélő virágok! - kiáltotta. És rájött, hogy a tisztást most az ellenkező irányból közelítették meg. Az expedícióval annak idején épp a másik irányból jöttek.

Riri jól számította ki az időt. A nap első sugarai most érkeztek a virágokhoz, s ahogy a tisztásra értek, már el is kezdődött az isteni zene.

- Az őserdő himnusza! - kiáltotta Enyedi, Yung professzor egykori szavait ismételve, és egy könnyesepp gördült végig az arcán.

Riri lelkesen mesélni kezdett:

- Te nem tudod, barátom, hogy ezek az erdő istenének a virágai. A vénak azt mondják, hogy ez a virág, amelyhez nincs több hasonló az őserdőben, úgy került ide, hogy az őserdő istene szerelmes lett a vizek istennőjébe, és egy éjszaka teremtette őket, hogy teleszórja velük a szép

istennőt. Itt találkoztak ezen a helyen egy éjszaka. Amikor az istennő a kezébe vette a szép virágbimbókat, hogy a nap felkeltekor magával vigye őket, azok egyszerre kinyíltak, és zenélni kezdtek. Az illatuk úgy megszádította a szép istennőt, hogy sohasem tudta aztán elfelejteni az őserdő istenét. Most is itt találkoznak minden éjjel.

- Csakhogy azok most elmentek, Riri, és te vagy a legszebb istennő az egész őserdőben!

- Nálunk az a szokás, barátom, hogyha egy fiú meg egy lány szerelmesek, akkor hajnalban eljönnek ide, és itt fogadják meg, hogy egész életükben szeretni fogják egymást. Attól a naptól kezdve egymáshoz tartoznak aztán.

Az őserdő himnusza szüntelenül zengett, s egyre erősebben.

- Hallod, barátom?

- Hallom.

- Tetszik neked?

- Nagyon tetszik.

Riri egy csokorralalót szedett a csodálatos virágokból, és a fűre fekvő Enyedit teleszórta vele.

- Szeretlek, barátom! Úgy, ahogy az istenek szerették egymást.

Előbb mellette térdelt, aztán vágyakozással borult a férfi erős mellére, hosszú fekete hajával egész felsőtestét betakarva.

- Te is szeretsz engem, barátom?

- Én is szeretlek, Riri. Csak téged szeretlek.

- És szeretni fogsz mindig?

- Mindig szeretni foglak, te kis gyermek!

Enyedi megértette, hogy indián szokás szerint Riri most már a jegyesének tekinti magát, s ezért elhatározta, hogy ő is odaadóan szeretni fogja. Úgy szerette most is, ahogy a leány kívánta.

Így még nem szerettek senkit! - mondta magában, a leány odaadására gondolva, és nem volt kétséges előtte, hogy a szerelem itt a legszebb, a titokzatos őserdőben, ahol valóban titok, s ahol nem zavarja meg semmi.

Pim, pam! Pim, pam! - zenéltek a virágok, és Riri ott feküdt kinyújtózva a méregzöld fűben. Enyedi teleszórta virággal, s mielőtt felsegítette volna, ezúttal nem a száját, hanem lelke mélyéből a lelkét csókolta meg kitartóan.

Senki sem lehetett boldogabb náluk ebben a nagy beteljesülésben...

Délutánra járt már az idő, amikor hazafelé indultak.

Riri gyümölcsért futkorászott, és kezéből etette szerelmesét.

Enyedi ölébe kapta a lányt, és úgy ringatta, mint egy kis gyereket.

A falu közelében voltak, amikor Riri megállt, és félelmet sejtően elszomorodott. Épp úgy nézett ki, mint amikor az indiánok a közelükben rejtőző jaguárt szimatolták. Fejét magasra emelve a távolba figyelt.

A falu irányából halk dobpergést hozott feléjük a szél. Időnként a furulyák hangja is hallatszott.

- Valami történt a faluban! - mondta izgatottan.

Egyszerre Tiapa tűnt fel előttük. A fiatal indiánharcos arcán aggodalom tükröződött, amikor elfojtott hangon magyarázni kezdett:

- Ukaja ma reggel összehívta a falu népét, és ünnepet rendelt el. Italt osztogatott mindenkinek, és azt kiabálta, hogy jöjjön ide a fehér ember, és mutassa meg, hogy tényleg varázsló-e. Bizonyítsa be ismét, hogy az istenek fia.

Enyedi tudta, hogy ez a helyzet előbb-utóbb bekövetkezik, de nem gondolta, hogy máris, ezen a napon.

- Mit szolt hozzá Juma? - kérdezte ingerülten.

- Juma megpróbálta fékezni az embereket, de már késő volt, az emberek megrészegedtek, nem hallgat rá senki. Táncolnak, isznak, énekelnek, várják a fehér embert.

- A gazember Ukaja! - morogta Enyedi, és ökölbe szorította a kezét. - Izgatásra használta fel a távollétemet!

Riri tehetetlen izgalommal figyelte a hallottakat, és gondolkozni sem tudott hirtelenében.

- Menjünk! - ordította Enyedi, bár ő sem tudta még, hogy fog kikerülni ebből a kilátástalan helyzetből.

Ahogy beérkeztek a faluba, nagy kiabálás fogadta őket:

- Itt a fehér ember! Itt a nagy varázsló! Mutassa meg, hogy az istenek mindig vele vannak!

Enyedi önuralmat erőltetett magára, és határozott léptekkel, felemelt fejjel ment a mulatozó tömeg mellett a lakása felé. Már fent voltak az utcán, mikor Jumával találkoztak. Néhány hűséges és józan harcosával volt. Kinyújtotta izmos kezét a tömeg felé, és ingerülten mondta:

- Látod, mi van odalent?

Enyedi fogadta Juma kemény tekintetét, és tudta, hogy olyan választ kell adnia, ami ennek a néhány embernek a bizalmát nem oszlatja szét.

- Látom! - kiáltotta - Ukaja kihasználta az alkalmat, és fellázította ellenem az egész törzset. Sőt, hogy az emberek ne tudjanak gondolkozni se, ünnepséget rendelt el, és italt adott nekik, akik megrészegedtek, s most minden vágyuk az, hogy valami rendkívülit lássanak. Ukaja alattomos és rossz ember. Rosszat akar a törzsnek is. Újra ellenem fordult, de ez könnyen az ő életébe kerülhet.

Juma és emberei még hittek Enyediben, mert rendkívüli embernek tartották, és szerették őt. Riri arcán is felengedett kissé a rémület, látva, hogy a férfiak hite még nem ingott meg.

- Most hagyjatok egy kicsit, hogy gondolkozzam, és beszéljek az én isteneimmel! - mondta Enyedi.

Otthagyták őket, és Klintonhoz rohant.

Amikor belépett, Klinton épp akkor vette el szájától az alkoholos cserépedényt, s már ittasnak látszott.

- Jó, hogy jössz! - kezdte megfontolatlanul. - Úgy látom, eljött az ideje, hogy Ukaja valóra váltsa a tervezett bosszúját rajtad.

Enyedi tehetetlenül nézett rá, s hagyta, hogy beszéljen még.

- Ukaja finom falatot készít belőled a törzs vénjeinek, de ő lesz az első, aki belédharap.

Enyedi nem tűrhette tovább a megfontolatlan beszédet:

- Talán örülnél neki! Nem gondolod, hogy te is hasonló sorsra juthatsz?

- Tudod, csak egy dolog nyugtat meg. Hogy te leszel az előétel. Én majd utánad következem. Vagy ki tudja! Lehet, hogy engem garnírunak szántak a jó indiánok. Ha, ha, ha! Most majd megesznek a barátaid!

- Ne beszélj bolondokat, Klinton! Inkább segíts gondolkozni, hogy valami kiutat találjunk! Most csakugyan veszélyben van mindkettőnk élete!

- Innen nincs kiút! A jó varázsló kiszivattyúzza majd az indiánlánynak tetsző szép fejedet, hogy megnézzé az okos eszedet, amit én is oly sokszor megcsodáltam, hogy aztán kitömje a helyét szalmával, és végül felakassza a többi társunk mellé. Ott aztán megdobálhatják a halál-fejű majmok a nekik tetsző gyümölcsökkel.

A kapitány dühösen válaszolt Klinton badar beszédére:

- A te fejed tényleg odavaló, Klinton! Az olyan ember, aki már a küzdelem előtt elveszettnek látja magát, megérdemli, hogy elpusztuljon. Én nem adom meg magam. Keresem a lehetőséget, hogy az Ukaja feje kerüljön kitömésre.

- Az neked sohasem fog sikerülni!

- Azt majd meglátjuk a végén, de most hagyj gondolkozni!

Klinton tényleg nem beszélt tovább, olykor-olykor barátjára tekintett, aki hátratett kezekkel sétált fel és alá a kis szobában, mélyen gondolataiba merülve.

Már sötétség borult az őserdőre, amikor Juma lépett be a szobába.

- Barátom, Ipura nagyfőnök és a törzs népe látni akar!

Enyedi megnyugtatóan tette kezét az indián vállára:

- Menni fogok, Juma! De előbb küldd el Ririt, beszélni szeretnék vele!

Juma bólintott:

- Megyek, és ideküldöm.

Riri lihegve érkezett:

- Hívtál?

Enyedi magához szorította a lányt, és érezte, hogy az félénken remeg. Az ajtó elé húzta:

- Nézz oda, Riri!

A falu üres volt, mindenki lent tartózkodott az ünnepségen.

A tüzek feltörő fényében, mint két kísértet haladtak előre, s egy óriásfa lehajló ágai közt álltak meg.

- Szeretsz, Riri?

- Szeretlek, barátom!

- Akkor segítened kell nekem!

- Hogyan?

- Látod ott azt a nagy házat?

- Igen. Ott vannak a rossz szellemek bezárva.

- Dehogy a rosszak! Tudd meg, Riri, hogy azokban a zsákokban az én jó szellemeim vannak, és nekem be kell oda mennem!

- Azt nem lehet! Jól tudod, hogy azt a házat a vének parancsára állandóan őrzik, és oda nem szabad bemennie senkinek. Most is Amaron őrzi néhány harcostársával.

- Igen, tudom. De azt is tudom, hogy Amaron neked kedves jóbarátod. Azok közé tartozik, akikkel együtt nőttél fel. Azt is mondtad egyszer, hogy ő volt az egyik mestered, aki megtanított a lándzsával, a nyíllal és a fűvócsővel vadászni. Ő tanított meg és Juma. Amaron úgy szeret téged, mint az egyetlen testvéred, és érted még az életét is odaadná.

- Mit tegyek? - kérdezte a lány, nagy sötét szemét még tágabbra nyitva.

- Nézd! - mutatott körül Enyedi - Itt fent az egész falu üres, mindenki lent van az ünnepségen. Csak ez a néhány indián maradt az őrhelyen. Ők is isznak. Neked beszélned kell Amaronnal, hogy itassa le még jobban a társait, hívja oda melléje a korláthoz őket, és nézzék a lent táncoló és éneklő embereket. Nekem csak rövid időre van szükségem, hogy be tudjak menni a házba. És ha onnan visszatérek, az isteneim velem lesznek. Le fogom győzni Ukáját, a ti gonosz varázslókat.

- Lehetetlen! - töprengett Riri, de már észrevehető volt az ingadozása.

- Ha szeretsz, és azt akarod, hogy boldogok legyünk, ezt meg kell tenned értem!

Riri lehajtotta a fejét, kihúzta magát Enyedi kezéből, és elindult a feladat teljesítésére. Már semmi ingadozás nem látszott rajta. Enyedi oldalára állt.

A vadász izgatottan figyelte minden lépését. Láta, hogy Amaronnal félrevonultan tárgyal. Az indián bólintott, és Ririvel együtt a korláthoz csalta társait. Kezükből ott volt az italos edény. A lány ivásra buzdította őket.

Elérkezett a várva várt pillanat. Enyedi zajtalanul a bejáráthoz kúszott. A szíve hevesen vert az izgalomtól, és amikor megérintette kezével a csomóba rakott zsákokat, úgy érezte, hogy a lába rettenetesen reszket. Kevés ideje van, nagyon ügyesnek kell lennie. Sorra tapogatta a zsákokat, és lázas gyorsasággal kibontotta őket. Tudta, hogy mire van szüksége, zsebeit és kebelét telerakta a szükséges dolgokkal. Aztán óvatosan távozott.

Ugyanott állt már, ahol néhány perccel azelőtt.

Szinte maga sem hitte, hogy a bátor vállalkozáson túljutott. Végigsimogatta az elrejtett tárgyakat, hogy újabb bizonyítást szerezzen róluk, és a bagoly huhogását utánozta. Riritől tanulta ezt, a kedves hívójelük volt.

A lány visszatért hozzá, és félénken kérdezte:

- Beszéltél a te isteneiddel?

- Igen, beszéltem. És most már nem kell félned, Riri!

Megsimogatta a lány dús fekete haját, és megcsókolta.

- Most már elhiszem, hogy nagyon szeretsz. Mondd meg Jumának, hogy rövidesen értem jöhet. Te maradj ott lent, és bízzál bennem!

13. fejezet

- Már azt hittem, vissza sem jössz, kedves barátom. Aggódtam érted.

Így fogadta Klinton a visszatérő Enyedit, de nem lehetett különösebb jelentőséget tulajdonítani a szavának. Nem agyalt ki semmit barátja megmentésére, és arra sem eszmélt rá ittas fejével, hogy Enyedi halála őt is roppant nehéz helyzetbe hozhatná, akár halálos veszedelmbe.

Enyedi tudta ezt, azért látta jónak a magáról megfélemezett társat figyelmeztetni:

- Nem gondolod, Klinton, hogy az elpusztulásom után nehezen találnál meg a helyedet a bizalmatlanná vált törzs körében? A babonás hiedelem, amellyel mindmáig körülöveztek bennünket, szétfoszlanék, s előbb-utóbb te is az én sorsomra jutnál. Már-már arra kell gondolnom, hogy Ukaja szövetségese lettél te is. Hogy tudtad elfogadni az italát? Nem döbbsz rá, hogy mi van a nagylelkűség hátterében?

Klinton viselkedése továbbra is kiábrándító volt:

- Ne búsulj, barátom! Igyál te is néhány kortyot, hátha könnyebb lesz elviselni a ránk leselkedő halált! Itt már úgyis egyre megy minden, kiutat semerre sem látok. Előbb-utóbb pusztulunk kell!

- Az embernek sohasem szabad feladnia a reményt, ezt már sokszor mondtam! - dühösködött Enyedi. - A remény feladása egyenlő a biztos halállal! Az utolsó lehetőségünkig küzdenünk kell!

- A remény reális, vagy legalábbis elképzelhető lehetőségeken alapszik, amit ezúttal sehol sem vélek felfedezni! - vitatta Klinton. - El tudod képzelni, hogy Ukaja legújabb tervét is keresztülhúzhatod egy tollvonással, ahogy az első alkalommal tetted?

- Az nem egy tollvonás volt, amit egy kézmozdulattal elintézhettünk! - kiáltotta Enyedi. - Sokkal nehezebb és veszélyesebb vállalkozás volt annál! Lettél volna az én helyzetemben, minden bizonnyal másként vélekednél róla!

Rövid csend támadt. Klinton ráeszmélt, hogy tapintatlanul bánt a barátjával, s szeretete volna helyrehozni az elhibázott lépést:

- Elismerem, hogy rosszul fejeztem ki magam. Az elnézésed kérem. Valóban nagy küzdelem lehetett, amit Tiapával vívtál, de látod, a vita hevében akaratlanul is badarságot mond az ember. Én nem bízom a szabadulásunkban, és ebből a tudatból támadt a megfontolatlan ki-fejezésem. Mondd, te ennyire bízol egy újabb lehetőségben? El tudod képzelni, hogy Ukaja legyőzhető?

- Igen! Mert ha nem tudnám elképzelni, akkor már elméletileg halott volnék. Gyakorlatilag pedig egy óra múlva. Köztünk és Ukaja közt a harc életre-halálra szóló, és nem mi indítottuk el, hogy visszavonhatnók. Nekünk most mindenképp diadalmaskodnunk kell, mert ha nem, rövidesen elpusztulunk.

- Azt sem tudod, mi lesz az újabb próba! Akkor meg mire alapozol?

Enyedi belátta, hogy nem húzhatja tovább a vitát, hiszen akármelyik pillanatban érte jöhetnek. Szükségesnek vélte, hogy sürgősen tájékoztassa Klinton:

- Beleturkáltam az expedíció megmaradt zsákjaiba, és a zsebeim tele vannak a szükséges kellékekkel!

Klinton úgy ugrott fel, mint egy jaguár, és nem tudott hová lenni a meglepetéstől:

- Mit beszélsz!? Be tudtál jutni abba a házba, ahol a dolgainkat őrzik? Mit hoztál magaddal? Fegyvereket hoztál?

- Nem, nem hoztam fegyvereket! Azokkal egy egész törzs ellen semmire se mennénk. Mire elsütöd a fegyvered, a mérgezett nyilak százai ontanak ki az életedet. Akkor sem győztünk a fegyverekkel, amikor mindannyian együtt voltunk. Itt az indiánok észjárásával kell gondolkoznunk, ha meg akarunk maradni. A babonás hitükre alapozva fogok győzni!

- Én is veled megyek! - ajánlkozott Klinton -, akire nagy hatással volt Enyedi önbizalma. - Nem hagyhatlak magadra ebben a rettenetes helyzetben!

- Szívesen veszem - jelentette ki Enyedi. - Ki tudja, miben lehetsz a segítségemre. A szemed mindent lásson! Mert én az istenekkel leszek elfoglalva.

Nem folytathatták a beszédüket, mert megjelent az ajtóban Juma, két harcostársa kíséretében. Még mielőtt megszólalhatott volna, Enyedi a vállára tette a kezét:

- Már vártalak, barátom, Juma. Az istenekkel beszélgettem eddig, most itt vannak mellettem, hogy megvédjenek, ha szükségem lesz rájuk.

Enyedi kapitány felemelt fejjel, bátor léptekkel ment a szótlan Juma mellett, mint aki mindenre elszánta magát. Nem látszott idegesnek.

Ahogy lefelé haladtak, a zaj fokozatosan erősebb lett. Az alkoholittas indiánok kiáltozása félelmetesen hatott a tüzek mellett.

De ahogy Enyediék megjelentek, mintha kettévágták volna a zajt. Az indiánok utat nyitottak az idegennek, annál is inkább, mert a megjelenését nagy kíváncsisággal várták.

Juma és Enyedi végighaladtak a szabaddá hagyott úton, és a törzs vénjei előtt álltak meg. Juma kissé meghajolt, a jobb kezét a mellére tette:

- Ipura nagyfőnök, elhoztam a fehér embert!

Enyedi is meghajolt a vének előtt:

- Nagyfőnök Ipura! Eljöttem a te parancsodra, bár jól tudom, hogy ez elsősorban Ukaja varázsló óhaja volt.

A nagyfőnök nem válaszolt a félreérthetetlenül vádaskodó szóra.

- Ukaja nagyvarázsló bölcs és bátor ember - folytatta Enyedi -, és én szeretem a bátor embereket. De Ukaja nem jó ember, mert rosszat akar a törzsnek. Azt akarja, hogy az istenek haragja lebegjen a fejetek felett. Ha bosszúra készül ellenem, az istenekkel száll szembe.

Farkasszemét nézett a varázslóval, akinek a szemében halálos gyűlölet izzott.

- Vigyázz, Ukaja! - fenyegetőzött Enyedi. - A ti törvényetek szerint az árulókat a tűzbe kell dobni, hogy ne ártsanak többé a törzsnek!

A varázsló felhőrdült, s a mögötte álló két ifjú segédje is kihúzta magát a fenyegető szóra. A tömeg izgatottan morajlott, Enyedi beszédét kommentálta. Egy-egy fenyegető kiáltás hallatszott.

Amikor Enyedi felemelte a kezét, hogy a tömeget csendre intse, a morajlások és a felkiáltások meglepően véget értek. Csend lett. Mindenki a fehér embert figyelte. Az indiánok megérezték, hogy nagy dolgok szentaniui lehetnek. Az idegen határozott fellépése sokakban babonás félelmet keltett, bár nem sokkal előbb még kételkedtek ebben az idegenben.

Enyedi határtalan bátorsága Klinton is meglepte. Ő Juma és Riri mellett állt, és nem tudta elképzelni, hogy az ostorozó szavak hová vezethetnek.

A tömeg újból beállott lassú morajlása már lényeges változást sejtetett; nem egyoldalú kiáltást Ukaja mellett, hanem komoly ingadozást.

Enyedi másodszor is felemelte a kezét, hogy csendre intse az embereket, aztán megszólalt:

- Most pedig az istenek atyjával akarok beszélni, aki az én atyám is, és itt van, hogy segítsen nekem!

Vad tánccal járta körül a hatalmas tűzrakást, amely néhány méterrel a vének előtt égett, és ordítva kiáltott a magasba istenéhez:

- Ó, te, tűz istene, mutasd meg, hogy itt vagy, és ha én akarom, az egész őserdőt elpusztítod a lángjaiddal!

A tömeg rémülten hallgatta a fenyegető szokat. Hátha csakugyan elpusztítja az erdőt! Hátha itt égnek meg!

Enyedi, tovább folytatva táncát, a tűz lángja felé csapkodott két kezével. Senki sem vette észre, hogy vad tánca közben kivett négy rakétatöltényt a kebeléből, és gyors mozdulattal a tűz közepébe dobta. Durranások hallatszottak, majd piros, zöld, sárga és kék színű lángnyelvek röppentek a magasba, áttörve az óriásfák dús koronáját.

Megdöbbentő csend lett. Az indiánok megbabonázottan figyelték a rakéták útját, és úgy ugráltak szét azok visszahullásakor, mintha szétfreccsentek volna.

Enyedi kitárta karját az ég felé, és elégedett mosollyal nézte a tűzijátékot, aztán ismét folytatva táncát, néhány robbanógolyót dobott a tűzbe. A robbanások szétvetették a tűz parazsait, amelyek pánikot keltve hulltak az indiánok közé.

Némelyek irtózatosan felordítottak.

Enyedi nem hagyta abba bűvészmutatványát:

- Most pedig bemegyek a fák közé, ahol a ti bűneitektől mentesen akarok az istenek atyjával beszélgetni.

A bokrokhoz érve, kivett nadrágja zsebéből két nagy hatósugarú zseblámpát, és úgy helyezte el őket egymás mellett, hogy a törzs irányába nézzenek, aztán nagyot kiáltva megnyomta a kapcsológombokat.

Két éles fénynyaláb futott a bokrok felől a tömeg felé, s akiket elkapott vakító fénye, ugyanúgy ugrottak szét, mint az imént, a rakéták esetében.

- Itt van az én atyám, az istenek atyja! - ordította Enyedi. - Tüzes szemeit a törzsön tartja!

A bokrok felé mutatott, s csakugyan úgy látszott, mintha óriási földöntúli szemek merednének a törzs felé.

- Hozzatok egy nagy edényben vizet! - parancsolta Enyedi.

Az indiánok engedelmeskedtek, nagy cserépedényben hozták a vizet, s eléje tették.

A kapitány újabb kiáltása is félelmetesen hatott:

- Hatalmas úr, istenek atyja, mutasd meg, hogy a te fiad vagyok, és a hatalmam nagyobb minden varázsló hatalmánál!

Egy faágat emelt ki a tűzből, amelynek egyik vége fáklyaként égett. Meglengette a fejek fölött, és a varázsló elé tartotta. Az, látva a fehér ember eddigi hatalmát, nagyon kellemetlenül érezte magát.

- Ukaja, te jól tudod, és mindenki tudja közületek, hogy a tűz legnagyobb ellensége a víz.

Az égő fát a vízzel teli edénybe nyomta, s a tűz nagy sistergéssel elaludt. Aztán ledobta a fát az edény mellé, és újabb parancsot osztogatott:

- Hozzatok nekem egy tűzre való faágot!

Egyszerre több indián ugrott a parancs teljesítésére, és Enyedi kiválogatta a legmegfelelőbb ágot. Karvastagságú, körülbelül másfél méternyi fadarab volt, odavitte a varázslóhoz, és ezt mondta neki:

- Én eloltottam a vízzel az égő faágot. Ha te tényleg nagy varázsló vagy, gyújtsd meg most ezt a fát vízzel!

A törzsbeliek kíváncsian figyelték a jelenetet. Mindnyájan tudták, hogy nem lehet vízzel meggyújtani a fát.

A varázsló száraz ajkát rágta tehetetlenségében, és rekedt, akadozó hangon mondta:

- Ezt te sem tudod megtenni!

- De igen, megteszem! Mert az istenek velem vannak, és nagyobb hatalmam van, mint neked!

Becsmérlően nézett a varázslóra, aztán a tömeghez fordult:

- Ide figyeljetek, emberek! Vízzel gyújtom meg a fát!

Ismét táncba kezdett a két fénynyaláb között, csapkodó kézmozdulatokat végezve, hogy a figyelmet minél jobban elterelje, miközben az ág felső végén, annak egyik hasadékában egy darab foszfort helyezett el, s a cserépedényhez térve, gyors mozdulattal a vízbe nyomta.

Kékes láng vette körül az ág végét, s az indiánok elképedve nézték a jelenetet.

Enyedi kitartotta egy darabig a fát, hadd lássák a távolabb állók is, aztán alsó végénél fogva a vizes edénybe helyezte.

Látva az eddigi hatást, nem adott gondolkodási időt az indiánoknak, újabb mutatványba kezdett.

- Most pedig megkérdezem a tüzek istenét, aki ott áll az istenek atyja mellett, hogy megvéd-e engem mindenkitől.

Forogni kezdett maga körül, ismeretlen szavakat kiáltozva, közben zsebéből telimarok puskaport vett elő, s azt tánc közben egy záró körvonalban maga körül elhintette. Ismét felkapott egy égő faágot, és a földre sújtott vele. A por azonnal lángra lobbant, és sisteregve futotta körül a fehér embert, újabb ámulatot keltve.

- Láthatjátok, hogy a tűz istene védő gyűrűjével fogott körül engem!

Enyedi bizonyágtételének utolsó és egyben sorsdöntő száma következett:

- Mutasd meg nekem, tűz istene, ki a törzs legnagyobb ellensége, aki az istenek haragját hozza a törzsre!

S most a tűz mellől elindulva eltáncolt mindenik vénhez úgy, hogy közben mindig visszatért a tűzhöz, s amikor Ukájához táncolt, a tűz szélétől a varázslóig vastag csíkban újból puskaport szórt el, egészen a varázsló lábáig. Kikapta zsebéből az öngyújtóját - az indiánok sehogy sem értették, hogyan lángolhatott a tűz a tenyeréből -, s a lángot végiglegyintette a föld felett, sorra, mindegyik vén irányában. Amikor Ukaja irányába legyintett, meggyújtotta az elhintett puskaport, s a láng, különböző színekben játszva, hangos sistergéssel rohant a varázsló felé, s egy pillanat alatt a lábainál égett.

Ukaja eszeveszetten ugrott fel a helyéről, valósággal leverte lábáról a mögötte állókat, elvesztve minden tekintélyét és bizalmát az indiánok előtt.

Azok eget-földet megrázó kiáltásba kezdtek:

- Ukaja a törzs gonosz szelleme, a mi legnagyobb ellenségünk! A tűzbe vele!

Az indiánok tömegesen ugrottak a varázsló felé, és pillanatok alatt a tűzbe vetették. Vergődése és halálordítása nagyon rövid volt. Pusztulását csak égett húsának szaga élte túl.

Örömkialtás hallatszott minden irányból. Az indiánok mámorosan táncolták körül Enyedit, és ezt kiáltották:

- Te vagy a mi nagy varázslónk! Te vagy a mi nagy varázslónk!

Ukaja két segédje leborult Enyedi elé, és életéért rimázkodott:

- Ne küldj bennünket is a tűzbe Ukaja után! Mi nem vagyunk a törzs ellenségei! Mi a te szolgálaid leszünk, nagy varázsló!

Enyedi tudta, hogy Ukaja halála után az indiánok tőle várják majd a levágott ellenséges fejek kikészítését, a kígyómarás elleni szert és a többi babonás gyógyítószer - megkegyelmezett nekik.

- Nem doblak a tűzbe benneteket! Ezután az én segédeim lesztek mindaddig, amíg megbízhatok bennetek!

Klinton odasompolygott Enyedihez, és bizalmasan megkérdezte:

- Ugye nem haragszol, hogy közben kioltottam istenatyád tűzokádó szemét? A lámpáid a zsebemben vannak.

14. fejezet

Ukaja pusztulása után a törzsbeliek legyőzhetetlen isteni lényt láttak Enyediben. Díszes új házat készítettek neki a Juma háza mellett. A vének is megbékültek vele, s Ukáját már ők is csak úgy emlegették, mint a törzs legnagyobb ellenségét, aki, ha el nem pusztul, az istenek rettenetes csapását hozta volna a törzsre.

Ám Enyedi tudta, hogy a varázslón aratott győzelmével nem sokra megy, ha el nem tanulja a varázsló mesterségét. A törzs nem élhet babonák nélkül. Tudni akarja az istenek szándékát, tervét, jó vagy rossz hangulatát, jóslásokat igényel. Elvárja a varázslójától a betegségek kuruzslását.

Ukaja egyik legfontosabb tevékenysége a kuráre mérge előállítása volt, nélkülözhetetlen eszköz a vadászatban s a hadakozásban, amely a vérbe jutva megbénítja a mozgó idegek végződéseit, s a légzőizmok bénulása folytán gyors és biztos halált okoz.

Enyedi kapitány ismét túljárt az indiánok eszén. Magához rendelte Ukaja egykori két segédjét, akik Ukaja unokái voltak, és megparancsolta nekik, hogy sürgősen nagy mennyiségű kuráret készítsenek, mert a közeljövőben vadászat lesz, és neki most nincs ideje a mérge elkészítéséhez. Így akarta elsajátítani a kuráre előállításának módját.

A fiatal segédek örömmel fogadták a megbízatást, és lázas szorgalommal láttak hozzá a mérge elkészítéséhez. Ukaja szobájába vonultak, az emberektől elzárkózva. Enyedi ott volt mellettük, s bár látszólag minden egyébbel foglalatoskodott, a valóságban csak őket figyelte, lejegyezte egész tevékenységüket.

A két indián mavakure-liánból készítette a mérget.

Lehántották a 8-10 centiméter vastagságú lián ágait, s a hancsrészeket vékony rostokká törték nagyobb köveken. A rostos anyag csakhamar élénksárga színű lett, átvette a mérge sárga színét. Banánlevél-tölcsérbe helyezték, amely egy keményebb pálmalevél-tölcsérben feküdt. A mavakure megtört rostjaira hideg vizet öntöttek, s a több órán át csepegő sárga folyadékot összegyűjtötték. Ez a folyadék már a mérge, de ilyen formában még nem használható. Nagy agyagedényben főzték, hogy minél sűrűbb legyen. A párolgás meggyorsítása céljából most laposabb edényekbe tették a mérget, s közben állandóan ízlelték, de arckifejezésük mindannyiszor elárulta, hogy még nem elégedettek az ízével.

Megkérték Enyedit is, hogy ízlelje meg, és mondjon véleményt róla.

A kapitány nem sok lelkesedéssel nyalta meg a mérget, de annyit megállapított, hogy keserű.

- Még főzzétek egy kicsit! - utasította őket, és olyan arcot vágott a parancshoz, mintha ő volna a mérgekészítés legnagyobb szakértője.

Egy későbbi felkérésre is megízlelte a mérget, de határozatlan választ adott. Az indiánok körülbelül ilyesmit olvashattak ki a mozdulataiból; lehet, hogy jó; bár az sem ártana, ha még egy kicsit sűrűsíténétek.

Maga sem tudta még, hogy ez a roppant veszélyes mérge miért nem végez velük.

Csak akkor halálos a kuráre, ha közvetlenül a vérbe kerül.

Az egyik indián a mérgebe nyomta a nyílát, de a kuráre még nem tapadt eléggé a nyílhoz. Még mindig nem volt elég sűrű. Ezen úgy segítettek, hogy a nagylevelű kirakagéro-fa ragadós nedvével keverték mindaddig, amíg a kívánt sűrűséghez érték.

Enyedinek nem volt nehéz megállapítania az indiánok arcvonásaiból, hogy a kuráre most már jó.

- Próbáljátok ki egy gyapjasmajmon!

Az egyik indián elővette a fűvónádját, a méreggel átitatott hegyes nyíl végét gyapotba göngyölte, és a fűvónád nyílásába illesztette. Az apró nyíl villanva úszott a levegőben, s az állat nyakában akadt meg, mint egy fehér pontocská. A majom szédülni kezdett, ingadozva haladt egy kicsit a vastag faágon, s az egyik lába kicsúszott alóla. Izmai meglazultak, s már nem tudott tartósan megkapaszkodni az ágon, a földre zuhant. A kuráre irtózatossá mérges hamar végzett vele.

- Ügyesen dolgoztatok! - biztatta a segédek Enyedi. - Ha így folytatjátok, meg leszek elégedve veletek.

A mérgek elkészítése után Enyedi kapitány a lakására vonult, és elnyújtózott egy pettyes jaguárbőrön. Mellette, kis állványon, égetett cserépedényben színes trópusi gyümölcsök kíváncsították magukat, parfümös illatuk az egész faházat elárasztotta. Enyedi már megszokta a kezdetben nagyon émelygősnek talált gyümölcsöket, élvezettel kóstolgatta mindegyiket.

Kopogtattak.

Ez furcsának tűnt az őserdőben, és nem jelenthetett mást, mint Klinton érkezését.

- Mély hódolatom a hatalmas varázslónak! - hallatszott kintről, és a félretolt ajtófüggöny között megjelent az ausztráliai vadász feje.

- A hangod hallom - szólt vissza Enyedi -, de nem látom, hogy mélyen meghajolnál.

- Még jóformán be sem léptem - mentegetőzött Klinton, és ügyetlenül meghajtott a magát.

- Ave Caesar! - folytatta katonás hangon.

- Hát ez meg mit jelentsen minden átmenet nélkül? Caesar is, varázsló is vagyok?

- A császár én leszek - jelentette be Klinton -, ha visszakapom a fegyveremet!

Végignyúlt Enyedi mellett egy vaddisznóbőrön, és a mennyezetre nézett.

- Igazam volt, Klinton, amikor azt mondtam, hogy a bátraké a világ? - kérdezte Enyedi.

- Igazad volt, hogyne, hiszen tettekkel bizonyítottad. Már többször is elismertem, hogy rendkívüli ember vagy. De egy ilyen nagy méltósághoz, mint amilyen a tied, feltétlen hozzáillenek egy kis reprezentatív jelleg.

- Hogy érted ezt?

- Nevezd ki a fegyveres testőrödet!

- A testőrömnek? - csodálkozott Enyedi. - És kitől akarod megvédeni a testemet?

- Na nem a bűbajos indiánlánytól - magyarázkodott Klinton hangosan felkacagva -, hiszen az vétek volna, hanem... tudom is én, kitől! Mindenkitől! Minden elképzelhető veszedelemtől!

- Amit természetesen mi idéznénk elő - egészítette ki Enyedi - csak azért, hogy aztán megvédhessük magunkat! Ez ugyanannyi, mintha levágnánk az ujjunkat, hogy legyen mit bekötnünk.

- Ne viccelj, kapitány! Te túlzottan elővigyázatos vagy mindenben. Csakugyan visszautasítod a kívánságomat? Te egy karlegyintéssel elintézhetsz mindent. Lehetséges, hogy nem voltam eléggé ünnepélyes. Nem fejeztem ki magam a magas méltósághoz illő diplomáciai választékosan. Ám legyen!

Felugrott a vaddisznóbőrről, és kihúzta magát Enyedi előtt:

- Ó, te nagy varázsló, a legöregebb istennek fia, és az apróbb istenek játszótársa, kérlek téged, hogy varázsold vissza az én elválaszthatatlan fegyveremet, amelyre épp úgy vágyom, mint te a legbájosabb, a legszebb indiánlányra!

Enyedi kapitány belátta, hogy nem érdemes vesződni. Ez az ember világhírű vadász. Úgy hozzánőtt a fegyveréhez, mint az író a tollához, a sebész a késéhez. Hogy is lehetne nyugodt a fegyvere nélkül, amikor itt lépten-nyomon kínálkozik a nagyszerű alkalom. Annyi a vad, mint sehol a világon.

Visszadobta a tálba a kezében tartott gyümölcsöt, és felugrott a fekvőhelyéről.

- Gyere velem, Klinton! Bevallom, magam is gondolkoztam már rajta. Valóban itt az ideje, hogy magunkhoz vegyük a fegyverünket. Nekem is hiányzik már. De nagyon kérlek, hogy bölcsen kezeld, nehogy a vesztünket hozza!

Kiugrott az ajtón, Klinton pedig szótlanul követte. Pillanatok alatt a vének tanácsházánál voltak.

- Megvársz itt! - parancsolta Enyedi, és félrehúzva a színes rostokból készült függönyt, belépett.

A vének félkörben tanácskoztak.

Meghajolt a törzsfőnök előtt, és barátságos hangon mondta:

- Nem akarlak sokáig zavarni benneteket, bölcs barátaim.

A középen ülő Ipura intett, hogy üljön le ő is, és így válaszolt:

- Te az istenek barátja vagy, és a mi barátunk is, sohasem zavarasz bennünket. Részt vehetsz a mi tárgyalásainkon is, mert a törzs javát akarod, s te vagy a törzs nagy varázslója.

Enyedi leült, elfogadta a főnök által feléje nyújtott italoskorsót, néhány kortyot ivott, és mindjárt a tárgyra tért:

- Mindnyájan tudjátok, hogy én az istenek barátja vagyok, és arra kell vigyáznom, nehogy a törzsre haragítsuk az isteneket.

A vének kíváncsian összenéztek, és Ipura megkérdezte:

- Mit tegyünk, hogy a haragukat elkerüljük?

- Fel kell szabadítanunk azokat a dolgokat, amelyeket az istenek mint ajándékot küldtek nektek, s amelyeket Ukaja parancsára elzárva őriztek mindmáig. Ukájának ezért kellett pusztulnia. A zsákokban nem gonosz szellemek vannak, hanem ajándékok.

A vének összenéztek. Még ott élt lelkükben az Ukajától beléjük oltott félelem. Az a tudat, hogy a zsákokban rossz szellemek vannak. De most, hogy a magabiztos fehér emberre néztek, akiben a nagy varázslójukat látták, feloldódott bennük a félelem.

- A kezed szabad! - szólt a törzsfőnök, és a többi vén is jóváhagyóan bólintott. - Azt csinálhatsz, amit akarsz. Mi nem tiltjuk meg többé, hogy kinyisd a zsákokat.

Enyedi felállt, és így szólt a vénekhez:

- Akkor menjünk! Megkérlek benneteket, hogy kövessetek.

Klinton a köréje gyűlt fiatal indián harcosokkal beszélgetett kint. Nem kis meglepetéssel látta, hogy barátja a törzs vénjeitől követve egyenesen a „rossz szellemek” háza felé tart.

A nyomukba szegődött. Mire odaértek, már sokan voltak körülöttük kíváncsiskodók.

Ipura odaszólt a házat őrző indiánokhoz:

- Most elmehettek! Nem kell többé őrizni ezt a házat, mert ezután a nagy varázsló vigyáz a szellemekre.

Enyedi minden erejét összeszedte, hogy elpalástolja izgalmát az indiánok előtt, amikor barátjához szólt:

- Gyere velem, Klinton!

A tömeg tisztas távolban állt a ház körül, s ők átléptek a lépcsőn.

Az expedíció csomagjai a ház közepén voltak sorjában rakva. Fájdalmas volt szemügyre venni őket, mert újra felkavarták az érzelmeket.

Klinton az első csomaghoz ugrott, és a tartalmát kutatta.

- A Rimet csomagja! - kiáltotta izgatottan.

- Ez itt a Kelleré! - mondta Enyedi.

Így került sorra minden csomag, egy nagy tragédia szerencsétlen hőseinek emlékei, köztük a két vadász csomagja is.

Kint a tömeg egyre nőtt. Mindenki tudta már, hogy a két fehér ember bement a rossz szellemek házába, s várták a fejleményeket. Juma is megérkezett. A tömeg elején álló Riri le sem vette sötét szemét a kísérteties ajtóról, amely mögött imádott férfira tartózkodott.

Hol csend volt, hol izgatott suttogás a ház körül. Settenkedő gyermekektől dagadt még nagyobbra az amúgy is folyton növekvő tömeg.

Egyszer csak kilépett a két vadász, kezükben a fegyverekkel.

- Nézzétek! - kiáltotta Klinton. - A nagy varázsló visszaadta a harcosok istenétől kapott fegyveremet!

Mámorosan nézte az évek hosszú folyamán hozzája nőtt fegyvert, amely már annyiszor az életét mentette meg.

Parádés jelenet következett. Klinton az ég felé emelte fegyverét, s a csövét egy magasan szálló keselyűre irányította. Elhangzott a dördülés, és a ragadozó madár megtört repülése azonnal jelezte a sikert.

Az indiánok megijedtek a fegyver hangjától, az asszonyok szólni sem tudtak félelmükben.

Enyedi közbelépett:

- Ne féljete! Ez annak a jele, hogy a harcosok istene itt van velünk, és ti lesztek a dzsungelben a legerősebb indiánok. Hiába támadnának meg benneteket, ti mindig győznétek a segítségünkkel.

Az indiánok arca felragyogott. Teljes volt a bizalmuk Enyedi iránt.

A vadász Ipura elé lépett, és átnyújtott neki ajándékképpen egy műanyag markolatú éles liánkést, amellyel előbb a lehajló ágakra csapott, hogy kiváló minőségét igazolja.

- Ezt az istenek küldték neked, nagyfőnök. Vigyázz, hogy a kedvükben járj mindig!

Ipura gyerekes örömmel vette át a ragyogó kést, és mindjárt próbálgatni kezdte.

A vének valamivel kisebb kést kaptak, és ez a megkülönböztetés jólesett Ipurának.

Enyedi kapitány a hullámozó tömegre nézett, és elkiáltotta:

- Barátom, Juma!

A hatalmas indián előlépett, de szólni sem tudott. Vajon mi lesz az ő ajándéka? Biztosan neki is küldtek az istenek valamit.

Enyedi a derekára kötött egy színes szíjú vadászkést, és hagyta, hogy ő húzza ki a tokjából, hadd teljék öröme benne.

Juma megvillogtatta a kés pengéjét a levegőben, s a szeme ragyogott az örömtől.

Tiapa és Amaron is vadászkést kapott. Forgatták, méregették. Megelégedéssel vették tudomásul, hogy a kések egyformák, a színük sem különbözik. Igaz, hogy Juma valamivel nagyobb kést kapott, de őt meg is illeti, mert ő a fiatal harcosok vezére, a legvitézebb harcos.

Riri következett.

Enyedi benyúlt az ajándéktárgyaktól duzzadó zsebébe, egy brazil készítményű nagy szemű gyöngysort vett elő, s a csodálkozó lány nyakába akasztotta. Aztán eléje tartott egy tükört. A lány belenézett, felnevetett, és ugrándozni kezdett örömében.

- Riri, ez te vagy! - mutatta Enyedi a tükörben megjelenő képen. - A valóságban még ennél is szebb vagy!

Riri olyan tetszelegve figyelte önmagát, mint aki nem tudja elképzelni, hogy a valóságban szebb is lehetne ennél. Hogy köszönetét kinyilvánítsa, meleg kis arcát Enyedi csupasz karjához simította.

A kapitány újabb ajándékokkal kedveskedett. Színes kövektől csillogó karkötőt csatolt a lány kezére, vállára virágos selyemsálat terített, s a fejét műanyag hajráffal díszítette.

Ez volt Riri életének legszebb napja. Ilyen ajándékokat ő sohasem kapott, de nem is látott. Bizonyítékai voltak annak, hogy akitől kapta, az nagyon szereti őt.

Klinton mosolyogva csatolt a lány derekára egy bőröves vadászkést, és megjegyezte:

- Barátom, azt hiszem, igazad van. Ez a lány többet ér a vadászfegyveremnél. Fegyvert sokfelé lehet kapni a civilizált világban, de ilyen lányt, mint Riri, sehol sem találsz. A civilizált nők a leghűségesebb pillanataikban is a csalás gondolatával kacérkodnak, de Riri gondolatában és érzésében minden bizonnyal az egyedüli férfi te vagy. Az istene vagy ennek a bájos kis teremtnének.

Enyedi tudta, hogy barátjának igaza van.

- Tudom, Klinton. És ezért értékelem őt mindenekfölött.

A törzs tagjai apróbb ajándékokat kaptak. Tükröket, túket, gyöngyöket. Színes üvegekből készült csipesz fülbevalókat. A férfiak zsebkéseket. A gyerekek színes csomagolásban csokoládét és cukorkákat, amelyeket a felnőttek is megkóstoltak. Juma is újabb ajándékokat kapott, többek között színes kargyűrűket.

Határtalan volt a törzs öröme, s mindamellett nem szárnyalta túl Klinton örömét. Pipát talált az egyik zsákban, és dohányt is elegendőt hozzá. Mintha kicserélték volna, Klinton arcán az üdvözültek boldogsága látszott.

Riri és Juma nem tudta elképzelni, mi lehet az az érdekes dolog, amit Enyedi a vállára akasztott, és különböző színekben játszik. Csak akkor csodálkoztak nagyon, mikor a felélesztett tüzekhez értek, és Enyedi megszólaltatta az akkordeont.

Az indiánok elbűvölten hallgatták Strauss Kék Duna keringőjét, s Riri táncra perdült. Selyemsálja lebegve követte hajlékony nyakának mozdulatát.

15. fejezet

Juma és harcosai lázasan készülődtek a régóta tervezett nagyobb vadászatra. Lehetek vagy húszan-huszonöten, fiatalok valamennyien, lándzsákkal, nyilakkal felszerelve. Köztük a két vadász, sokszor megcsodált fegyverével.

Nem maradt ki a vadászatból Riri sem, akit Juma a múltban is mindig magával vitt.

Kora hajnalban indultak el, a dzsungelből a dzsungelbe.

Enyedinek és Klintonnak most alkalma volt megcsodálni az indiánok ügyességét, harciasságát és fegyelmét. A leleményességüket és a tapasztaltságukat. A közösségi érzést, ami akkor is összetartotta őket, amikor minden irányban szétszóródva széles területen kutatták át a rengeteget. Különleges fütyjelekkel, sziszegéssel, csettintéssel tartották a kapcsolatot egymással. Egyszer-egyszer visszatértek, hogy tájékoztassák Jumát a vadakjárásáról. Ha nagyobb vadat fedeztek fel, Juma parancsára lehetőleg körülkerítették, s az ilyen vad számára már semmilyen lehetőség nem volt, a halálos csapások minden irányból zúdultak rá.

Izgalmas volt az a jelenet, amikor egy kisebb tó mellett vaddisznóra bukkantak. A meglepett állat fehér agyara jóval nagyobb volt a megszokottnál, és félelmetesen ragyogott a bokrok aljában. Az indiánok tudták, hogyha nem szánja azonnal menekülésre magát, pillanatok alatt támadni fog, s jaj annak, aki csak egy lépését elhibázza. Aki izgalmában megbotlik, vagy nem mászik fel majomügyességgel a fára.

A társaság zöme szétszóródva kutatta az erdőt, a közelben mindössze négy-öt indián tartózkodott. Amaron ugrott ki közülük, s az épp felröffenő és kiugrani készülő vad felé fújta mérges tuskéjét, amely a disznó homlokába fűrődött, nem messze a szeme fölött. A távolság húsz méter lehetett, s majdnem végzetesen rövidnek bizonyult. A támadó indiánlegény éppen hogy fel tudott ugrani a fára, s ahogy visszanézett, már ott ágaskodott alatta a veszedelmes vad. Igaz, hogy nem sokáig. Újabb nyílvevő találta el, s rohamosan gyengült az ereje. Hiába nézte már dühösen a támadóját, képtelen volt felállni, s a tekintete megmerevedett. Mire az indiánok hozzáugrottak, már élettelen volt. Körültáncolták örömben.

Juma meg sem nézhette a zsákmányt, csak tudomást szerzett róla. Nem nézhette meg azért, mert egyszerre ketten futottak feléje.

- Ott van egy óriáskígyó! - kiáltotta az egyik legény, s ujjával az irányt mutatta.

- Én is láttam! - mondta a másik. - És azt hiszem, ez a legnagyobb kígyó a világon!

Juma már sejtette, hogy olyan óriáskígyóról van szó, amilyenről az öregek beszélnek, s mindig úgy emlegetik, hogy a kígyók királya. Ennek minden kígyó engedelmeskedik, akár az indiánok a főnöküknek, s a puma és a jaguár is menekül előle.

Jumán elhatalmasodott a vadászszenvedély, már ő sem volt nyugodtabb a hírhozóknál.

- Ezt a kígyót mi fogjuk megölni Ririvel! - kiáltotta társai felé.

Enyedi aggodalommal nézett a lányra, de az megnyugtatta:

- Ne félj, barátom! Mi ketten Jumával sohasem tévesztjük el a célt.

A két testvér elindult a jelzett irányba, s már messziről hallották a bokrok közül a szokatlanul erős sziszegést. Hihetetlenül nagy volt a kígyó. Embervastagságú teste hol összezsugorodott, hol megnyúlt, felismerte a veszélyt, és megszakítás nélkül figyelte a közeledő indiánokat.

Nyitott szájából előre nyúlt a nyelve, és látható volt erős, hegyes foga is. Habos nyál csorgott a szájából, s a szeme üvegesen fénylett.

Amikor Juma és Riri úgy tíz-tizenöt méterre közelítette meg, dühösen csapkodott erős farkával, s a fejét magasra tartva előre csúszott. Minden mozdulata a támadás szándékát tükrözte.

A távolabb álló Enyedi és Klinton úgy érezték, hogy a hideg borzongatja a hátukat, s a körülöttük álló indiánok is izgatottan nézték a jelenetet. Meddig hagyják még közeledni Jumáék a veszedelmes hüllőt? Hogy a találatuk biztos lesz, abban nem kételkedtek, de ha a kígyó lendületet vesz, a találat ellenére elkaphatja valamelyiket, s akkor már bajosan lesz menekülés. A kígyónak is csak pillanatok kellenek, hogy végezzen támadójával.

A pillanat azonban Jumáéknak kedvezett.

Juma és Riri egyszerre lendítették a karjukat, s a nagy erővel eldobott hegyes végű fekete lándzsák süvöltve szeltek át a távolságot.

A kígyót megzavarta a más-más szögből jövő támadás, figyelme Jumára és Ririre irányult, nem tudta követni a villámgyorsaságú lándzsák útját is, s azok egyszerre csapódtak a szemébe, szétroncsolták a fejét.

A indiántestvérek régi tapasztalatok birtokában ugrottak hátrafelé, s elkerülték a nagy erejű csapásokat, amelyeket a kígyó haláltusájában szánt nekik. A csapások fokozatosan vonaglássá silányultak, s már nem jelentettek veszélyt az indiánlegényeknek, akik győzelmi kiáltással rohantak az elejtett kígyó felé.

Enyedi szájából is felhangzott egy kiáltás, majd odaszólt Klintonnak:

- Ezt mi sem csinálhattuk volna különben a modern fegyvereinkkel. Csodálatosak ezek az indiánok!

Odarohant Ririhez, és megölelte:

- Riri te versenyre kelhetsz a legügyesebb férfiakkal is!

Az indiánok gyakorlott kezekkel nyúzták le az elejtett kígyók bőrét, s egyesek jókora darabokat vágtak ki a hatalmas kígyótestből, hogy nyáron süssék meg később.

A brazíliai őserdő királya, a jaguár is napirendre került a többnapos vadászat során.

Úgy kezdődött, hogy Juma szimatolni kezdett a levegőben:

- Valamit érzek! - mondta, de tekintete nem árult el teljes bizonyosságot.

- Nagyobb vadra gondolsz? - vallatta Enyedi.

- Igen, de még nem vagyok biztos benne.

Enyhe szellő csiklandozta meg az arcukat, s Juma most felkiáltott:

- Igen, ez jaguár! Nem is egy. Jaguárok. De azt hiszem, még nincsenek a közelünkben.

Az indiánok megerősítették Juma állítását, és felkészültek minden eshetőségre.

- Én is érzem a szagot! - jelentette ki Riri.

Enyedi úgy szívta magába a levegőt, mintha porszívógép volna, s az indiánok kinevették.

- Te érzed, Klinton? - fordult barátjához.

- Nem én! Az ördög tudja, honnan van ezeknek ilyen szaglószerjük!

- Ha közelebb kerülnek, ti is érezni fogjátok! - vigasztalta őket Juma. - Nem kell a levegőt olyan erősen szívni! Csak úgy apránként! Szaggatottan!

A jaguár egyedül szeret kóborolni. Csak ősszel találkozik a párjával, s mindössze néhány hétig élnek együtt. Az indiánok megállapították, hogy ezúttal nem magányosan kóborló jaguárról van szó, s azt is, hogy közelednek.

- Még mindig nem érzed? - kérdezte Riri Enyedit.

- Valamit érzek! - udvariaskodott a vadász, de nem emelte esküre a kezét. - Igen, igen, érzem!
- kiáltotta váratlanul. - Ez a szellő elhozta hozzám is a szagot. Gondoljátok, hogy közel lehetnek?

- Most már nagyon közel! - erősítették többen is.

A bokrokból halk nyávogás hallatszott.

- Na, milyen lesz, foltos, vagy fekete? - kérdezte Juma a társaitól.

- Erről a nyávogásáról nem tudom megállapítani - felelte az egyik indián, a többi pedig hallgatott.

A nyávogást tompa morgás követte.

Juma behunyta a szemét, hogy minden figyelmét a hallására összpontosítsa, és kijelentette:

- Foltos jaguárok.

Jóformán ki sem mondta ezt, s a bokorban megjelent egy jaguárfej. A levegőbe szaglászott, s a szeme valósággal égett.

Mindenki feszülten figyelt.

Megjelent egy másik fej is, az előzőtől valamivel hátrább.

- Ez a nőstény! - suttogta Juma.

A hím jaguár felhőrdült, s talán nem is ugrott, hanem valósággal kirepült a bokorból, a levegőben úszva.

Enyedi kapitány a vállához kapta a fegyvert, és lőtt. A golyó a jaguár nyitott szájába csapódott, s az agyát roncsolta szét. A jól fejlett állat a fejére bukott, s a nagy lendülettől Enyedi lábához gurult. Szájából ömlött a vér, a sötétzöld füvet és a fehér virágokat pirosra festette.

A nőstény jaguár támadott. Ugyanolyan bőszerűen és nagy ugrásokkal, mint a másik.

Most Klinton kezében dördült el a fegyver, s a robbanógolyó a vadállat két első lába közt hatolt a testbe. Azonnal végzett vele.

- Szép nagy példányok! - jegyezték meg az indiánok, és örömkialtásra fakadtak, mint mindig egy-egy nagyobb állat elejtésekor.

A jaguárok vöröses-sárgák voltak; az álluk, a hasuk és végtagjaik belső része fehéres. Bundájukat kerekded fekete foltok tarkították.

Juma elrendelte a táborozást. Nemsokára elérkezik az este, nincs értelme, hogy tovább haladjanak. Különben is szép helyen voltak itt. A közelben folyó szelte át az erdőt, hűsíteni fogja a fülledt éjszakát, s halat is ad a vacsorához.

A vadásztáborban nagy sürgés-forgás támadt. Mindenki tudta a maga feladatát. Tüzelőfát hordtak össze, és meggyújtották a tábortüzeket úgy, hogy egy nagyobb kört zárjanak be a tüzek, és védelmül szolgáljanak az éjszakában. Mások sátoztak, a függőágyakat feszítették ki. Két indián a jaguárokat nyúzta. Megállapították, hogy a veszedelmes ragadozók ma korán indultak vadászatra. Már szürkület előtt elkezdtek tömni a gyomrukat, meg sem várták

a sötétség beálltát. A gyomrukban egy-egy patkányt találtak. Szőröstől-bőröstől nyelték le, s még jóformán meg sem kezdődött az emésztésük.

- Miért haragusztok annyira a jaguára - kérdezte Klinton a két indiántól. - Azt tapasztaltam, hogy a legnagyobb ellenségetek a jaguár, noha sokat megszelídítettetek és betanítottatok közülük.

- A jaguár alattomos állat! - magyarázta az egyik. - A járása csak addig lomha, amíg a zsákmányt megszimatolja. Akkor aztán tűz költözik bele, s mindenre képes. Minden kisebb-nagyobb állatot megtámad, s az embert is. Fényes nappal ragadott el a múltkor egy gyereket, pedig nem volt messze tőlünk, egy közeli bokorban játszott.

- És semmit sem tehattetek ellene?

- Ilyenkor már nem lehet. Tudja, hogy bűnös, és nemcsak gyorsan, hanem messzire is menekül. A gyereket azonnal megfojtotta.

Klinton megfigyelte, hogy az egyik indián összegyűjtötte a jaguár elszenesített karmait.

- Minek az nektek? - kérdezte kíváncsian.

Az indián meglepődött, hogy Klinton olyasmit kérdez tőle, amit náluk mindenki tud.

- Betegséget gyógyítunk vele! - válaszolta.

Most igazán mindenki a kedvenc ételét készíthette vacsorára, mert gazdag zsákmánnyal rendelkeztek. Az egyik tűznél vaddisznóhús sült, a másiknál frissen fogott hal. Még vergődött, amikor nyársra húzták. Odébb már élvezettel fogyasztották a finom kígyópecsenyét.

Riri most szedte le a pirosra sült halat a nyársáról, és egy nagy levélre helyezte. Juma és Enyedi elé tette, hogy törjenek belőle. Jókora hal volt, ehetek belőle mind a hárman.

Az indiánok minden finomságot összeettek a húsokon kívül is. Vadbanánt sütöttek, ami nyersen meglehetősen íztelen, de megsütve igazi ínycsemegetés. Pálma- és dinnyefélék kínálgatták gyümölcsüket. Valaki mézet akart enni, de a vadméhek odúja olyan magasan volt, hogy nem szívesen mászott volna oda. Ahhoz sem volt kedve, hogy kivágja a fát, mert a munkája a sötétbe húzódott volna, s különben is a tábor fölött terebélyesedett a fa. Sokkal szerencsésebb volt az az indián, aki alacsonyabban talált mézet, s bambusznádat szúrva az odúba, annak alsó végén csorgatta ki a megdézsmált édességet.

Enyedi, Klinton és Riri a folyó partjáig sétált, gyümölcsöt szedve. Amaron volt még a társaságukban. Ez a jóképű kamasz gyerek nem bírt a jókedvével. Hol a madarakat riasztotta, hol a tarkábbnál tarkább pillangókat kapdosta el.

- Riri, onnan hozok neked gyümölcsöt, a szigetről! - kiáltotta.

A sziget harminc-negyven méterre lehetett.

- Van itt gyümölcs! - próbálta lebeszélni Riri, bár sejtette, hogy nem sok eredménnyel. Amaron a rajongásig szerette őt, s a halált is vállalta volna érte.

- Van, van - ismételte a legényke -, de nincs itt olyan szép gyümölcs, mint a szigeten!

Olyan fejest ugrott a vízbe, hogy a békák is megirigyelték volna, s csak jóval távolabb bukkant elő a vízből.

- Jó hús a víz! - kiáltotta, s úgy úszott tovább, hogy a fejét ki sem emelte belőle. Azt a látszatot keltette, hogy nem is lélegzik úszás közben, pedig azért fordította hol jobbra, hol balra a fejét, hogy levegőhöz jusson.

Enyediék megmosolyogták a kedves legényt, s Riri az áldozatkészségét magasztalta.

Senki sem vette még észre a váratlanul jelentkező veszélyt. A túlsó part felől, de a fiútól jóval lejjebb, három krokodil tartott a víz felé, nyilván azért, mert a lubickoló fiút észrevette. Nem várták be a parton, hogy a közelükbe érkezzék, a krokodilok a vízben sokkal biztonságosabban támadhatnak.

Ririben meghűlt a vér, amikor a veszedelmes hullőket felfedezte.

Torkaszakadtából ordította:

- Amaron, krokodilok! Amaron, fordulj vissza!

A két vadász azonnal felismerte a helyzetet, s a puskájáért futott. Pillanatok alatt tértek vissza, s már ott sorakoztak mellettük az indián harcosok is nyilakkal, fúvócsővel.

Amaron már jóval túl volt a folyó közepén, mikor a kiáltást meghallotta, s látta, hogy a ragadozók épp most totyognak be a vízbe. Minden erejét összeszedve visszafelé úszott, de érezte, hogy nem lesz már ideje a távolság leúszására. A part messze van, s a krokodilok jobban úsznak.

Az indián az életéért úszott, s valósággal belekékült a nagy erőlködésbe és az izgalomba. Az előnye fokozatosan csökkent, s már-már menthetetlennek látszott a helyzete, amikor észrevette, hogy valamivel lejjebb karvastagságú lián csüng a vízbe, s a távolság kisebb odáig, mint a partig.

A kint állók is azt kiáltották:

- Amaron, a lián felé haladj, és kússzál fel rajta!

- A lián felé ússzál, Amaron!

A fiú kilökte magát a vízből, és elkapta a liánt, de az ereje már fogytán volt. Ott himbálódzott egy jó méternyire a víz fölött, s attól lehetett tartani, hogy nincs már ereje a továbbkúszásra, és visszaesik a vízbe. Olyan görcsösen markolta a liánt, hogy az izmai teljesen kidagadtak.

A krokodilok beérték. Az egyik elkapta fogaival a lián vízbe hajló végét, és maga felé húzta, a másik kettő szájtátva várta az indián visszaesését.

Borzalmas látvány volt.

Riri megragadta Enyedi kezét, és könyörögve kérlelte:

- Mentsétek meg Amaront!

Enyedi és Klinton már eddig is lövésre készen tartotta a fegyverét, s csak azt a pillanatot várták, hogy a krokodilok sebezhető állásba kerüljenek. Egyszerre sütötték el a fegyverüket, s a két várakozó krokodilt jó találat érte. Szájukból vastag sugárban ömlött a vér, pirosra festve a vizet körülöttük. Már-már úgy volt, hogy elérik az áldozatot, a vadászok az utolsó pillanatban léptek közbe.

De hátra volt a harmadik.

Ez még mindig az ágot húzta, nem adta fel a harcot. Hiába lőttek rá azt indiánok nyíllal és fúvónádból, síkos páncéljáról minden lepattant, talán a Klinton golyója is, mert nem látszott megsebzettnek.

Amaron már kiáltani sem tudott. Csak lógott tehetetlenül, mint aki elszánta magát a halálra. Lehet, hogy nem is volt eszméleténél, csak valami tudatalatti erő irányította az izmait, hogy végképp el ne lágyuljanak.

- A szemét célozd! - kiáltotta Enyedi Klintonnak, s a célzás ezúttal is sikerült. Milyen kiváló vadásztehetség kellett ahhoz, hogy egy krokodilszemet ilyen távolságról eltaláljanak. De azért volt Enyedi és Klinton világhírű vadász, hogy képes legyen ilyen bravúros tetre.

A krokodil a hátára fordult és elmerült, de abban a pillanatban zuhant a vízbe Amaron is. A parton állók közül többen is utána ugrottak, s már senki sem kételkedett benne, hogy a fiatal indián megmenekül. A víz folyása lassú volt, az indiánok gyors úszók. Eszméletlenül emelték ki Amaront, s a parton magához térítették.

Enyedire és Klintonra úgy nézett mindenki, mint hihetetlen tettek végrehajtójára.

- Amaron nem fogja elfelejteni, hogy megmentettétek az életét! - suttogta a magához tért legény.

Csak ennyit mondott. De a két vadász tudta, hogy ezek a szavak többet jelentenek bármilyen fogadalomnál.

A sötétség sem kíméletes az őserdőben, mint ahogy semmi sem az. Hirtelen száll le, és eltemet mindent: erdőt, embert és állatot.

A sátrakba fülledt levegő szorult, és fojtogatta a pihenésre térőket, elernyesztette az izmokat. Ránehezdedt a szempillákra, de nehezen hagyta elaludni a szándékozót.

Éjjeli madarak süvöltöttek a sátrak előtt.

Akik függőágyban húzták meg magukat, moszkítóhálót feszítettek ki maguk fölé, de így sem volt nyugodt a pihenésük, mert a legkisebb rés is alkalmat adott a kegyetlen állatoknak a támadásra. Borzasztó volt a csípésük. Az emberek néha felordítottak a fájdalomtól, s az állandó ide-oda csapkodástól teljesen kimerültté váltak.

A tüzek élesztésével, a lángok növekedésével később a moszkítófelhő ritkulni látszott, de nem volt fegyver a vérszívó denevérek elhárításába. Birtokukba vették a sötét éjszakát, és roppant óvatosan szálltak le az áldozatukra akkor, amikor aludtak már.

Ha a nappal az indiánoké, az éjszaka a gonosz szellemek tulajdona. A moszkítóba és a vérszívó denevérekbe gonosz szellemek költöztek, hogy bosszút álljanak az embereken. Azért nem szeretik az indiánok úton tölteni az éjszakát, mert a gonosz szellemek, a halotti lelkek vándorlásának ideje az.

A jó szellemek nem az erdőben lakoznak, hanem fent az égben.

Jumáék azért tervezték kétnaposnak a vadászatot, mert egy nap nem volna elegendő a visszatéréshez. Most annyi vadat ejtenek, hogy a felfüstölésükkel jó időre ellátják a törzset hússal. Majd rendeznek még egy nagyobb vadászatot az esős évszak beállta előtt, s akkor még hosszabb időre tartósítják a húst.

A visszatéréshez újabb szerencsétlenség társult. Juma egyik emberét mérges kígyó marta meg, és amikor Enyedi utasítást adott az ápolására, megdöbbenéssel tapasztalta, hogy senki sem engedelmeskedik.

- Készítsetek egy tárgát, és fektessétek rá!

Az indiánok meg sem mozdultak.

- Nem akarjátok megmenteni a társatokat?

- Nem! - tiltakozott az egyik. - A kígyóban lakozik a leggonoszabb szellem, és az most Kamambába költözött. Ha a segítségére sietünk, megharagszik a gonosz szellem. Kamambának pusztulnia kell, hogy a törzs megszabaduljon a veszedelemtől.

Enyedi Jumára nézett:

- Igaz, amit mond?

- Igaz. Kamamba már nem tartozik a törzsünkhöz, a házába sem térhet többé vissza. Rokonai sem virraszthatnak mellette, hogy énekükkel vigasztalják és gyógyítsák, mert a kígyók őket is megmarnák legközelebb.

Enyedinek elszorult a szíve a fájdalomtól, és megértette, hogy mit akar mondani Klinton, amikor közbeszólt:

- Íme egy újabb brazil titok!

Igen, itt minden kiismerhetetlen titok. A fák, a füvek, a bokrok. Az erdőben és a vízben élő állatok. Titok az emberi lélek, mert huncutul leplezi magát, s csak olykor-olykor mutat valójából valamit. Valami meglepőt.

Enyedi szinte nem hitte, hogy Juma is ilyen hajthatatlan.

Hát Riri?

Ő is csak hajtogatta, hogy Kamambának pusztulnia kell.

Az áldozat ismerte a dzsungel törvényét, nem is nézett indián társaira, hogy segítségüket kieszközölje. De megakadt a szeme Enyedin, akiben, úgy látszik, valamelyes bizalma volt. Jobb lábát érte a marás, arasznyival a térde alatt, azt tapogatta szótlantul.

Enyedi elhatározta, hogy megkísérli a megmentését. Szerencsére hozott szérumot, mindjárt beinjekciózta az indiánlegényt. Közben azon töprengett, mi lesz, ha az indiánok kihívásnak minősítik a közbelépését. Egy egész törzzsel száll szembe, s könnyen úgy járhat, mint Ukaja.

Döntött.

Nem hagyja cserben az áldozatot, de feltétlen meg kell győznie az indiánokat.

Jumához fordult:

- Igazatok van! A legveszedelmesebb szellem költözött Kamambába, magam is jól tudom. Hiába követnétek el mindent a megmentésére, nem tudnátok meggyógyítani őt. A gonosz szellemek erősek, és ti tehetetlenek vagytok ellenük. Az én isteneim azonban erősebbek a gonosz szellemeknél. Ha úgy akarják, Kamamba meggyógyul.

Enyedi kitágította a sebet, és a megmárt részt jó erősen lekötötte. Kamamba minden mozdulatát feszült figyelemmel kísérte, és egyetlen szisszenés sem hangzott el az ajkán. Bőségesen lemosta a sebet káliumhipermangánnal, és barátságos szavakkal vigasztalta a beteget:

- Kamamba, meggyógyítalak, ne keseredj el!

Nem adott megbízatást az indiánoknak. Klinton segítségével egy tárgyat készített, és a legényt ráfektette. Ők cipelték hazáig.

És Enyedi újból bebizonyította Kamamba meggyógyításával, hogy természetfölötti erővel rendelkezik.

Az indiánok ezúttal sem csalódtak benne.

16. fejezet

Az indiánok mindjobban megszerették új varázslójukat, mert nemcsak a hatalmáról győződtek meg, hanem a jószívűségéről is.

Az új varázsló nem zárkózott el annyira tőlük, mint a régi, nem tartózkodott állandóan a vének házában. Ott sürgött-forgott a közelükben, munkájuk iránt érdeklődött. Sok mindenre tanította őket. Például arra, hogyan lehet kényelmesebbé és tisztábbá tenni a lakást, miért szükséges a legyek távoltartása az ételektől. Ezek az apró fekete legyek ezrével lepték el az indiánházak falait, és valósággal hemzsegték a tehetetlen kisgyermek szemén, véresre kezdték ki az apróságokat. A legyekbe rossz szellemek költöztek, tudták ezt az indiánok, csak azt nem tudták, mi a szándékuk a legyekkel. A jó szellemek azt kívánják az indiánoktól - magyarázta Enyedi -, hogy pusztítsák a legyeket, s ezáltal a gonosz szellemeket. Minél kevesebb a légy, annál kevesebb a veszedelem.

A test tisztántartását is megkívánják a jó szellemek. Ha azt akarják az indiánok, hogy jó viszonyban legyenek a hasznos szellemekkel, mosakodjanak rendszeresen.

De Enyedit nemcsak az indiánok életmódja foglalkoztatta, hanem egyéb dolog is, a gondolatok özöne. A távoli haza, a szabadulás kérdése, a becsületes helytállás az expedícióban.

Ő nemcsak a brazil kormánynak vállalt kötelezettséget, hanem a hazájának, sőt az egész emberiségnek is. A rendkívül tehetséges társak elpusztultak, rajtuk már nem lehet segíteni. De amíg él az ember, segítenie kell önmagán, s mindig emberi méltóságához híven kell megítélnie a helyzeteket.

Enyedi emberi méltósága azt kívánta, hogy neki most a szerencsétlenül járt társakért is helyt kell állnia, természetesen az emberileg elképzelhető lehetőségek között. Botanikus tanár már nincs az expedícióban, de ő ért a növények meghatározásához, sok botanikai munkát olvasott, nem állhat tehát karbatett kezekkel. Szorgalmasan kutatta az őserdőt, meghatározott minden érdekesebb növényt, színes felvételeket készített róluk. Sokat foglalkozott állattannal is valamikor, s amióta expedíciókban jár, különösen sokat. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a rengeteg kincset, ami lépten-nyomon kínálkozik itt. Riri lepke-gyűjteményéről több felvételsorozatot készített, abban a reményben, hogy nagy szolgálatot tesz a tudománynak, ha egyszer hazakerül. Tanulmányt írt az óriásbogarak életmódjáról, a herkulesbogárról és az elefántbogárról többek között. Állatlélektani feljegyzéseiben maga is sokszor gyönyörködött.

Enyedi mindig szerette a tudományokat, de most a tudományok rabja lett.

Kutatásai mind merészebb utakra csábították.

Egyszer észre sem vette, hogy jóval túlhaladt a törzs által ellenőrzött területen, és idegen indiánok megfigyelése alatt áll.

Azok hagyták, hogy mindjobban távolodjék, s a nekik legjobban megfelelő helyen támadták meg. Egy indián ráugrott a nyakára, és olyan ütést mért rá, hogy azonnal eszméletét veszítette.

Mikor magához tért, rádöbrent, hogy tehetetlen rabként vergődik az indiánok kötelei közt, és semmi kilátása sincs a szabadulásra.

Úgy vezették, mint egy állatot. Öten álltak körülötte, lándzsások.

Átélté régebbi izgalmait, amikor Jumáék fogságába került. S bár akkor veszedelmes jaguárok őrizték, mégis úgy érezte, hogy most került igazán halálos veszedelembe.

Jumáék arcán már az első pillanatban emberi vonásokat fedezett fel, most azonban képtelen volt ilyesmire. Ezek az indiánok a legveszedelmesebb állatoknál is vadabbnak látszottak, hatalmas termetük és meztelenségük még félelmetesebbé tette őket.

Minden bizonnyal ahhoz a törzshöz tartoznak, amelytől Maszamáék is annyira féltek. Ha nem is ölik meg egyetlen ütéssel a jaguárt, mint ahogy Maszamáék mondták, erősebbnek és hatalmasabbnak látszanak minden másfajta indiánnál.

Ez az a törzs meg a Jumáéké, amelyről sejtelmük volt, de amelyről semmi bővebbet nem tudtak. Ehhez a két törzshöz irányították Rio de Janeiróból az expedíciót.

Enyedi világosan átlátta, hogy a szerencsétlenül járt régebbi expedíciók Maszamáéktól értesültek ezekről a törzsekről, s csupán a létezésükről tájékoztatták Rio de Janeirót.

Csak egy dolgot nem látott világosan Enyedi. Hol pusztultak el a régebbi expedíciók? Jumáék megkerülésével jutottak volna ide? Jumáék semmit sem tudtak róluk. Lehetséges, hogy miután Maszamáéktól eltávoztak, más irányba kerültek, és ott találták szemben magukat hasonló veszedelmes törzssel? Maszamáék ilyesmiről nem beszéltek. Hol van a halál völgye, amelyről Rio de Janeirónak tudomása volt? Mekkora felületességre vall, hogy sohasem kérdezték ezt meg Jumáéktól.

Az indián faluban mindenki meztelen volt.

A férfiak több színű festékekkel mázolták be magukat, a nők feje kiszárított madarakkal, egerekkel, kígyófejekkel volt díszítve, minden elképzelhető színben.

Csodálkozó szemekkel vizsgálták a furcsa idegent, akihez hasonlót talán sohasem láttak.

Látván a fogoly tehetetlenségét, az orra előtt forgatták lándzsájuk hegyét, s voltak, akik ruháját tépdesték meg. Nem tudták elképzelni, milyen célt szolgálhat a ruha, amikor anélkül is fullasztó hőség van az őserdőben.

Egy vén indián közeledett Enyedihez. Hosszú haját bagolyfej díszítette, derekán vöröses kígyó tekeredett, amelynek a feje az indián válláig emelkedett.

Nem volt nehéz kitalálni, hogy ez a törzs varázslója.

Szemügyre vette az idegent, és visszafordult, hogy a sorsáról tanácskozzék. Valamivel odébb várta a törzs főnöke. Hosszú, száraz ember, mindenféle dísszel teleaggatva.

Suttogva tanácskoztak, Enyedi felé fordulva.

Intettek a lándzsás indiánoknak, hogy hozzák az idegent közelebb.

A főnök nagyon vastag hangon szólalt meg, de Enyedi semmit sem értett a beszédéből, tehát nem válaszolt. Ez felidegesítette a főnököt. Torkaszakadtából megismételte, amit az imént mondott, s amikor ő sem értett semmit Enyedi válaszából, megparancsolta, hogy kössék a fához a foglyot.

A trópusi hőség ebben a mozdulatlanságban a legszörnyűbb emberkínzással is felért. Enyedi kapitányról úgy csorgott a verejték, mintha esőben állt volna, és tehetetlenül kellett elviselnie a legyek csípését is.

Nagy lelki és fizikai erő kellett hozzá, hogy eszméletnél maradjon ebben a rettenetes és mindenképp reménytelennek látszó helyzetben, de neki még ahhoz is volt ereje, hogy áttekintse, amennyire lehetett, ennek a szokatlanul vad törzsnek az életét.

Megfigyelte, hogy csak a férfiak viselnek hosszú hajfonatot, a nők és a gyermekek haja rövid.

Tekintete hiába kereste a házakat, itt még kunyhót is alig lehetett látni, legfeljebb oszlopokon nyugvó lejtős tetőt, amelyet pálmaháncssal és pálmalevéllal fedtek be, hogy valamelyes védelmet nyújtson a tűző nap és az eső ellen.

Igénytelenységüket bizonyította, hogy függőágyaikat is a szabad ég alatt kötötték fel a faágakra.

Az indiánok épp halotti ünnepüket ülték, s most vették fel a rituális táncukhoz szükséges fakéregruhájukat. De csak azok, akiknek a táncban szerepük volt, a többi meztelenül bámészkodott a tisztás szélén.

Maszkos alakok jelentek meg, hogy kiengeszteljék a rosszindulatú szellemeket. Ha ábrázolják őket, a démonok megszelídülnek, és nem settenkednek többé a törzs körül.

Hatalmas fej, vadállatias szem és orr, széles száj és kifestett fogsorok jelképezték az egyik gonosz szellemet.

A törzs varázslója a jóindulatú szellemet idézte meg. Az ő maszkja gyökérelágazásból készült, és olyan gyönyörűen volt kifaragva, hogy valószínűleg többhónapos munkát is igénybe vett. A fagyökerek elágazása az emberi hajnak felelt meg; lejjebb, a fa kifaragott és kifestett kérge adta ki az arcot és a nyaki részt.

Szédületes tánc és dobpergés közepette jelent meg a törzs jóindulatú szelleme, s érkezését jaguár- és kócsagcsontokból készült hangszerek is jelezték.

Az ünnepély fénypontját egy tetem elégetése jelentette, amelynek a hamvát az indiánok az ételükbe keverték, hogy megőrizték az elhunyt jó tulajdonságait.

Enyedit egy kunyhóba vezették, még mindig megkötözve. Az ajtó fölötti széles résen jól láthatta a meztelen asszonyok táncát, ami valamivel mérsékeltebb volt a férfiakénál.

Nem is tudta elképzelni, hogy fogja átvészelní ezt a rettenetes éjszakát; az ereje kezdte cserbenhagyni. Minden pillanatban várhatta, hogy érte jöjjenek, és az ünnepély befejező számaként a tűzbe vessék.

Keservesen felsóhajtott:

- Ez lenne tehát a vég?

17. fejezet

Riri balsejtelemtől gyötörve kereste mindenütt Enyedit.

Juma is összeráncolt homlokkal hallgatta indiánjai jelentését, akik látták őt a reggeli időben, amikor túlhaladt a törzs által ellenőrzött területen.

A most érkező Klinton megragadta Juma kezét, és aggódó hangon kérdezte tőle:

- Lehetséges, hogy idegen törzs emberei támadták meg?

Juma kedvetlenül válaszolt:

- Attól tartok én is. Már meséltem nektek, hogy nem is olyan nagyon messze a mi törzsünkől él egy másik törzs. Rossz emberek. Ha elfognak valakit, nemcsak a fejét vágják le, hanem meg is eszik. A jelentések szerint Enyedi abba az irányba haladt.

Riri, hallva Juma szavait, megfordult, és arrafelé szaladt, ahol az indián harcosok betanított jaguárjaikat tartják földbe ásott ólakban. Itt volt az ő kedvenc jaguárja is, hatalmas fekete példány ebből a vérengző vadból, amelyet Riri kicsi kora óta nevelt, és nem adta volna oda a világért sem.

Egy indiánlegény ügyelt a jaguárookra, s Riri röviden szólt oda neki:

- Segíts Kámát eloldani!

Mikor belépett a jaguárhoz, az úgy dörzsölődött hozzá, mint egy macska, s játékosan fogta át szájával a lány kezét.

Riri az állat fejéhez dörzsölte az arcát, és kedvesen a fülébe beszélt:

- Gyere Káma velem! Lehet, hogy csak te segíthetsz nekem. Én bízom benne, hogy segíteni fogsz.

A jaguár orrához érintette Enyedi sapkáját, s megsimogatta az állat fejét, könyörögve mondta neki:

- Keresd meg nekem, Káma! Szeretem őt, és meg kell találnom a föld alatt is!

A jaguár megszaglászta a sapkát, aztán a magasba emelte a fejét, beleszagolt a levegőbe is. Ránézett a lányra, és megindult a fák között. Riri abba az irányba vezette, amerre Enyedi távozott, s mikor a nyomon voltak, felült a jaguár hátára, s nagy ugrással tűntek el a lassan sötétedő dzsungel fái között...

Közben forrongott az egész falu. Már tisztán látta mindenki, hogy Enyedit az ellenséges törzs rabolta el. Juma körül felsorakoztak a fiatal harcosok teljes fegyverzetükkel, és Klinton is készen állt, vadászfegyverét szorongatva kezében. Öve tele volt kézigránátokkal, amelyeket nemrég halászott ki az Enyedi szobájában lévő bőrzsákokból.

Juma kiadta a parancsot:

- Előre a jaguárokkal!

A harci láztól égő fegyveres csoport megindult a vadállatok nyomában, hogy megtalálja eltűnt varázslóját...

Senki sem vette észre a nagy izgalomban, hogy Riri hova tűnt. Pedig ő már nagyon messze járt, csodálatos jaguárja könnyen megtalálta az utat a sötét dzsungelben is.

Rohanásuk egyszer lelassult, és Riri észrevette, hogy távoli tüzek fénye villan az égen. Lépésben haladtak tovább, mert Riri füle már felfogta a zsvajt és a zene hangját. Nagyon óvatosan mentek. Lehetetlenség, hogy a törzsnek ne volnának őrszemei.

A jaguár megtorpant, és szimatolva emelte orrát a levegőbe. Riri nem hiába volt az őserdő lánya; tudta, hogy van valaki a közelükben. Kihúzta övéből a fűvócsövet, és kúszva haladt előre.

Jól sejtette.

Nem messze tőle, egy fatörzsnek támaszkodva állt az őr. Óriás indián, kifestett meztelen testtel, lándzsáját kezében tartva.

Az indián felkapta a fejét, és abba az irányba figyelt, amelyről Riri kúszott felé.

A lány hangtalanul haladt tovább, s mikor lőtávolságra ért, kifújta bambusznádcsővének mérgezett nyilát az indián felé. Nyakán találta el.

A támadás meglepetésszerűen jött, s az indián már hiába kiáltotta el magát: a hangja erőtlenn volt, és nem hallatszott messzire, mert a biztosan ölü mérge pillanatok alatt tette meg hatását. A hatalmas őr előrebukott.

Riri várt még egy kicsit, aztán visszatért a jaguárjához. Ismét orrához érintette a sapkát, s miközben kedvesen megsimogatta a hűséges állatot, ezt kérdezte tőle:

- Merre van?

A jaguár kúszva haladt előre, és Riri mellette kúszott.

Kibontakozott előttük a mámorban ünneplő törzs, amelynek a zajongása teljesen felverte az őserdő csendjét.

Riri figyelme mindent felkutatott. Láta a kifestett indián harcosokat, amint meztelenül róják vad temperamentumuktól diktált táncukat, s látta odébb az ugyancsak meztelenül vonagló nőket is. Sokat hallott ezekről az indiánokról, de egyet sem látott közülük soha.

Észrevette a faágakból összetákolt gyenge kunyhót a tisztás szélén, s az ajtó fölött a kínlódó férfifejet.

- Barátom! - suttogta fájdalmasan.

Csak egy pillanatra hagyta el az ereje, hogy aztán megsokszorozva törjön elő; Riri úgy érezte, hogy sohasem lakozott benne ennyi elszántság és ekkora felduzzadt erő. A legerősebb indiánférfinak is nekiment volna puszta kézzel, ha a helyzete úgy kívánja, de most nem az erejére van szüksége elsősorban, hanem az okosságára.

Az indiánok részegek, talán nem veszik észre, ha megkerüli a tisztást, és odakúszik a kunyhó mögé. Vagy jobb volna, ha rájuk uszítaná Kámát, s a fejvesztettségüket használná ki az Enyedi megmentésére? Nem, semmiképp sem volna ez jó! Észrevennék, és nem volna idejük a menekülésre. Hátha leoldaná az ágyékkötőjét, és meztelenül közelítené meg a kunyhót? Esetleg azt hinnék az indiánok, hogy közülük való, s nem is keltene feltűnést. Már oldani kezdte a kötényt, mikor rádöbbsent, hogy ez az elgondolás sem jó. A haja hosszabb, mint az itteni nőké, s a termete alacsonyabb. Nem, nem szabad semmit kockáztatnia.

Úgy döntött, hogy az első elgondolása szerint cselekszik, megkerüli a tisztást, és odakúszik a kunyhó mögé.

Kámát még magával vitte egy darabig, aztán ráparancsolt, hogy húzódjék meg, és ne kövesse őt.

Már ott volt a kunyhó mögött. Kihúzta övéből az Enyeditől kapott vadászkést, és vágni kezdte a gallyakat. Egy lyukat vágott a kunyhóba, és beszólt:

- Barátom, én vagyok itt, Riri!

Enyedi kezdettől fogva figyelte a neszt, de nem láthatta a kést a sötétségben, különben azonnal felismerte volna. Még jóformán magához sem tért a meglepetéstől, mikor megérezte a hozzátapadó lányt, és könnyekre hatódva mondta:

- Riri! A halál torkába jöttél te is! Miért nem maradtál otthon?

Riri kitapogatta a férfi kezére és lábára húzott köteleket, és átvágta őket.

Ilyen kétségbeesetten még sohasem ölelték meg egymást.

- Barátom, egy darabig kúszva megyünk! Én megyek elől. Ne ijedj meg, ha nemsokára itt találod a jaguáromat! Együtt jöttünk.

Elhagyták a kunyhót, hogy kínos kúszással mentsék az életüket.

Káma úgy fogadta őket, mintha teljesen tisztában lett volna küldetésével: azzal, hogy neki Ririt és Enyedit kell megmentenie. A hátára feküdt, és meghemperedett a selymes fűben, s gyöngéden nyújtotta mancsát a hozzá érkező Ririnek és Enyedinek.

Az indiánok ünnepe éppen a pillanatban véget ért. Megszűnt a zene, s az egybegyűltek minden irányban oszolni kezdtek. A menekülés most volt csak igazán izgalmas. Minden bokorból elibük toppanhatott valaki, akár egy nagyobb indiáncsoport is. Ha néhány száz méterrel messzebb volnának, talán könnyebben sikerülne a menekülés.

Csakugyan mellettük haladt el egy kisebb csoport. A bokor mentette meg őket, amelybe hirtelen belebújtak az indiánok elől. Még a lélegzetük is elállt az izgalomtól. Riri átölelte Káma nyakát, s a fejét simogatta. Alig tudta megfékezni az állatot, amely egy pillanatra sem vette le tekintetét az indiánokról, és támadott volna.

A feljövő hold siettethette volna a menekülést az utat megvilágítva, de növelte a kockázatot. Nem volt tanácsos a fürdőzés a sugaraiban.

Elkeskenyedett az út; sem jobbra, sem balra nem haladhattak az áthatolhatatlan liánoktól. A holdvilág nekik kedvezett. Bevilágította az utat, és kirajzolta az indián örök alakját, akik lassú sétával űzték el unalmukat.

Ketten voltak, de most érkezett hozzájuk egy nagyobb embercsoport, amelyhez nemcsak férfiak, hanem asszonyok és gyermekek is tartoztak, s az ünnepélyről tértek hazafelé.

Enyediék úgy döntöttek, hogy megvárják a távozásukat, aztán megtámadják az öröket, hogy utat vágjanak maguknak.

Tervük halva született.

A faluban megperdültek a harcidobok, s a riadó hangjára minden irányból kiáltások hallatszottak.

- Felfedeztek bennünket! - jelentette ki Enyedi, és figyelni kezdte a hangokat.

Riri elbeszélte, hogy ölte meg idejövetelekor a törzs egyik örét, és azzal indokolta a riadót, hogy az indiánok felfedezték az ör meggyilkolását.

- A szökésemet fedezték fel! - javította ki Enyedi.

Amíg tanakodtak, hogy mitévők legyenek, az indiánok száma az átkelőhelyen fokozatosan szaporodott. Lehetek már tízen is.

- A számuk minden percben tovább nőhet - mondta Enyedi -, most kell azonnal eldöntenünk, hogy mit tegyünk. Ha nem jutunk tovább innen, legkésőbb hajnalig a kezükbe kerülünk.

A kétségbeesés hozta őket egymás karjaiba. Talán azért ölelkeztek össze olyan hirtelen, hogy egyszer s mindenkorra elbúcsúzzanak egymástól s az életüktől is.

Riri fejében felvillant valami. Lehajolt kedves jaguárjához, és kétségbeesetten magához ölelte. Aztán olyan gyöngéden simogatta meg, mint anya a gyermekét szokta. Belenézett az állat csillogó szemébe, és könnyek gördültek végig szép arcán, amelyek a jaguár orrára hullottak.

- Káma! - mondta zokogva. - Én nem féltsem az életemet, de meg kell mentenem őt. Azt, aki itt áll mellettem. Még sohasem kértem ilyen sokat tőled, de most nem tehetek mást. Lehet, hogy az életedet kérem. Mentsük meg őt, Káma!

A hűséges állatok megértik, mit akar a gazdájuk. Az emberek nem értik így meg egymást. A jaguár felállt, és gyöngéden Ririre támaszkodva várta a parancsot.

- Támadd meg őket, Káma! - ez volt a parancs.

Riri az indiánok felé mutatott s a jaguár úgy ugrott a jelzett irányba, mintha puskából lőtték volna ki. Szinte nem lehetett elhinni, hogy az előbb még macskakölyökszerűen kedves állat hogy tudott egy szempillantás alatt ennyire megvadulni. Olyan morgással vetette magát az indiánokra, hogy az őserdő is megrendült bele. Egyetlen ugrással két indiánt ütött le, s a harmadiknak, aki megbotlott, a nyakát kapta el. A negyediket és az ötödiket a jaguár nyomába szegődő Riri terítette le mérges nyilával.

Enyedi elkapta Riri vadászését, és szintén beavatkozott a küzdelembe. Hátulról szúrta le egy ellenséget.

Az indiánok sokkal könnyebben védhették volna magukat nyílvesszővel, ha szétszóródnak, és akár húsz-huszonöt méterről irányítják nyilaikat, de lándzsával voltak felszerelve, s ez körülményesnek bizonyult az összeszűkült átkelőhelyen. Úgy hulltak el, mint a legyek.

A még megmaradt két indián egyszerre vetette magát a dühödt jaguárra, s nem eredménytelenül, a már sebzett állat nyakát találták el. Riri egymás után nyilazta le a két indiánt, de kedves állatát már nem menthette meg. Az ott hörgött tehetetlenül az alatta keletkezett vértócsában, s mielőtt kialudt volna szeme világa, még megnyalta gazdája kezét, mindent megbocsájtva.

Az egyik szemét Enyedi, a másikat Riri csukta le.

Távozásuk előtt megrázták a mancsát, mintha embertársuktól búcsúztak volna el meleg kéz-fogással. Zokogtak a meghatódottságtól.

De most már rohanniuk kellett, a harcosok zöme mindjárt a nyomukba szegődik.

Az életükért futottak. Céljuk, minél messzebb kerülni az ellenséges törzstől.

Csak addig álltak meg egy útmenti forrásnál, amíg lefröcskölték magukat, s lehet, hogy ez is komoly idővesztésnek számít. Felhangzott a nyomukat követő óriásindiánok kiáltozása. Ha nem bírják az iramot, ezek darabokra tépik őket a találkozás pillanatában.

Kiáltások hallatszottak az ellenkező irányból is.

- Vagy bekerítettek bennünket, vagy Juma harcosai jönnek! - mondta Enyedi.

Riri világosabban látta át a helyzetet:

- Jumáék lesznek, de távolabb vannak az üldözőknél. Ha az óriások volnának, közelebből kerítenének be minket. Rohanjunk, hogy még idejében találkozzunk velük!

A holdvilág kitartott jószolgálatával, s az őserdő is, amely hagyta, hogy sugarai áthatoljanak a levélközökhöz.

Riri rosszul lépett és megsántult, csak gyatra lépésekben folytathatta volna az utat. Enyedi az ölébe kapta, és minden erejét összeszedve rohant vele. Csak most, most ne hagyná el a szerencsájük! - mindketten erre gondoltak.

A távolság mindkét irányban csökkent, már nemcsak a kiáltások hallatszottak, hanem a hangosabb beszéd is. A percek döntenek az élet-halál futásban.

Enyedi érezte, hogy nem bírja már sokáig a futást, s talán a menést sem. Ha száz-százötven méteren nem találkoznak a szabadítókkal, kár volt minden erőlködés. Pusztultak volna el hamarabb, az izgalmas út megkezdése előtt.

Pirkadni kezdett. Riri hátranézett Enyedi karjaiból, és észrevette az üldözőket:

- Már itt vannak a közelünkben! - kiáltotta kétségbeesetten. - Csókolj meg, barátom, és haljunk meg együtt!

A vadászkése után nyúlt.

Enyedi elkapta a kezét, s ha fokozni már nem tudta az iramot, legalább arra törekedett, hogy megtartsa azt.

Az ellenség már próbálgatta a nyilait, s bizony kevés választotta el őket a lőtávolságtól.

Amikor megjelent a szemben lévő fák között Juma és Klinton arca, Enyedi összeesett. Már nem is látta az összeesés elejét.

A két tábornok már csak a bokrok választották el egymástól. Olyan közel kerültek, hogy maguk is meglepődtek a hirtelen találkozástól.

Juma harcosai kilőtték a nyilaikat, s a jaguárok oldalról támadták meg az ellenséget, mindkét irányból. Összekeveredtek. Kísérteties dzsungelharc fejlődött ki a hajnali pírban.

Az óriásindianok mindenre számítottak, csak jaguárokat nem.

Hiába védekeztek elszántan, ebbe a harcba nekik kellett belebukniuk. Akkor cselekedtek helyesen, mikor futáshoz folyamodtak. Csakhogy már kevesen voltak. A jaguárok és a mérgezett nyilak alaposan megtizedelték őket, nemkülönben Klinton fegyvere.

Az ausztráliai vadász kézigránátokat akart dobálni a megritkult ellenség soraiba, de a magához tért Enyedi a nyomába szegült, és megfogta a kezét:

- Ne bántsuk őket, Klinton! Megkapták, amit megérdemelték. Talán többet is annál. Kár volna kipusztítani ezt a szép indiánfajt. Az asszonyaik megmaradtak. Majd megszaporodnak újra.

Megfékeztek a jaguárokat, és hagyták menekülni az ellenséget. Klinton meg is fenyegette őket.

Jumáék úgy vonultak vissza a falujukba, mint kemény harcok büszke győztesei, néhány ellenség fejét a hónuk alatt hozva.

18. fejezet

„A varcea-erdőség a brazíliai őserdők legjellegzetesebb hazája, igazi amazonasi táj. Minden a létért küzd benne. Az óriásfák 60-70 méterre is kihúzzák magukat, hogy túlszárnyalják egymást a napfényért folyó harcban.”

Enyedi Bering professzor feljegyzéseit olvasta, azzal az elhatározással, hogy kiegészíti a kiváló földrajztudós jegyzeteit újabb adatokkal. Növény- és állattani munkásságán kívül, amellyel Johansson, Keller és Maurois feljegyzéseit akarta egy-egy könyvterjedelemre kibővíteni, az volt az elhatározása, hogy Bering elgondolása alapján is megír egy könyvet. Kisdiák korában a földrajz volt a legkedveltebb tantárgya.

„Ezek a fák nem olyanok, mint a mi fáink, nem gömbölydedek. Alsó részükön kiugró sarkok vannak, amelyekből erősítő gyökerek ágaznak szét” - olvasta tovább.

Lépések hallatszottak.

Enyedi csendes magányát Klinton zavarta meg. Leült barátja mellé, rágyújtott a pipájára, és tekintete végigfutott a kirakott jegyzeteken.

- Ezeket mind elolvasod?

- Igen. Nagyon érdekesek.

- Johansson, Maurois és Bering jegyzeteit?

- Igen. Amit ők nem írhattak meg, nekünk kellene megírnunk valahogyan. Persze nem olyan tökéletesen, ahogy ők elképzelték, mert hiszen nagy tudósok voltak, hanem szerény tehetségünkhöz mérten. Az is több lenne a semminél, s lehet, hogy találnánk jóindulatú olvasókat.

- Lehet! - hagyta helyben Klinton. - S ha olvasókat találnánk, pénz is jönne a házhoz!

- Ne bolondozz, Klinton! Azt hiszed, azért szándékozom írni, hogy pénzhez jussak?

- Na nem! - tiltakozott az ausztráliai. - Ilyesmit én nem gondoltam. Ismerem az önzetlenségedet, s tudod jól, hogy mindig elítéltem. Csupán azt akartam mondani: ha könyvet írnék, engem az anyagi szempontok is feltétlen érdekelnének. Elvégre az embernek önmagával is törődnie kell.

- Igen, Klinton! De ha az ember mindig csak önmagával törődne, egy helyben topogna a világ. Azért születünk, hogy másokért is munkálkodjunk. Ha belátná ezt mindenki, hol volna már az emberiség!

Klinton nem szándékozott hosszabb filozófiai vitába bocsátkozni, az ő agyában valami más motoszkált:

- Enyedi kapitány! Régóta izgatja a fantáziámat egy dolog!

- Egy dolog?

- Egy dolog!

Ha jól ismeri egymást két ember, egyetlen szó is sokatmondó lehet számukra. Egész gondolat-sorokat kifejezhet. Enyedi tudta, mit akar kifejezni Klinton a „dolog” szóval. A nyakát tette volna rá, hogy a hazamenetel kísérlete izgatja őt s az azzal kapcsolatos régebbi elképzelések. Klinton is tudta Enyedi rövid kérdőmondatából, hogy milyen lesz a fogadtatás. A mondat hanglejtése és barátjának tekintete elárulta, hogy nem lesz egyetértés köztük, s kezdődhet a vitatkozás. Felkészült rá.

- És mi legyen az a „dolog”, ami a fantáziádat izgatja? - kérdezte Enyedi, újabb nyomatékot adva a „dolog” szónak.

- A sziklás hely, amelyről többször beszéltünk már.

- Tehát ismét a szent hely! Jól tudod, hogy az tiltott terület, Juma és Riri is figyelmeztetett rá, hogy oda csak a haláluk előtt álló indiánok léphetnek be a vének kíséretében, senki más. Még az indián nők sem. Miért akarod, hogy bajba keveredjünk? Eddig tiszteletben tartottuk az indiánok kívánságát. Mi okunk volna, hogy most megszegjük az ígéretünket! Én nem fogom megszegni soha, erről biztosíthatlak. Nem akarok összeütközésbe kerülni az indiánokkal.

Pontosan erre a válaszra számított Clinton, tehát felkészült az ellenérvekkel:

- De hiszen te vagy a törzs nagyvarázslója, neked mindent szabad!

Ez volt az első érv.

- Igen, én vagyok! De be nem teszem addig a lábam oda, amíg erre fel nem szólítanak. Mit gondolnának, ha minden további nélkül megjelenénk ott?

- S ha csak te jelennél meg egyedül? - érvelt Clinton.

- Meg vagyok győződve, hogy az sem tetszenék nekik!

- Honnan tudod?

- Onnan, hogy ismerem az embereket! S most már meg kell mondanom: téged is!

- Sértegetni akarsz?

Enyedi tekintete meglágyult. Már maga is sajnálta, hogy a vitájuk ennyire fajult.

- Nem, nem akarlak sértegetni, Clinton. Eszem ágában sincs. A baráti szálak, amelyek összefűznek bennünket, régiak. Bejártuk a fél világot együtt. Monddd, mi értelme volna, hogy sértegetssük egymást? Be kell látnod azonban, hogy van egy gyenge oldalad, ami könnyen veszélybe sodorhat.

- Az arany?

- Te mondtad!

Mindketten elhallgattak.

Enyedi végigsétált a szobán, s már-már abban reménykedett, sikerül talán meggyőznie Clintont. De máris elhessegette magától a gondolatot. A barátja makacs ember; ha a fejébe vesz valamit, nehéz azt kivenni onnan.

- Ide figyelj, kapitány! - folytatta Clinton. - Beszéljünk nyugodtabban! Én nem vagyok tudós fő, más természetű ember vagyok. Vadász vagyok csupán. De te rajongsz a tudományokért. Még azt is hozzátehetem, hogy rajongsz mindenért, ami szép, ami nemes. Nem gondolod, hogy öregbítené a jó hírnevedet mindaz a tudományos érdekesség, ami a sziklás helyen van?

Ez volt Clinton második érve.

Nagyot szippantott a pipájából, s várta a hatást. Tudta, hogy mi az Enyedi gyenge oldala: a rajongás a szépért, a nemesért, a tudományokért. Ő ezt gyenge oldalnak látta. Olyan pontnak, ahol Enyedi most megsebezhető. Csakhogy a leglényegesebbet nem tudta. Azt, hogy Enyedi „gyenge” oldala mellett egy kettős támaszték is áll: az önzetlenség és a szilárdság. Ez az, ami megvédi őt az önteltségtől, a hiúságtól és a kedvezőtlen befolyásoktól, mint amilyen az ő befolyása is.

Enyedi közelebb lépett, és Klinton vállára tette a kezét:

- Mennyire nem ismered az embereket, Klinton! A legközelebbi barátodat sem. A sorstársadat sem. Azt hiszed, a hírnév érdekelt engem? Szent Habakuk! Engedd, hogy elnevessem magam!

A mosoly csak egy pillanatig tartott Enyedi arcán, helyét a komolyság váltotta fel:

- Klinton! Valóban érdekes volna tudományos szempontból, amit ott találunk. Kiegészítené ismereteinket egy törzs ősi hitéről, szokásairól, s talán a művészetéről is. Láttad a cserépedényeiket és a faragványait. Szépek. Feltételezhető, hogy a sziklás helyen szebb dolgokat is találunk. Jól jegyezd meg: nem mondtam le róla, hogy ide is bepillantsunk egyszer. De csak akkor, ha eljön az ideje ennek is. Azonban figyelmeztetni kívánlak, hogy ide csak a törzs tudtával és a vénak jelenlétében lépünk majd be. Vagy így, vagy sehogy! Engedd meg, hogy tovább tanulmányozzam a tudósok feljegyzéseit!

Amilyen határozott volt Enyedi, olyan volt Klinton is:

- Azért jöttem, hogy elhívjalak téged is. De úgy látom, egyedül kell elmennem. Majd meg-nézem, mi van a sziklás helyen!

- Addig még meggondolod! - vigasztalta magát Enyedi.

- Nem hiszem!

- Ha felfedeznék az indiánok, sokat rontanál jelenlegi helyzetünkön, s főleg a magadén!

- Majd úgy fogom csinálni, hogy senki se tudjon róla!

- Majd meggondolod!...

Dehogyanis gondolta meg. Nem is próbálkozott a gondolattal.

Mialatt Enyedi a jegyzetekbe merülve dolgozott otthon, Klinton nagy kerülővel a tiltott hely közelébe ért. A fűben kúszott, hogy észre ne vegyék, s úgy kémlelt minden irányba, mint aki tudja, mit művel, s azt is, hogy milyen következményekkel járhat.

Már csak méterek választották el a tiltott helytől, mind nagyobb izgalommal várta, hogy feltáruljon előtte a titok. Még egyszer visszaneézett. Nem látott semmi veszélyt. Észrevette, hogy a párhuzamos sziklafalak előtt sűrű bokrok zárják el a bejáratot, de kisebb nyílás van rajtuk a jobb oldalon, a szikla közelében. Belépett a nyíláson, s egy-két percig haladt a bokrok között.

Az út nem volt párhuzamos a jobb oldali sziklafallal, hanem zezzugosan vezetett tovább, s a végén teljesen balra úgy, hogy Klinton a bal oldali fal mellett hagyta el a bokrot.

Világosság fogadta itt, és feltárult előtte egy olyan titok, amire nem is gondolhatott.

A két sziklafal között aranyporral behintett út vezetett, s a nap sugara különös sárga fényben tört meg a felületén. Az aranyport tömörre verték az esők, mintha állandóan jártak volna rajta, de Klintonnak az volt a sejtelme, hogy az indiánok csak nagyon ritkán járnak ezen az úton.

Az aranyút mindkét oldalát kisebb-nagyobb állatszobrok szegélyezték, sűrűn egymás mellett. Kőből faragott szobrok voltak, de eredeti színüket az idő már rég megváltoztatta.

Klinton nem a szobrok érdekelték elsősorban. Letérdelt az útra, és két kezével tapogatta az aranyat. Majd öklével döngécselte, körmével kaparta, s megint csak tapogatta. Fejét jobbra hajtva figyelte, hogyan törnek meg a fények a bal oldalon, aztán ellenkező irányba hajolva a jobb oldalon kereste ugyanezt a törést.

Nem tudott eltelni a látottakkal. Úgy simogatta a földet, ahogyan a kiterített szövetet szokás. Vegyek belőle? Ne vegyek? Csak épp azt nem vizsgálta, gyűrődik-e.

Mindenről megfeledkezve így szólalt meg örömeiben:

- Ha rád hallgattam volna, Enyedi kapitány, most ott kuksolhatnék a jegyzetek fölött. Sohasem tudtam volna meg, milyen értékek vannak a közelemben.

- Lesz itt még egyéb is! - tette hozzá ravaszul.

Felállt az útról, és a szobrokat vizsgálta meg. Nem csal a látszat? Nincsenek aranyból azok is?

Az egyik szobor négylábú állatot ábrázolt emberfejjel. A fülek még inkább az állatra vallottak, de a szemek, az orr és a száj emberi vonásokat tükröztek határozottan, mindamellett, hogy az orr és a száj szélessége kissé túlméretezett.

Klintont nem mozgatta meg a szobor szemlélése. Nem látott semmi érdekeset rajta. Számára sem művészeti, sem kultúrtörténeti szempontból nem volt mondanivalója. Unottan vált meg tőle.

A tojásait lerakó teknősbéka szobra, a női fej, a támadásra készülő kígyó s a többi szobor, amelyek mellett elhaladt, mind-mind hidegen hagyták.

- Nem aranyból valók! - motyogta elégedetlenül.

Az aranyúton haladva tovább, Klinton csak a lábával érzett. Hol keményebbnek, hol lágyabbnak találta az utat, amiből azt a következtetést vonta le, hogy az aranypor vastagsága nem egyenletes.

Az út egy kanyar után végződött, kisebb térséggé szélesedve. Ez a része már nem volt olyan világos, mint az előző szakasz. A sziklák oldaláról sűrű bokrok hajoltak át egymás irányába, s a térség fölött összeölelkeztek, misztikus homályba borították ezt a területet.

Klinton megállt, hogy tájékozódjék. A napvilághoz szokott szeme nem tudta kivenni, mi rejtőzik a térség hátterében. Nincsenek emberek ott? Nincs valami csapda felállítva?

Nyugtalan volt, mint mindenki, aki tiltott utakon jár. Nem volt ő gonosztevő, ezért a lelkiismeret meg-megmozdult benne. Nem volna jobb, ha visszafordulna? Az emberek gyakran szenvedélyük áldozatává lesznek. Igaza volt Enyedinek, mikor őszintén a szemébe vágta, hogy van egy szenvedélye, az arany, ami könnyen veszedelembe sodorhatja. Lehetséges, hogy itt a veszedelem. Valamely indián mérgező nyila. Vagy a sötétben rejtőző óriáskígyó, esetleg jaguár, amely szívesen húzódott meg az elhagyatottság látszatát keltő helyen. Lényegében még nem vétkezett, nem vitt el innen semmit. A kíváncsiság nem bűn, legfeljebb emberi gyengeség, s még nem érdemel büntetést.

Tépelődése közben szeme már alkalmazkodott a sötétséghez. Kivette, hogy az utat záró sziklafal előtt egy körülbelül négyméteres fekete faragvány áll, a törzs istenszobra. Tőle jobbra és balra apró szobrok, amelyek már messziről is gyanúsak voltak. Úgy sejtette, hogy ezek csakugyan aranyból valók.

Még mindig félénken, de mégis úgy, mintha zsinóron húzták volna, Klinton a kiszemelt jobb oldali szobrok felé haladt. Hogy miért ide? A véletlen hozta így. Mehetett volna a bal oldalon állókhoz is. Ha történetesen tőle függ, legszívesebben szétesztódott volna, hogy egyszerre érkezzék minden szoborhoz, magához ragadva valamennyit. Csakhogy ez fizikailag lehetetlen.

Megragadta az egyik kisszobrot, és kirohant a világosságra vele. Most már nem félt. Forgatta, kopogtatta, megharapdálta a kiugró részeket rajta.

- Arany! - kiáltotta.

Kiszaladt sorjában minden kisszoborral. Megkarcolta, összeharapdálta mindegyiket.

Csak most vette észre, hogy az istenszobor mögött kisebb-nagyobb megmunkálatlan aranyrögök is vannak, csak úgy összeszórva. Tíz körmével markolt a rögökbe, s mind a két zsebét telerakta.

Elhatározta, hogy a kisszobrokat visszateszi a helyükre, csak a rögökből visz magával. De hol volt a kisszobrok eredeti helye? Vajon nem zavarta össze a sorrendjüket? Ez már olyan kérdés, amit úgysem tudna eldönteni. Rohant az aranyokkal, hogy minél hamarabb kiszabaduljon innen...

Enyedit még mindig munkában találta. Nem is az asztalnál, hanem lent a földön. A tudósok mindenféle jegyzete, rajza, térképe közt térdepelt, s gyöngéd kézmozdulatokkal nyúlt mindegyikhez.

Ehhez a csendhez, Enyedi áhítatos odaadásához Klinton megjelenési formája illett a legkevésbé. Dübörögve érkezett meg és feldúlt arckifejezéssel. Mintha üldözték volna. Pedig szó sem volt ilyesmiről, nem vette észre senki. Saját gondolatainak és képzelődésének volt az üldözöttje.

- Kapitány! - kiáltotta fuldokolva. - Akár tetszik neked, akár nem, én már meg is jártam a sziklás helyet!

Enyedi nem ugrott fel a helyéről, és nem förmedt rá kétségbeesésében. Nem is kapott a fejéhez, ahogy színészek tennék a színpadon hasonló helyzetükben. Csak annyit érzett, hogy a szíve összeszorul, s nagyon kellett uralkodnia magán, hogy könnyeit visszaszorítsa. Nemcsak érezte, hanem minden bizonyossággal tudta is, hogy szörnyű dolog az, amit Klinton elkövetett.

Egy szót sem szólt; hagyta, hogy beszéljen Klinton.

- Enyedi! Olyan úton jártam, amelyenről régi keleti uralkodók álmodhattak! Császárok, fejedelmek, maharadszák!

Nem mintha választ várt volna, csak azért állt meg, hogy lélegzetet vegyen. Az izgatottság kifárasztotta.

- Aranyporral borított úton az indiánistenek szobránál voltam!

Egy lépést tett előre, belenyúlt a zsebébe, s kimarkolta az aranyrögöket, Enyedi felé nyújtva:

- Nézd, a bizonyítékok! Az indiánisten hátánál rengeteg arany van. Tudod, mit jelent ez? Azt, hogy felfedeztük a brazilai őserdő legnagyobb kincsét, az aranyat. Ezért érdemes volt idejönni!

Megragadta Enyedi vállát, a szemébe fúrta a tekintetét, és drámai átéléssel mondta:

- Próbáljunk elmenni innen! Vigyük el a híret ennek a felfedezésnek! Aztán jöjjünk vissza erősítéssel! Vagy akár vissza se jöjjünk! Elég az, amit magunkkal vihetünk innen!

A nyugaltságáról híres Klinton csak látszólag volt nyugodt ember. Mindaddig, amíg érdektelenül állt a világ dolgai és jelenségei előtt. Nyugodt volt azért, mert általában semmi sem érdekelt. Ifjúkorában a vadászatban lelte minden örömét, ezért szánta rá magát a kockázatos utazásokra. Most, hogy bejárta már a nagyvilágot, rádöbrent, hogy a vadászat nem minden. A nagy utazások meggazdagodással járhatnak. Íme a lehetőség! Íme a brazil őserdő titka!

Enyedi bajosan tudta volna eldönteni, hogy mi most az uralkodó érzés saját magában. A kétségbeesés? A gyűlölet? A szánalom? Talán az utóbbi mégis. Nem is gondolta volna, hogy az emberek ennyire kiismerhetetlenek. Klintonban már rég felfedezte az anyagiasságot, de hogy ilyen mértékben van meg benn: elképzelni sem tudta. Ekkora tragikus felhalmozódásban. Most már bajosan segíthet rajta, ha az indiánok felfedezik a turpisságot. Aztán fennáll

egy másik nagy veszély. Mi lesz, ha egyedül szánja rá magát Klinton a távozásra? Odapusztul. Ez is kitelhet tőle. Hogy tudná megvédeni Klintont mind a két irányból?

Türelmes meggyőző beszéddel kezdte:

- Klinton, érts meg végre egy dolgot! Mi nem azért jöttünk ide, hogy az aranyat felfedezzük. Magunkat szennyeznénk be vele és tudósbarátaink emlékét. Mi azért jöttünk, hogy tudományos felfedezésekkel ajándékozzuk meg a civilizált világot.

- Csak ezért? - vetette közbe Klinton. - Most, hogy a körülmények olyanná alakultak, amilyenek, még mindig csak ezért?

- Kizárólag ezért, barátom, ne feledd el! Az ígéreteink kötnek. Sohasem szeghetjük meg őket.

- Az ígéretek! Mindig csak az ígéretek! Az ember könnyelműen is tehet ígéreteket, akár csak a házasságban. Aztán rájön, hogy tévedett, és nyugodt lelkiismerettel odébb áll. Megtörténhet akárkivel. Aki elválik a házastársától, már nem lehet becsületes ember?

- Ravaszul forgolódsz, Klinton. Ahelyett, hogy kibúvókat keress, jobb lenne, ha minden erőddel önmagad meggyőzését kísérelnéd meg. Az első komoly hibát elkövetted. Vigyázz, hogy a másodikat el ne kövesd! Mert megtörténhet, hogy az utolsó hibád lesz.

Nem sikerült Klintont meggyőznie. Az még mindig érvei mellett heveskedett:

- Nem érdekelnek a nézeteid! Valóban tudományos céllal jöttünk ide. De miért kell a kettőt elválasztanunk egymástól, mikor ilyen nagy lehetőségek nyílnak meg előttünk!

Enyedi ingerültté vált. Összehúzta két kezével a maga elé rakott jegyzeteket, és így válaszolt:

- Én ezt szeretném hazavinni, nem az aranyakat! Ez volna a legnagyobb érték, amit elvihetnénk innen! Sajnos, egyelőre nem lehet. Meg kell találnunk az utat vissza, a civilizált világ felé! Csakhogy ketten vagyunk. Azt az utat, ahol jöttünk, megtenni már nem lehet.

- Honnan gondolod, hogy nem?

- Az Anakonda nem vár már bennünket. Rio de Janeiróban azt hiszik, hogy mindnyájan elpusztultunk, akár az előttünk járó expedíciósok. S ha Maszamáék törzséhez érünk, az is számon kérné tőlünk az elpusztultakat. Gondolkoztál már ezen?

- Én mégis megpróbálom. Ha te nem jössz, akkor egyedül. Én mindenképpen vissza akarok menni, mégpedig rövidesen.

Az ajtóból kiáltotta vissza:

- A fegyvereim még megvannak. Egyedül is nekivágok az útnak!

Enyedi tehetetlenül nézett után:

- A halálot szívtetted, Klinton!

19. fejezet

Míg Enyedi az őserdőt járta indián barátaival, növény- és állattani kutatásokat végezve, s boldogan tapasztalva, hogy a dzsungel apró rejtelmek napról napra mindinkább feltárulnak előtte, Klinton csökönyös elhatározással szökési tervét szőtte.

Ott ült egy szakadozott térkép előtt, s iránytűjét ráhelyezve, a dzsungelből kivezető utat kereste. Közben motyogva alkudozott saját lelkiismeretével. Igen, te a legjobb barátom vagy, Enyedi kapitány, többször is megmentetted az életemet, de most nem bízhatom rád magamat. Nem élhetek állandóan a dzsungelben, menekülnöm kell innen... Elvesztetted a fejedet. A szép indiánlány megalkuvóvá tett. Én megmutatom, hogy van merszem elindulni innen... Majd visszajövök egész karavánokkal, hogy felszedjem az aranyutat, és lerakjam Rio de Janeiróban vagy Sidneyben. S míg engem ünnepelni fog az egész világ, te csak hallgasd Ririvel a majmok makogását. Az való neked. Ha viszek magammal néhány aranyrögöt, a legnagyobb bankárok is leülnek tárgyalni velem, s megkapok tőlük minden segítséget.

Elővette a sarokban elrejtett bőrzsákját, s beleturkált az aranyaiba.

Úgy vélte, hogy a legbiztosabb út a menekülésre mégiscsak az, amelyiken jöttek, mert az már fel van térképezve pontos bemérésekkel.

Összecsomagolta a szükséges holmikat, előkészítette két fegyverét, amelyekben annyira megbízott, s elhatározta, hogy röviddel a hajnal beállta előtt útra kel.

Ismerve a terepet, könnyen kijutott a törzs falujából, s csak most döbbsen rá igazán, mihez fogott. Egyedül átvágni a dzsungelen? Maga sem hitte. De nem hátrált volna meg a viláért sem.

Nem restellte bevallani magának, hogy minden bátorsága mellett fél is. Nincs olyan ember, aki ne érezne félelmet a dzsungelben. Nem a vadállatoktól tartott elsősorban, ellenük megvolt a fegyvere - legalábbis így gondolta -, a kígyóktól félt inkább. Lehet az ember akármilyen óvatos, akkor is ráléphet egyre, s oda az élete.

Már több órája törtetett előre, dacos akarattal cipelve nehéz bőrzsákját, amelyben az aranyai is voltak. Meg-megállt, kivette a Bering által készített térképet, s igyekezett az útirányt a leg-szigorúbban betartani. Időnként megfigyelte a fákat, a virágokat, a színes paradicsom-madarakat, papagájokat, mintha búcsút akarna venni tőlük. Miért nevezik ezt zöld pokolnak, mikor még a bibliai édenkert sem lehetett szebb nála? Beleszagolt a fűszeres levegőbe, s élvezte a finom kábulatot, amely egész testét átjárta, és szinte sajnálta már, hogy meg kell válnia tőle.

Lajhások pislogtak rá, viadók kerülgették játszadozva. Ahol ilyen szelídek az őzek és a szarvasok, ott nincs közvetlen közelben ember, nem vadásszák őket, s lehet, hogy nincs a közelben ragadozó sem. A helyzet mindamellett gyorsan megváltozhat. Ha ragadozók jelennek meg a közelben, az őzek és a szarvasok újabb békés helyet keresnek, odébb vándorolnak.

Érdekes, hogy Jumáék sohasem vadásztak ebben az irányban.

Csak ne csípnének annyira a piumok! Rettenetes, hogy állandóan csapkodni kell őket. Megszűnik már ez is rövidesen.

Színpompás ararék húztak el a feje fölött rikácsolva. Húséges madarak, mindig párosával járnak.

Könnyelműség volt annyira megfigyelni őket, egy fához támaszkodva, mert Klinton majdnem egy madárölő pókra tette a kezét, amely megharaphatta volna. Sok indián jobban fél tőle, mint a kígyótól. Köztudomású, hogy szőrzete mérgével is azonnal megöli a gyíkot és a madarat, s ha megharapja az embert, biztosan bekövetkezik a halál. Csúnya vörös szőrű állatok, nőknek ököl nagyságúra is.

Tiszta vizű csobogó patakon gázolt keresztül, fegyverét állandóan lövésre készen tartva. Egy sokat tapasztalt ember megszokottsága volt ez nála.

A patakon áthaladva kellemetlen szag figyelmeztette egy csörgőkígyó közelségére. Ott lapult a hatalmas mangófa tövében. Szürkésbarna hátát harántávok szeltek át, sárgásfehér hasát apró fekete pontok tarkították. Mikor megváltoztatta helyét, mozgását zörgések kísérték.

Klinton óvatosan kikerülte.

Az út nagyon fárasztó volt, s a világhírű vadászban gyakran ébresztett fel kétségeket: nem lesz képes megbirkózni vele. A liánvágás mindkét kezéből kivette az erőt. Most tudta csak értékelni az indiánok segítségét, akikre minden úton a legnehezebb feladat hárult, az utak kivágása az ágak és kúszónövények összevisszaságában. Nincs ennél nehezebb dolog a világon.

A patak újabb kanyarulatánál két fekete jaguárt fedezett fel. Az egyik a vizet szűrölte, a másik magasra emelte a fejét, szaglászva kémlelt körül.

Klinton már nem térhetett ki előlük, észrevették. Emberi számítás szerint az összeütközés elkerülhetetlen volt velük. Célozni még nem lehetett, az összevissza hajló növények a golyókat eltérítették volna. Várnia kellett.

A hím jaguár behúzta lógó nyelvét, és ravaszul meglapulva indult el feléje, mire a másik is megfordult, figyelte társa mozdulatát. Haragos morgása elárulta, hogy ez is észrevette őt.

Klinton már rég célzásra emelte fegyverét, s jobbra-balra mozdulva kereste a legbiztosabb helyzetet. A hím állat már a közelébe került, fehér fogait mutogatta, de még mindig jól takarták az ágak, s Klinton kivárt.

A helyzet kétségbeejtővé vált. Klinton feje fölött egy óriáskígyó tornászott a fán, amelyet más irányú figyelme miatt csak most vett észre a vadász. Igaz, hogy nem foglalta még el támadó helyzetét, mégis csak pillanatokon múlhat, hogy a nyakába ugorják ez is. Nincs tehát idő a további várakozásra, feltétlen lőnie kell.

A hím jaguár, miután észrevette a kínálkozó pillanatot, felhorkant, és óriási erővel dobta el magát a földről, Klinton felé ugorva.

A fegyver eldőrdült, és Klinton félreugrott. A jaguár teste azon a helyen zuhant le, ahol a vadász az imént állt.

Izgalmas pillanat volt, újabb izgalmaktól követve. Mielőtt támadásra szánta volna magát a másik jaguár, Klintonnak a kígyóval kellett végeznie. Meg sem célozhatta jóformán, inkább csak találomra sütötte el a fegyverét. Szerencsére talált. A kígyó teste lassan csúszott alá a fáról, s majdnem Klinton fejére esett. Alig volt ideje odébbugrani.

A vergődését már nem is követhette Klinton szeme, minden figyelmét a nőstény jaguárra kellett összpontosítania, amely máris nagy ugrással közeledett felé. Klintonnak ezúttal is kevés ideje volt a célzásra, s bizony jó vadásznak kellett lennie, hogy halálosan találja el a támadó vadat. A szügyét találta el.

A jaguár zuhanó teste leseperte lábáról a füstölő fegyverét szorongató Klinton, aki nagyot fújt kimerültségében, s letörölte a homlokán és arcán kiülő nagy izzadságcseppeket.

Leült egy kőre, hogy kipihenje magát, de nem volt bátorsága hozzá, hogy letegye fegyverét.

Az őserdő forró gőze ránehezedett fűre-fára, s Klintonnak, mintha melegágyi házban ült volna, erős légszomja volt.

Beállt a csend - már amennyire ilyesmiről egyáltalán beszélni lehet az őserdőben -, s Klinton tudta, hogy ez a csend számára még nagyon sok veszélyt rejtegethet...

* * *

Délre járt már az idő, mikor Enyedinek feltűnt, hogy még nem látta barátját, Klinton. Bal-sejtelmekről hajtva, gyors léptekkel indult meg annak háza felé.

A szobában üres csend fogadta. Tekintete végigfutott a kis helyiségen, s barátja fekvőhelye fölött összehajtott fehér papírlapot fedezett fel. Meleg hullám futotta át a testét, s a szíve hevesen lüktetett. Már tudta, hogy Klinton elment, mit sem törődve a rá váró veszedelmekkel. Ez az örült a halálba rohant. Úgy el fogja nyelni a zöld pokol, mint az expedíció többi tagját.

Nem használt tehát a baráti figyelmeztetés.

Enyedi megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy teljesen egyedül maradt. Most érezte igazán, milyen sokat jelentett neki Klinton, akihez annyi élmény fűzte már, s aki mégiscsak civilizált ember volt, minden különbsége mellett is jó barátja.

Roskadozó léptekkel közeledett a Klinton fekvőhelye felé, és erőtlen kézzel vette fel a papírt, amelyre ez volt írva:

Kedves Barátom, Enyedi Kapitány!

Nem tudok többé itt maradni. Látva itteni felfedezéseimet, elragadott a vágy: kivinni innen a roppant gazdagságot!

Tudom, hogy nem helyesled, amit teszek, de én megpróbálom egyedül is a lehetetlent: visszamenni azon az úton, ahol jöttünk.

Ha a tervem sikerül, visszajövök érted.

Sok szerencsét:

Klinton

Enyedi újra meg újra elolvasta a sebtében írt sorokat, aztán megrázta fejét, mintha magához akarna térni, és Juma-hoz indult. Az épp jaguárjait dresszírozta.

- Barátom, Juma, egy szomorú hírt közlök veled. Fehér barátunk, Klinton, e nap hajnalán elment tőlünk, amiről én nem is tudtam. Most találtam meg a levelét, amelyben elhatározását közli velem.

Juma fekete szeme Enyedire vetődött, majd a messzeségre. Látszott, hogy mélyen gondolkodik a hallottakon.

- Merre ment? - kérdezte lehangoltan.

- Abba az irányba, ahonnan jöttünk. Vissza akar menni a hazájába.

- Nem fog sikerülni neki. Az őserdő erősebb lesz nála. Én sem mernék egyedül elindulni egy ilyen nehéz útra.

Enyedi megragadta Juma karját, és kérlelő hangon mondta:

- Kövess el mindent, hogy mentsük meg Klinton! Meg kell találnunk őt, hogy visszatérésre kényszerítsük!

Juma hajlott a kérésére:

- Jól van! Elindulunk, hogy megkeressük a fehér barátodat, ha még életben találjuk. De azt hiszem, ő már nem él. A jaguárokat is magunkkal visszük, hogy könnyebben rátaláljunk.

Néhány perc múlva ember és állat készen volt már.

A betanított jaguárok a nyomon haladtak, indián gazdáik alig tudták féken tartani őket. Már az esti sötétség is beállt, de Klinton nem találták. Úgy látszik, jól előrehaladt a nehezen járható őserdőben.

Bár csendesen telt el az éjszaka, Enyedi semmit sem aludt, az őrszemekkel beszélgetett egész éjjel. Tőlük sem tudhatott meg többet, mint Jumától, mégis megkérdezte őket:

- Mit gondoltok, megtaláljuk élve?

Hitetlenül bólintottak:

- Nem ismeri eléggé az erdőt. A vadak fogják elpusztítani, ha eddig meg nem ették.

- Vagy a kígyók marják meg.

- A vadak ellen jobban tud védekezni a fegyverekkel, de a mérgeskígyókhoz nem ért. Azokat nehezebb észrevenni.

Másnap már hajnalban útra keltek, s néhány óra elteltével nagyon csodálkoztak, hogy még mindig nem találták meg.

- Akármilyen gyorsan jöhetett, már nem lehet messze tőlünk - jelentette ki Juma.

- Azt tartom különösnek, hogy egyetlen fegyverdörrenést sem hallottunk eddig - tette hozzá Enyedi. - Lehetetlen, hogy ne találkozott volna vadállatokkal. Klintonnak különben is szokása az állandó lövöldözés.

Egyelőre be kellett érniük a találgatásokkal.

Csak dél körül bukkantak az első komolyabb bizonyítékokra. A patakhoz értek, ahol a jaguár-csata játszódott le tegnap. Már csak a csontvázát találták a két fenevadnak, a kopasz nyakú keselyűk elvégezték rajtuk munkájukat.

Az óriáskígyóból semmi sem látszott.

- Bravó, Klinton! - lelkesedett Enyedi. - Újabb sikerrel gazdagítottad vadászírnevedet! A jaguárok csak megemlegetnek téged!

Röviddel napnyugta előtt Juma jaguárjai izgatott szimatolással vetették magukat a fák közé, s az utánuk siető emberek elé szomorú látvány tárult. Parányi tisztáson, virágokkal telítüzdelte fűben élettelenül hevert Klinton. Néhány keselyű szállt fel róla, bár nem rég fedezték fel, mert a holttest még alig látszott kikezdettnék.

A dzsungel törvénye Klinton felett is ítélkezett.

Sapkája nagyjából eltakarta fejét, pipája fél méterre volt tőle, de még égett. Úgy látszik, a végsőkéig kitartott legkedveltebb szenvedélye mellett.

Enyedi megnézte a pulzusát, és megilletődéssel állapította meg, hogy Klinton teteme még ki sem hűlt teljesen. Ha valamivel hamarabb érkeznek, lehet, hogy életben találják.

Juma ránézett Klintonra, és minden kétséget kizáró hangon jelentette ki:

- Egy kígyó marta meg!

A marás helyét is kimutatta mindjárt, alig kellett felhúznia bal lábán a nadrágot.

Juma a zsákból kigördült aranyrögöket is észrevette azonnal, de nem szólt semmit.

Enyedi könnyes szemmel nézett végig kedves barátja tetemén, és magyarul jegyezte meg, hogy ne szítsa a tüzet:

- Az arany örülete vitt a halálba, Klinton! Legyen a pihenésed nyugodt!

Itt temették el, egy óriásfa tövében.

Enyedi kapitány, a szokásnak hódolva, kis fejfával jelölte meg a helyet, s barátja sírját virággal szórta tele.

20. fejezet

Napokon keresztül a lehangoltság lett úrrá Enyedi kapitányon. Barátjának tragikus elvesztése súlyosan érintette őt.

Ezekben a nehéz napokban Riri volt a lelki támasza. Az indiánlány átérezte a fájdalmát, s a szokottnál is kedvesebb volt hozzá, hogy bánatán enyhítsen.

Tudta, hogy Enyedit minden különlegesség érdekli, ezért kérte bátyját egy reggelen:

- Juma, vigyük el a barátunkat a halál völgyéhez, ő még nem járt arra!

Enyedi nem számíthatott ilyen meglepetésre. A halál völgyéhez? Amelyről Maszamáék beszéltek? Hogy találta ki Riri ennyire a gondolatát? Hiszen napok óta foglalkoztatta a halál völgye, s épp arra készült, hogy megkérdezze Jumától, merre van az.

Kíváncsian várta Juma választát.

Az indián harcos nem zárkózott el a kéréstől, de kijelentette, hogy nagyon óvatosnak kell lenniük, mert az óriásindiánok, akik elrabolták Enyedit, nem is olyan messzire szokták elhelyezni őrszemeiket a halál völgyétől. Bár az is elképzelhető, hogy súlyos vereségük után összébb húzódtak, s nem tartanak ellenőrzésük alatt akkora területet, mint régebben.

Juma nem tépelődött sokat, mindig a gyors elhatározások embere volt. Így történt aztán, hogy másnap Enyedi már a halál völgyénél szemlélődhetett.

Ezt az óriási kiterjedésű völgyet két-három méter magasságú növényzet borította. A bokros növények ágain vérvörös harangszerű virágok ásitottak mindenfelé. Ha csak ezeket szemlélné az ember, könnyen téves ítélete keletkezhetné a halál völgyéről. Színpompás völgy, a gyermekek is szívesen elbújócskáznának benne: esetleg ilyesmit gondolhatna. Csakhogy az alaposabb szemlélő egészen más dolgokat is észrevesz ebben a völgyben, mint ahogy Enyedi is.

Jumához fordulva így nyilatkozott:

- Vagy megsiketültem, vagy nincs semmi életjel ebben a völgyben a bokrokon kívül.

Juma elnevette magát:

- Nem siketültél meg.

- Nem hallom a madarak énekét, a tücskök ciripelését, ami minden dzsungel velejárója. Sehol egy állat a bokrok között, pedig nagyon messzire ellátok. Mondd, Juma, nincs itt állati élet?

- Nincs.

- És ez a rengeteg fehérülő csontváz és csonthulladék mit jelentsen?

- A halált mindenütt. A kíméletlen halált.

Mindenki a völgyet nézte. Még az indiánok is megilletődtek a rengeteg csont láttán, pedig nem először jártak erre.

- Ez tényleg a halál völgye! - erősítgette Enyedi. - Mondjátok, mi történt itt?

Juma kinyújtotta izmos barna kezét a völgy felé, és így válaszolt:

- Amerre a szemed ellát ebben az irányban, ott mindenütt a vörös virág az úr.

- ?

- Sem az emberek, sem az állatok nem lépnek be ide. S ha akad olyan tudatlan élőlény, amely ezt megteszi, a legtöbbször az életével fizet.

- Hogyan?

- Hát ide figyelj! - Juma nagyot lélegzett, és hosszabb magyarázatra készült. - Amint látod, ezek a bokrok tele vannak virágokkal. Ha hozzájuk ér az ember vagy az állat, ezek a virágok azonnal rátapadnak, és kiszívják vérért, nedvét.

- Ezek a virágok húsevők? - szörnyülködött Enyedi. - Már látom, azért olyan hajlékonyak az ágaik, hogy könnyen simuljanak az áldozatukhoz.

Juma folytatta:

- A virágok mérgezők. Azonnal megölik az állatot. Aztán úgy magukba szívják a húsát, hogy nem marad más hátra, csak a csontvázuk.

Enyedi elámult a hallottakon:

- A brazil titok! - mondta csodálkozva, mint mindig, ha valami meglepő különlegességet látott vagy hallott. - Látom, hogy rengeteg madárcsontváz van mindenütt. Hát ezek a madarak hogy kerültek ide?

Megtudta, hogy a virágok illata is mérgező. A völgy fölött különös bódító illat lebeg, s ha a madarak berepülnek ide, szédülten hullnak a virágok karjaiba.

Juma oldalba ütötte Enyedit, s egy bokorra mutatva izgatottan kérdezte tőle:

- Láttad?

- Mit?

- A madarat, amely a bokorra hullt.

- Merre?

- Arra, nézd!

Csakugyan ott volt egy madár, széttárult szárnyai és lekonyuló feje azt igazolták, hogy eszméletlenül. A hajlékony ágak ráhajoltak, és beszórták virággal minden oldalról. S mindez meglepő gyorsasággal történt.

- Az embert is megszedítik ezek a virágok, Juma?

- Igen. Ha sokat szív a mérgezett levegőből. De jegyezd meg, hogy a virágok csak a nap-sütésben nyílnak, s az illatuk erősen a nap felé húz. Ezért, aki nagyon ügyesen és türelmesen kerülgeti a bokrokat, fejét alacsonyan tartva, át tud vergődni a halál völgyén anélkül, hogy bántódása volna.

- De csak úgy, ha nem ér hozzá a bokrokhoz?

- Csak úgy!

- És ha szél van, ami eltéríti felfelé tartó útjából az illatot?

- Ha szél van, senki se merészkedjék a halál völgyébe. Nemcsak azért, mert az alacsonyan szálló illat elől nem tud kitérni...

- Hanem azért is, hogy a hajlékonyan vergődő ágak nehogy hozzácsapódjanak - egészítette ki Enyedi, és örült, hogy Juma helybenhagyta a megállapítását.

A kérdések és a feleletek egész sora következett még, Enyedi kíváncsisága nem akart végéhez érni:

- Te jártál már a halál völgyében, Juma?

- Jártam néhányszor.

- És nem lett semmi bajod?

- Nem.

- Hát Riri? Ő biztosan nem járt benne!

Csak ennyi kellett a lánynak, hogy meginduljon az ő nyelve is:

- Ahol Juma járt, ott Riri is járt mindenütt. Riri nem olyan, mint a többi indián lány, ő mindent látni akar. Riri vadászik, Riri harcol, Riri lelövi fűvócsöve nyilával a repülő madarat...

Enyedi félbeszakította:

- Riri a legszebb indián lány a világon, és a legnagyobb kofa!

A lány nem tudta, hogy mire gondoljon:

- Kofa! Az mi?

- Olyan, mint te vagy!

- Az nem rossz?

- Az nagyon is jó! - nevette el magát Enyedi, s ő tudta csak igazán, mire gondol.

Enyedi sok húsevő növényről tudott, de meg volt győződve róla, hogy a vérvörös harangvirágok még ismeretlenek a tudományos világ előtt.

Egy újabb felfedezés jelentőségétől áthatva tért vissza az indiánfaluba.

21. fejezet

A nap nap után beiktatott séták, kisebb vadászatok hozzásegítették Enyedit ahhoz, hogy menekülni tudjon Klinton halálának gondolatától. Ez viszonylag könnyebb volt az esős idő beálltáig, aztán ismét ránehezedett lelkére a magáramaradottság érzése.

Részben azért, hogy feledni tudjon, részben, hogy eleget tegyen az expedícióban vállalt feladatának, az esős évszak idején sokkal többet dolgozott, mint azelőtt. Többször is átolvasta a tudósok minden hátrahagyott írását; sok földrajzi, növény- és állattani tanulmányt írt, s megírta az expedíció történetét.

A sors hozzásegítette ahhoz, is, hogy megtekintse a titokzatos sziklás helyet, az indiánok szent helyét. A legöregebb indián halálával függött ez össze. Megtudta, hogy csak a vének tanácsának tagjait hozzák ide meghalni, s a halál beálltát követő második napon elégetik őket, hogy hamvukból egy maroknyit az istenszoborra szórjanak esetleges haragjának kiengesztelésére.

Enyedi lefényképezte a szobrokat, s mindenekelőtt az istenszobor keltett benne mélyebb gondolatokat. A füle nagyobb volt a szokásosnál, kezei a gyomor magasságában összekulcsolódtak, lábai hiányoztak. Evans professzor magyarázata jutott eszébe. Ez a szobor feltűnő hasonlóságot mutat a perui ősszobrokkal, de nem kőből készült, hanem fából faragták. Lehetséges, hogy a perui őskultúra számai idáig kimutathatók volnának? Majd eldöntik a legbeavatottabb szakemberek. A lényeg az, hogy a felvételek a birtokában vannak.

Enyedi úgy érezte, hogy elkövetett minden tőle telhetőt. Sokkal többet tett az expedícióért, mint amennyit bárkitől elvárhattak volna. Ő az expedíció egyedüli megmaradt tagja, s most az a feladata, hogy szerencsésen kijusson az őserdőből. Ha ez nem sikerül, hiábavaló volt a nagy anyagi áldozat, s hiábavaló a nagy tudósok önfeláldozása is.

Mindig közösségi embernek tartotta magát, de ilyen nagy közösségnek még nem tartozott felelősséggel. A tudományos világ nem is sejtí, hogy életben maradt, de ha kikerül innen, az egész világ róla beszél majd. És ez nagyon fontos dolog. Nem a személye miatt az, hanem a tudományos ismeretek gazdagodása szempontjából. Neki most minden lépésére vigyáznia kell, még a lélegzetvételére is. Az egész civilizált világ érdekében.

Neki feltétlen haza kell jutnia innen.

Egy nagyon esős éjszakán, amikor nem is dézsából ömlött a víz, hanem egy egész tenger zúdult az őserdőre, Enyediben felébredt a honvágy. Sokkal nagyobb mértékben mint eddig.

Kinyitotta a szemét, s bár semmit sem látott a koromsötétben, kirajzolódott előtte a haza képe. A hegyei és a völgyei. A folyók és a tavak. A hullámos Balaton s a végtelen róna. Aztán a városok, mindenekelőtt a szép Budapest. Mintha a hangját hallotta volna kedvenc városának:

- Elfelejtetted az Erzsébet hidat? A Lánchidat? Budapest, a Duna gyöngye visszavár! Vár a vég nélküli magyar pusztá, amelyen több dal keletkezett, mint amennyi fűszál nőtt. Amely Petőfit is dalra serkentette akárhányszor. „Kis lak áll a nagy Duna mentében”... emlékszel még? Emleget és visszahív a szőke Tisza... reggel, délben és este, „nyári napnak alkonyulatánál”. Hazahív a magyar tenger. Sokan rá se ismernek a partjára. Mintha mindenütt kivirágzott volna. Szállodák, villák, nyüzsgő embervirágok.

Enyedi kapitány jaguárbőrágán feküdt, és a hazamenés lehetőségét fontolgatta. Kitörni az őserdő mélyéből olyan nehéz, mint bejutni ide.

Csak reggel felé sikerült elaludnia.

Arra ébredt a délelőtti órákban, hogy dús hajszála csiklandozza az arcát, és valaki ráhajol. Az indián lány mosolygó arca jelent meg előtte.

- Milyen jó, hogy most jöttél, Riri!

- Barátom, én minden reggel így jövök.

- Igen, igen - erősítette Enyedi -, de ez a reggel más mint a többi. Egész éjjel nem aludtam. Egy idő óta megrögződött bennem az a gondolat, hogy visszamegyek oda, ahonnan jöttem. A hazámba.

Riri elkomolyodott, a szemében kétségbeesés látszott:

- Ezt nem teheted, barátom! Tudod, hogy nagyon szeretlek, s az elvesztésedbe belepusztulnék. Azt hiszem, elindulnék utánad, és mennék étlenül, amíg a vadak széjjel nem tépnének. És ez jobb lenne, mint nálad nélkül élni, amit már el sem tudok képzelni soha.

Enyedi szemébe nézett, s mikor már könnyei peregtek, a férfi arcához simult kétségbeesetten.

Egész viselkedése elárulta, hogy mennyire szenved. Pedig csak most jött ide boldogan, mosolygósan.

A vadász olyan erővel ölelte magához, mintha ettől az öleléstől függne az egész sorsuk. Az, hogy Ririt megtarthatja-e.

- Nem, Riri! Én nem hagylak el téged, mert megszerettelek. Velem jössz te is!

- Azt nem lehet! Itt hagyjam Jumát, aki annyira szeret? A törzs embereit? Azokat, akikkel együtt nőttem fel? Ne lássam őket soha?

Enyedi rájött, hogy bővebb magyarázattal tartozik Ririnek. Nem lehet őt csak egyszerűen elrabolni innen, hogy egyszer s mindenkorra elszakadjon a törzsétől. Meg kell találni a kompromisszumot. Egy olyan megoldást, amely mindenki számára elviselhető legyen.

- Riri, jól figyelj ide! Nekem feltétlen vissza kell ténnem, mert vár a hazám. Várnak rám az emberek. Az egész világ. Már megmagyaráztam neked, mi az az expedíció. Nekem az expedíció feladatát végre kell hajtanom. Ha nem tudsz nélkülem élni, velem jöhetsz. Csak azért megyünk titokban, mert másképp nem engednének el. Én megígérem neked, hogy majd visszajövünk. Nem is egyszer. Többször is. Meglátogatni a törzset. Lehet, hogy végleg is. És akkor a tied megbocsátanak nekünk. Hozunk nekik olyan dolgokat, amelyekkel megkönnyítjük az életüket. Szeretni fogjuk őket. Ugye velem jössz? Nem hagysz egyedül elmenni innen? Ha te velem leszel, biztosan visszajutok a hazámba. És boldogok leszünk.

Riri kislányos szipogással, de örömmel adta meg a választ:

- Veled megyek! De jöjjünk majd vissza az erdőbe!

22. fejezet

Az esős időszak véget ért.

Enyedi kiterítette asztalára Brazília térképét, s mint már annyiszor, a kivezető utat kereste rajta. Most is úgy látta a helyzetet, mint amikor Klintonnal beszélt. A régi úton nem lehet visszatérni, mert Maszama törzse számonkérné az elpusztult indiánokat. Legkiválóbb emberei veszték oda.

Hosszas töprengés után megszületett a végső elhatározása: a legközelebbi út a halál völgyén át vezet. Ebben az irányban érhetnek a leghamarabb civilizált területre. Bár maga is irtózott a kísérteties völgytől, megfogadta magának, hogy bátran nekivág. Legalább megismeri közelebbről a félelmetes harangvirágokat. Juma is említette, hogy meg lehet birkózni velük. A tudományos világ nem elégszik meg azzal, hogy vannak vérvörös húsevő harangvirágok. Azt fogja kérdezni: milyenek? Tudományos leírásukat igényli.

Megtették az előkészületet a nagy útra. A legfontosabb kellékek a tudományos feljegyzések, a fegyverek és a gyógyszerek voltak. Két hátizsákot választottak ki, egy kisebbet és egy nagyobbat. Az éhenhalástól nem féltek. Annyi ételmet kell vinniük, hogy a halál völgyében ellássák magukat, az út további szakaszán vadhoz és gyümölcshöz könnyen hozzájutnak.

A távozás előtti napon úgy járták körül a kis indiánfalut, hogy titokban mindenkitől és mindentől elbúcsúzzanak. Egyikőjüknek sem volt könnyű a megválás. Riri életének minden apró mozzanata ehhez a kis faluhoz fűződött. Úgy ismerte minden emberét és bokrát, mint a saját tenyerét. Korlátlan szabadságban nőtt fel itt. Enyedihez is hozzánőttek a falu emberei. Amióta kiharcolta tekintélyét, mindenki szerette és megbecsülte őt. Jumát igaz barátjának, sőt testvérének tekintette. Annyira fájlalta, hogy nem lehet most őszinte hozzá. De bízott benne, hogy a derék indián harcos előbb-utóbb megérti őket, s az újabb viszontlátáskor örömmel ölelhetik keblükre.

Nehéz volt a megválás az örökre itthagyt társaktól, az expedíció nagy halottaitól. Kedves kis hajójuk, az Anakonda hiába várta őket vissza minden kényelmével.

Enyedi és Riri hajnali távozása nem szúrt szemet. Az indián örök azt hitték, hogy a szokásos hajnali vadászatra mennek.

Ott álltak a halálvölgy szélén. A szokásos csendben, némaságban terült el előttük. Nem fújt a szél, s nem is volt várható ezekben a napokban.

Lenéztek a völgyre, aztán egymás szemébe néztek. Összekapcsolódott a kezük, s megindultak lassan lefelé.

A vérszívó növények egyes helyeken ritkábbak voltak. Ezeket a helyeket kellett kikeresniük. De még így is egymáshoz lapulva, óvatosan haladtak előre. Nagy idegmunka volt, ám szép is egyben. Bátor, fiatalos vállalkozás. Egymásért.

A csontok nagyot roppantak a lábuk alatt. Nemcsak liánvágó késsel könnyítették az útjukat, hanem kitűnő ollókkal is. Úgy vágták el a hajlékony ágakat, mint a cérnaszálat.

Hiába vigyáztak magukra és egymásra kölcsönösen, egy ilyen nehéz utat nem lehetett simán megtenni. Enyedi megbotlott egy állati csontvázban, és egyensúlyát elveszítve egy bokornak esett. A vérvörös virágok testének szabad részeire tapadtak, s olyan égető fájdalmat okoztak, hogy felordított. Riri ügyességén múltott, hogy megmenekült. Ha nem metszi le róla olyan gyorsan a rászövődött ágakat, teljesen behálózta volna.

A virágok nyomán tenyérnyi vörös sebek látszottak.

A kimerült férfit egy ideig Ririnek kellett támogatnia. Szerencsájukra egy forráshoz értek, megfelelő helyet találva egy hosszabb pihenéshez. Riri a forrás vizével hűsítette Enyedi sebeit, s a férfit kedves szavakkal vigasztalta:

- Majd meggyógyulsz, barátom! Ne félj, szerencsésen kikerülünk innen!

Sok viszontagság után sikerült átvergődniük a halál völgyén. Mikor meglátták az őserdő folytatását, megkönnyebbülten felsóhajtottak.

- Azt hittem, sohasem lesz vége! - mondta Enyedi. - Nem hiszem, hogy még egyszer elvállalnám ezt a völgyet. Bár ki tudja!

Ugyanúgy másztak ki a halál völgyéből, ahogy leereszkedtek oda, egymás kezét fogva. De sokkal büszkébben. Már túl voltak rajta.

Teleszívták magukat levegővel, s miután jól eltávolodtak a veszedelmes völgytől, kifeszítették függőágyaikat. Olyan jólesett gondtalanul elhúzózkodni benne. Gondtalanul?

A dzsungel továbbra is olyan kíméletlen volt, mint mindig és mindenütt. Enyedi kapitányon rongyokban lógott a ruha, s összekarcolt testéből több helyen folyt a vér. A mérgezés sebei már begyógyultak, de a helyük még kellemetlenül viszketett. Erre már nem sokat adott.

A hatvanegyedik napon a fák ritkulni kezdtek, s az aljnövényzet sem volt már annyira buja. Úgy sejtették, hogy az őserdő egyik hatalmas szakasza itt véget ér. Nem kis megerőltetéssel haladtak előre, de örömük annál teljesebb volt.

Enyedi elkiáltotta magát:

- Riri, nézz le a völgybe! Megmenekültünk!

Átölelte a leányt, s az kedvesen hozzásimult.

A völgyben ezüst csíkot láttak, egy folyót. A hátán tutajok. Odébb egy fűrésztelep kéménye füstölgött. Mint apró hangyák, munkások mozogtak körülötte.

-&-